

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra muzikologie

Anna Nebeská

**Populární hudba v olomouckém provozu divadel malých scén v
letech 1960 až 1989 se zaměřením na přínos Richarda Pogody**

Popular Music of Small Theatres in Olomouc in the Period 1960 – 1989
with an Emphasis on Richard Pogoda's Contribution

Magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Jan Blüml, Ph.D.

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně na základě uvedené literatury a pramenů.

V Olomouci dne 18. srpna 2014

.....

Děkuji vedoucímu práce Mgr. Janu Blümlovi, Ph.D. za ochotu a pomoc při zpracování diplomové práce. Poděkování patří dále umělci Richardu Pogodovi, o němž je diplomována práce z velké části sepsána, za poskytnutí cenných informací, rozhovorů a materiálů z osobního archivu, pracovníkům Státního okresního archivu v Olomouci, Doc. PhDr. Tatjaně Lazorčákové Ph.D. i MgA. Janu Sulovskému za zvukové nahrávky a PaedDr. Jaroslavu Vraštilovi, PhD. za hodnotné připomínky. V neposlední řadě bych ráda poděkovala své rodině a svým blízkým za podporu a trpělivost při studiu.

Obsah

1	Úvod	5
2	Stav bádání	6
3	Divadla malých forem jako institucionální základna populární hudby	9
4	Olomoucká divadla malých forem	17
4.1.1	Amatérské studio při Divadle Oldřicha Stibora	19
4.1.2	Význam divadelní skupiny SKUMAFKA	22
4.1.3	Význam Divadla Experimentu DEX	26
4.1.4	SEMAFOR po Olomoucku	29
4.1.5	Ostatní malé jevištní formy	31
5	Život a dílo Richarda Pogody	34
5.1	Průřez životními peripetemi	34
5.2	Spolupráce s Pavlem Dostálem	42
5.3	Vlivy	46
5.4	Hudba	48
5.4.1	Muzikálová tvorba	50
5.4.2	Nejvýznamnější muzikály	56
5.4.3	Úspěchy kabaretu a reprezentace v zahraničí	66
5.4.4	Ohlasy a význam hudební tvorby	68
5.4.5	Analýza skladeb	70
6	Závěr	75
7	Resumé	77
8	Summary	78

9	Zusammenfassung	79
10	Anotace	80
11	Soupis pramenů a literatury	81
12	Přílohy.....	87

1 Úvod

Předkládaná diplomová práce si klade za cíl reflektovat historická fakta daného období pomocí dobových materiálů a informací získaných od pamětníků. Předmětem bádání jsou malé jevištní formy, ve kterých se realizovaly význačné hudební osobnosti a skupiny a ve kterých vznikaly jednotlivé hudební počiny. Dobové materiály a vzpomínky byly získány na základě heuristického výzkumu hudebních osobností a těles, které v daných letech v divadlech malých scén působily. Diplomová práce dále využívá metodu komparativní a orální historie. Vzhledem ke značnému množství divadel, která v šedesátých letech minulého století vznikala, a v nich angažujících se umělců, je práce úzce zaměřena na vybrané umělecké instituce a osobnosti. Předkládaná práce se zaměřuje na charakteristiku divadel malých forem, v kterých vznikaly nejvýznačnější hudební počiny.

Práce je historiografického charakteru a člení se do tří stěžejních kapitol. První část představuje jev divadel malých forem, které plnily funkci institucionální základny populární hudby. Hnutí divadel malých jevištních forem vyprofilované v šedesátých letech minulého století se rozšířilo z Prahy do všech částí Čech a Moravy. Také v Olomouci se divadla malých forem těšila velké oblibě a sloužila jako hlavní prostředek pro přenos moderní populární písně k publiku. Obzvláště v politicky tíživé společenské situaci tvůrci moderní populární hudby hledali cesty, kterými by se dostali k posluchačům. Následující kapitola se již zaměřuje na konkrétní nejvýznamnější olomoucká divadla malých forem, která vznikala jako protipól k oficiální kamenné scéně. Jednotlivé podkapitoly se poté pokusí zaznamenat kulturní hodnotu těchto divadel a jejich tvůrců.

V práci je věnována značná pozornost hudebníkovi Richardu Pogodovi, který sehrál klíčovou roli v rámci vymezeného uměleckého dění. Poslední kapitola mapuje jeho život a kulturní odkaz. Jednotlivé podkapitoly pojednávají o Pogodově spolupráci s Pavlem Dostálem, s kterým tvořil autorskou dvojici, o jeho hudební tvorbě a nejzvučnějších muzikálech. Podkapitoly se také mimo jiné věnují rozborům nejúspěšnějších her a analýzám vybraných písní.

2 Stav bádání

Základna materiálů mapující Olomouc od šedesátých let dvacátého století je značně nedostatečná. O tom svědčí i fakt, že Olomouc jako okresní univerzitní město nemělo v šedesátých letech dostatek publikačního prostoru pro názory, které by vycházely v rámci vlastního kulturního časopisu či deníku, po vzoru například ostravského *Červeného květu*. Snahy o jakoukoli publikační činnost navíc zhoršovaly cenzurní zásahy. Roku 1964 se divadelnímu souboru Zápalka podařilo vydat univerzitní kulturní časopis *FLP revue*. Jeho životnost ovšem ukončila léta normalizační, roku 1969 přerušil svou činnost. Olomouci chybělo též vlastní nakladatelství či rozhlas.¹ Studio Československého rozhlasu spadalo organizačně pod Ostravu. Potýkáme se tudíž s již neexistujícími, či nikdy nezaznamenanými nahrávkami. Z toho důvodu bylo nutné pečlivě shromáždit velké množství jednotlivých pramenů, popisujících činnost olomouckých malých divadelních scén.

Z divadelního pohledu bylo k olomouckým divadlům malých scén napsáno několik uchopitelných zdrojů. Jmenujme osobnost Doc. Tatjany Lazorčákové, působící na Katedře teorie a dějin dramatických umění UP, jejíž dlouhodobá práce směřuje svými studii a publikacemi ke zkoumání fenoménu malých jevištních forem (nejvýznamnější odborné práce: *Čas malých divadel*², *K netradičnímu divadlu*³), nebo jmenujme příklady diplomových prací, které zohledňují v čase vývoj divadelnictví v Olomouckém kraji (Cásek Adolf. *Vývoj ochotnického divadla v Olomouci a okolí /1975/*, pozdější práce mj. Piskač Jan. *Umělecká situace olomoucké činohry v osmdesátých a devadesátých letech 20. století*, 2004⁴). Z hudebního hlediska se však potýkáme s nedostatečnými publikacemi. Většina diplomových prací spadá do trochu jiné kategorie (např. Pogodová Tereza. *Divadlo hudby jako prostor pro uměleckou alternativu – třicet let olomouckého Divadla hudby*, 2002⁵), hudební zmínky v rámci

---

¹ HUDEC, V., LAZORČÁKOVÁ, T., STÝSKAL, J., ŠTĚRBOVÁ, A. (ed.) *Olomoucké kulturní klima v šedesátých letech*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998. s. 23

² LAZORČÁKOVÁ, T. *Čas malých divadel (O divadlech malých forem v šedesátých letech)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1996.

³ LAZORČÁKOVÁ, T. *K netradičnímu divadlu (ve spolupráci s Janem Roubalem)*. Praha: Pražská scéna, 2003.

⁴ Uloženo v archivu Filozofické fakulty UP.

⁵ Uloženo v archivu diplomových prací v Uměleckém centru na Konviktu UP.

olomouckých malých scén se objevují v dobových materiálech pouze sporadicky, i dokonce materiály vykreslující počátky moderní populární hudby jsou značně nesourodé (z uchopitelných jmenujme: Matzner, Poledňák a kol. – *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby /1983/*, Dorůžka Lubomír – *Panoráma populární hudby 1918/1978*, 1981 nebo Covach John – *What's that sound?*⁶). Obecně lze tedy konstatovat, že práci limituje výrazně omezená pramenná základna. Za jednu ze světlých stránek dané situace považuji osobnost Mgr. Jana Blümla, Ph.D., působícího na Katedře muzikologie UP, který se kontinuálně věnuje nonartificiální hudbě a poskytl pro inspiraci podklady k moderní populární hudbě – swingu, jazzu a rocku. Za velmi přínosnou lze považovat jeho disertační práci na téma *Dějiny moderní populární hudby v Olomouci se zaměřením na období 1945 – 1989* (2014)⁷.

Diplomová práce se opírá o prameny a archivní zdroje získané z Vědecké knihovny Olomouc (dobový tisk⁸), ze Státního okresního archivu Olomouc (statutární a organizační směrnice, dramaturgické plány, ročenky, almanachy, korespondence) z Dokumentačního centra Univerzity Palackého (recenze, programové brožury) a z Muzea umění Olomouc (spis *Oznámení o Ikarově letu*⁹). Vzhledem k tomu, že olomoucké divadlo nemá vlastní archiv, pouze spisovnu, materiály nejsou systematicky zpracovány a řazeny. Největším přínosem jsou proto prameny získané z osobního archivu umělce Richarda Pogody¹⁰ (více jak pět hodin rozhovorů, programové brožury, CD, notové podklady, plakáty, fotky aj.), dále z archivu hudebníka Jaroslava Vraštila (rozhovor, recenze) a z nahrávek pořadu *Takový jsme byli* Českého rozhlasu Olomouc, který vznikl roku 2005 dramaturgem MgA. Janem Sulovským.

Kromě dostupné literatury, archivních materiálů a vlastních získaných zdrojů (zvukové nahrávky, fotografie aj.) se velmi užitečnými v průběhu samotného bádání a zpracování staly také internetové slovníky (*Český hudební slovník osob a institucí*),

---

⁶ Vydána jako třetí edice roku 2012.

⁷ Z osobního archivu autora.

⁸ Přínosným se staly některé recenze *Stráže lidu* (systematické procházení let 1965 – 1978) a také sborníky *Taneční hudba a jazz z let 1964 – 1969*.

⁹ Kol. autorů. *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998.

¹⁰ O osobnosti Richardu Pogodovi dosud nevyšla kompletní monografie zohledňující jeho život a kariéru. Nalezneme pouze pár časopiseckých článků, v souvislosti s jeho otcem Rudolfem Pogodou a v souvislosti tvorby nejslavnějších muzikálových čísel. In *Rozhovor s R. Pogodou* ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

databáze (*Databáze českého amatérského divadla*), seriály České televize (*Bigbít*), encyklopedie (*Wikipedia, Brittanica*) a další portály sloužící k nahlédnutí do profilů jednotlivých osobností.

3 Divadla malých forem jako institucionální základna populární hudby

Šedesátá léta dvacátého století přinesla nejen rozkvět populární hudby (masivní růst kapel hrajících v rytmu twistu a beatu), ale také rozvoj divadel malých forem, v kterých vznikaly písňové texty. Toto období je též označováno jako tzv. *druhá divadelní reforma* (druhá vlna malých divadel – návrat ke kabaretu).¹¹ Divadla malých forem sehrála důležitou roli revoltujícího prvku, který stál v opozici k zaběhlým modelům oficiálních divadel kamenných scén i vůči společnosti. Některá z nich opustila interiérové prostory a sloužila jako otevřený prostor více spjatý s publikem. Svůj dialog udržela v letech sedmdesátých, kdy otevřeně bojovala proti politickým poměrům. Tento dialog ovšem dozněl v následujících letech osmdesátých.

Malé formy divadel šedesátých let se navracely ke kořenům kabaretu devatenáctého století a jeho forem výrazu: parodie, fraška, skeč, šanson, kuplet, zpěvy s tanečními čísly atd. Kabarety v devatenáctém století nacházely odezvu i v Německu, kde se pódiovým hospodským výstupům říkalo *tingltangly*. Okolo roku 1910 se slovo kabaret přetvořil v programově veselé literárně-hudebně-dramatické pásmo. V tomto desetiletí vznikl nejslavnější královéhradecký kabaret Červená sedma, který lze považovat za předchůdce současných divadel malých forem. Pivní humor a intelektuální satira vyhovovala potřebám nastupující generace Gellnera, Šrámka či bratří Čapků.¹² Před první světovou válkou se kabaret transformoval do podoby generačního manifestu, kde jeho tvůrci poprvé výrazně usilovali o kontakt scény s hledištěm.

Důležitým faktorem, který ovlivnil malé jevištní formy šedesátých let dvacátého století, se stal příchod Osvobozeného divadla a tvorby Voskovce a Wericha. Ti našli zalíbení v grotesce a ovlivnili tím mimo jiné Jiřího Suchého, který ve své tvorbě začal kombinovat jazzovou hudbu s češtinou. Dalším faktorem byl vznik formy muzikálu z různých žánrů hudebního divadla. Muzikálu předcházela cesta singspielu, opery comique, ballad opery, vaudeville a později operety.

---

¹¹ dále viz studie *Druhá divadelní reforma?* Kazimierze Brauna

¹² HUVAR, Michal. *Suchý (písničkář a básník)*, Brno: Print-Typia a Carpe diem, 1999. s. 4.

Divadla malých scén sehrála klíčovou roli pro prezentaci moderní populární hudby.¹³ Sloužila jako hlavní médium pro přenos tanečních populárních písní k publiku, neboť funkce rozhlasu šířit hudební umění byla teprve v počátcích (např. studiové nahrávky tanečních orchestrů). Hudební vývoj se v Československu oproti světu opožďoval, ovšem faktem zůstává, že v letech šedesátých se taneční píseň u nás vyšplhala na úroveň světové špičky. Za velký vliv na tvorbu divadel malých forem lze považovat hudební tendence v generačním kyvadle: dvacátá léta – jazz, čtyřicátá léta – swing, šedesátá léta rock'n'roll.

Institucionální základnu tvořila Praha. Zárodečné formy *text-appelu* zde nesly charakter amatérských aktivit, které se však rychle transformovaly do podoby „hnutí malých jevištních forem“ a šířily se z pražské Reduty do všech částí Čech i Moravy. Charakteristickým rysem vznikajících kabaretů přelomu padesátých a šedesátých let minulého století je rozrušování hranic mezi žánry a prolínání několika uměleckých druhů (hudba, literatura, pohyb, poezie, výtvarné umění)¹⁴.

Divadla přinesla zcela novou formu komunikace (hlediště a jeviště splývalo v jeden ucelený tvar), ale také nový typ písně, který se odlišoval textově, hudebně a interpretačně. Na přelomu první a druhé poloviny dvacátého století docházelo k značnému růstu divadel malých forem, v jehož čele stálo divadlo SEMAFOR (Sedm malých forem) a za ním řada dalších neméně významných, z nichž jmenujme např. divadlo Apollo, Rokoko, Divadlo Na Zábradlí. Na scénu přišla nová generace divadelních umělců ovlivněná řadou impulsů a módních vln, které se k nám dostávaly ze zahraničí (moderní jazz, twist, beat). Členové těchto divadel volili menší netradiční prostory poskytující bližší kontakt s publikem. Autoři sami hráli, využívali nadsázky, odlišného žánrového vymezení, vtipných dialogů, tanečních čísel se zpěvy, těžili z prvků jazzových, rockových atp.

Kolem roku 1956 se začala v suterénním prostoru na Národní třídě v Praze scházet skupina talentovaných umělců. Počátek Reduty byl spojován s rytmickou

---

¹³ *Pop-music* se na přelomu padesátých a šedesátých let v Československu potýkala s nepřesným hudebním vymezením. Z důvodu mísení různých žánrů a typů hudby se v hudebním i nehudebním tisku vyskytovala značně nepřesná terminologie (např. *beat*). Brabec J.: *Beatová injekce v produkci TOČRu. In Taneční hudba a jazz*, Praha: Supraphon, 1964/1965, s. 148.

¹⁴ Heslo *Divadlo malých forem*. In *Encyklopedie Universum* [online] Cit. 12. 6. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5927>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5927)

skupinou Akord club (dvě kytary, fukací harmonika, kontrabas),¹⁵ vedenou Viktorem Sodomou, která uspořádala několik tanečních večerů a stala se prvním souborem v Československu, který se věnoval rokenrolové hudbě.¹⁶ Textové předlohy psal pro Akord club mj. Jiří Suchý. Na české scéně se díky písním z Reduty prosadil hlavní hudební proud světové populární jazzové hudby. Novým pojetím se však stal způsob interpretace nadaných amatérských zpěváků. Ve chvíli kdy interpretačně nestačili na dané písně, využívali parlanda či melodramatického přednesu.¹⁷ Pro Redutu komponovali Jiří Šlitr, Jaroslav Jakoubek nebo Vladimír Vodička. Reduta nebyla nikdy oficiálně uznána za uměleckou instituci. Tisk její uměleckou činnost opomíjel, proto se ohlasy a kritika prezentované tvorby dostávaly k širší veřejnosti ústní tradicí.¹⁸

Další významnou uměleckou institucí se stalo Rokoko (založeno r. 1958), kde působili absolventi AMU a členové tzv. Pražského estrádního souboru, kteří usilovali o založení moderního kabaretu. I přesto že se Rokoko potýkalo s řadou problémů (přejatými předlohami, nedostatkem úzce spolupracujících tvůrců i interpretů) vznikl v něm zcela nový vyhraněný typ písně. Například píseň *Malé kotě* Jiřího Šlitra poprvé zazněla právě v Rokoku a otevřela tak éru písním malých jevištních divadel. V Rokoku vznikaly nejen jednoduché popěvky založené na dvou jednotaktových motivech (*Jehla a nit* Ivana Štědrého a Jiřího Štáidla), ale též taneční „šlágry“¹⁹ jako byly např. *Schody do nebe* Karla Kopeckého a Jindřicha Faktora. Pěvečky se v Rokoku uplatnili mj. Eva Pilarová a Waldemar Matuška. Některé melodie dokonce přejímaly taneční orchestry (např. Taneční orchestr Československého orchestru, dále jen TOČR).²⁰

V časové posloupnosti se vracíme k divadlu Reduta, které vystřídal v činnosti ke konci roku 1958 Divadlo Na Zábřadlí. Zde působili Jiří Suchý, Jiří Šlitr, Ivan Vyskočil, Jaroslav Jakoubek, Vladimír Vodička, textař Pavel Kopta a libretista, choreograf Ladislav Fialka. Uvedli zde hru se zpěvy a pantomimou *Kdyby tisíc*

---

¹⁵ Černý, J.: *Big beat – Strašák nebo kvalita?* In *Taneční hudba a jazz*, Praha: Supraphon, 1966/1967, s. 83.

¹⁶ Čeští umělci se teprve seznamují se západní kytarovou scénou, okouzlení novými technickými vymoženostmi (mikrofon, reproduktor se zesilovačem) se pokouší tvořit po vzoru západních států.

¹⁷ Dlouhá, N.: *Od Reduty k Apollu*. In *Taneční hudba a jazz*, Praha: Supraphon, 1968/1969, s. 5-6.

¹⁸ Sodoma, V.: *Reduta snů a skutečnosti*. In *Taneční hudba a jazz*, Praha: Supraphon, 1968/1969, s. 38.

¹⁹ Termín *šlágr* (Schlager) se poprvé objevil v 80. letech 19. století. Slovo rakouského původu bylo převzato z dialektu. Charakteristickým rysem je masové rozšíření popěvku. Od 20. století se v německy mluvících zemích setkáváme s označením Schnulze a vztahuje se k sladce dojmavému, primitivnímu až klišovitému popěvku. Havlíček, D.: *Cesty českého šlágru*. In *Taneční hudba a jazz*, Praha: Supraphon, 1964/1965, s. 46.

²⁰ Dlouhá, N.: *Od Reduty k Apollu*. In *Taneční hudba a jazz*, Praha: Supraphon, 1968/1969, s. 9-11.

klarinetů. Písně ohlašovaly v dějovém pásmu hry závěr každého obrazu. Pěvecky se v Divadle Na Zábradlí zviditelnily hlasy Ljuby Hermanové a Zuzany Stivínové. Pro Ljubu Hermanovou bylo roku 1962 zkomponováno pásmo *Nejlepší rocky paní Hermanové*, které obsahovalo intonačně barvitě písňe utvořené do podoby kupletů a šansonů. Roku 1959 vzniklo hned několik malých divadelních scén: Semafor, Paravan a také první mimopražské Večerní Brno.²¹

Vznik divadla Semafor je spojován se jmény osobností J. Suchého, J. Šlitra a Ferdinanda Havlíka, kteří zformovali herecky, pěvecky i hudebně činný ansámbl. První hra *Člověk z půdy* svou nekonvenčností, amatérismem i zapojením profesionálních herců (František Filipovský, Miroslav Horníček) pobouřila kritiku, zároveň se však dočkala více jak dvou sté reprízy.²² Následovaly další hry z dílny autorské dvojice Suchý–Šlitr (*Jonáš a tingltangl*, jazzová opera *Dobře placená procházka*) a zaznamenaly značné úspěchy. Účinkovali zde např. Hana Hegerová či Karel Gott. Hudební složka divadla Semafor se vyznačovala mnohoznačností, v některých případech se notový zápis lišil od samotné reprodukce. Zvláštní význam měla Šlitrova melodika, jejíž hlavní téma většinou nepřekročilo interval tercie nebo kvarty. Šlitrova tvorba vždy vystihovala charakter daných postav. Někdy použil parlanda, v jiném případě francouzský pochod (Tempo di foxtrot).²³ Na scéně Semaforu vystoupila na podzim roku 1963 kapela Olympik s písničkovým pořadem zaměřeným na bigbít. Při této příležitosti došlo k setkání výborných hudebníků např. J. Klempíř (klavír), M. Růžek (saxofon), F. Čech (bicí), P. Janda, L. Štáidl (kytary), M. Volek, P. Bobek (zpěváci). Soubor vedl a řídil Karel Mareš. Hlasovým rozsahem vynikaly zejména Yvonne Přenosilové a Eva Pilarová, která jako jedna z prvních zpěvaček prosadila rock'n'roll v české řeči. Pavel Bobek a Michael (Miki) Volek seznámili posluchače s americkými velikány, jakými byli Buddy Holly nebo Little Richard.²⁴

Zmínku si také zaslouží pražský soubor Apollo, který vznikl roku 1965 okolo textaře Jiřího Štáidla. Divadlo disponovalo špičkovými interprety: Karel Gott, Karel Hála, Yvonne Přenosilová, skladatel Ladislav Štáidl a další. Prosadil se zde mimo jiné

---

²¹ Tamtéž, s. 16-20

²² Tamtéž, s. 27

²³ Tamtéž, s. 31

²⁴ Černý, J.: *Big beat – Strašák nebo kvalita?* In *Taneční hudba a jazz*, Praha: Supraphon, 1966/1967, s.88-9.

do té doby neznámý klavírista a skladatel Jaromír Klempíř.²⁵ Nejen Apollo ale i ostatní zmiňované malé divadelní scény spolupracovaly v šedesátých letech s orchestry. V produkci TOČR (od roku 1967 názvem Orchester Karla Krautgartnera) nahráli písně zpěváci Karel Gott, Marta Kubišova, Helena Vondráčková, Václav Neckář a další. Nahrávky zazněly v televizní relaci seriálu *Vysílá studio A*.²⁶

Hnutí malých jevištních forem se rozšířilo do všech částí našeho státu, a proto i Olomoucký kraj zaznamenal značný nárůst divadelních souborů, v kterých se angažovala řada nadaných mladých tvůrců. Zvláště v historickém a kulturním centru Olomouce se populární hudba těšila velké oblibě. V čele institucí stáli umělci, kteří dokázali hbitě reagovat na pražské kulturní podněty. Od počátku šedesátých let minulého století se do popředí dostal vliv západního rockového proudu, který upozadil hudbu swingových big bandů a jazzového okruhu. Z Olomouce však tradiční jazz zcela nevyumizel. Jmenujme alespoň nejúspěšnější **Olomoucký Dixieland Jazz Band**, který pod vedením Ladislava Vrby vznikl roku 1965. Nástrojové obsazení souboru, který se orientoval mimo jiné na hudbu Louise Armstronga, odpovídalo klasickému dixielandovému složení: trubka, klarinet a trombón v melodické sekci a banjo s tubou v sekci doprovodné.²⁷ Náročnější jazz interpretovali i sóloví hráči, například skladatel, klavírista a hudební pedagog **Petr Junk** (narozen r. 1944 v Táboře), který klavírně doprovázel divadlo Abeceda.²⁸

V olomouckých divadlech malých scén a kabaretů hojně zaznívaly rozličné hudební doprovody mnohdy tvořené hudebními kapelami. Počátky těchto kapel jsou spojovány s vůbec první veřejnou přehlídkou beatových uskupení v Osvětové besedě na Kollárově náměstí, která proběhla v dubnu roku 1964.²⁹ Zde sídlila i scéna divadla malých forem SKUMAFKA (Skupina Malých Forem Kabaretu), kolem něhož se formovala tato hudební seskupení (jmenujme např. základní sestavu později věhlasných The Bluesmen). Na přehlídce vystoupily kapely: The Teenagers, Menuet a

---

²⁵ Dlouhá, N.: *Od Reduty k Apollu*. In *Taneční hudba a jazz*, Praha: Supraphon, 1968/1969, s. 32.

²⁶ Brabec J.: *Beatová injekce v produkci TOČRu*. In *Taneční hudba a jazz*, Praha: Supraphon, 1964/1965, s. 152.

²⁷ *Oficiální stránky kapely Olomoucký Dixieland Jazz Band* [online] Cit. 24. 3. 2014 Dostupné na [www: <http://www.olomouckydixieland.cz/>](http://www.olomouckydixieland.cz/)

²⁸ LAZORČÁKOVÁ, T., ROUBAL, J. *K NETRADIČNÍMU DIVADLU na Moravě a ve Slezsku 60. – 80. let dvacátého století*. Praha: Pražská scéna, 2003, s. 79

²⁹ VRAŠTIL, Jaroslav. *Olomoucká beatová scéna šedesátých let*. Materiál získán dopisem 28. 4. 2014, v archivu autora.

The Refugees. Vzhledem k velkému zájmu ze strany obecnstva sál doslova „praskal ve švech“. Přehlídku také sledovali se zaujetím hráči Moravské filharmonie.³⁰ Koncert moderoval Petr Novotný, známý bavič a představitel divadla HEJ RUP (Hejčínští Rušitelé Pořádku). Hvězdnou sestavu tvořila skupina The Refugees ve složení: Jaromír Löffler (zpěv), Ladislav Utíkal (elektrická kytara, zpěv), Tonda Zajíček (elektrická kytara), Jaroslav Smutný (taktéž elektrická kytara a zpěv), Miroslav Ryška (basová kytara, zpěv) a Jan Novák (bicí nástroje). Bicí souprava Jana Nováka velmi zaujala posluchače, byla totiž sestavena pouze z jednoho pionýrského bubínku. Druhá vystupující skupina Menuet se odlišovala instrumentálními skladbami často převzatými od anglických The Shadows. Poslední účinkující kapela **The Teenagers** se později stala doprovodnou kapelou divadla Skumafka. Jejich repertoár tvořila i náročnější hudba jazzová a bluesová. Na přehlídce vystoupili v sestavě: Petr Fiedler (zpěv, elektrická kytara, foukací harmonika), Zdeněk Prachař (kapelník hrající na kontrabas), Jaromír Hobza (doprovodná kytara), Zdeněk Křivák (bicí nástroje) a Jaroslav Vraštil (klavír). Bohouš Budík tehdy zastával v kapele pozici klarinetisty a soprán-saxofonisty.

Zásadní událostí se pro kapelu The Teenagers, od roku 1966 působící pod názvem The Bluesmen, stalo založení Divadla experimentu neboli legendárního DEX klubu na počátku října roku 1966 v prostorách Domu armády, který poskytl kapele zázemí pro pravidelné zkoušky. Ze Zdeňka Prachaře se stal manažer kapely, baskytaru nahradil Zdeněk Kramář. Přínosnou kapitolou v jejich existenci ztvárnilo setkání s Karlem Krylem, který se po úspěchu v DEX klubu roku 1966 přesunul do Olomouce a nějakou dobu bydlel s Petrem Fiedlerem u Josefa Karpatyho. Z tohoto období pochází i slavná Krylova píseň *Nevidomá dívka*, kterou nazpívala s The Bluesmen nejprve Hana Ulrychová pro firmu Supraphon a až později ji přezpíval na své LP Kryl.³¹ Kapela sklízela řadu úspěchů, např. na prvním Pražském beatovém festivalu (1967) byla tehdy mladičká osmnáctiletá zpěvačka Hana Ulrychová oceněna za nejlepší vokální projev a Jaroslav Vraštil za nejlepšího hudebníka roku. Úspěch přinesla také účast na Jazz-univerziádě v Českých Budějovicích, kde získali Petr Fiedler s Jaromírem Löfflerem

---

³⁰ Tamtéž

³¹ OPEKAR, Aleš. *Bigbitové šlápoty – Bluesmen, Beat & blues z Olomouce* (část druhá) In *Rock&Pop*, červenec 1998, s. 64

ocenění za nejlepší zpěváky ve své kategorii a Josef Karpaty za nejlepšího instrumentalistu celé přehlídky.³²

Rok 1970 se stal rokem bilančním pro mnoho kapel, které se rozhodovaly, jestli zůstat v Československu nebo zkusit tvořit za hranicemi našeho státu. The Bluesmen stále fungovali na bázi studentské kapely (členy tvořili z převážné části studenti Univerzity Palackého³³). Někteří členové odešli za nabídkou ostravského Flaminga. Z původní sestavy zůstal pouze Petr Fiedler a Josef Karpaty, kteří již plánovali odchod z Československa. V rozhodnutí je utvrdila nabídka podílet se na muzikálu *Hair*, kterou staří i noví členové využili. V Mnichově spolupracovali se slavnou kapelou Les Humphries Singers a natočili LP *Hair* pro firmu Polydor (1971).³⁴ Nabyté zkušenosti, po tom co jim byly odebrány pasy a museli se vrátit do normalizace postihnutého Československa, se jim již nepodařilo zužitkovat a kapela upadá.³⁵

The Teenagers nebylo jediným hudebním seskupením, které programově úspěšný kabaret Skumafka, častokrát přirovnávaný k divadlu Semafor, doprovázelo. Během její čtyřleté existence se v ní vystřídaly další soubory. Působila zde například moderní jazzová skupina **Q 63**, v níž začali svou kariéru saxofonista Milan Opravil a bubeník Antonín Náplava, zakladatelé Free Jazz Tria a pozdější spoluhráči významného klavíristy **Emila Viklického**. Kapelu Q 63 dále tvořili klavírista Jan Straka a kontrabasista Vladimír Pokorný, kteří zhudebňovali texty autorů Skumafky Jaroslava Göbla a Pavla Dostála. Dalším souborem, který spolupracoval s kabaretem, byl univerzitní orchestr OPUS. Jeho umělecký vedoucí Milan Škuca složil pro Skumafku

---

³² Tamtéž

³³ The Bluesmen vystupovali taktéž ve Vysokoškolském klubu UP, který vznikl roku 1965. In: Lazorčáková, T.: *Čas malých divadel*, Olomouc: VUP, 1996, s. 108.

³⁴ OPEKAR, Aleš. *Bigbítové šlápoty – Bluesmen, Beat & blues z Olomouce* (část druhá) In *Rock&Pop*, červenec 1998, s. 64

³⁵ *Pomyslné znovuzkříšení kapely přineslo až natáčení seriálu Bigbít pro Českou televizi, kdy se všichni členové opět sešli a která podnítila myšlenku, zkusit to znovu. Někteří členové se však rozhodli zůstat v cizině (Josef Karpaty, Jaromír Löffler). Zbylí členové kapely se scházejí do dnešních let. Roku 2005 se uskutečnila velkolepá akce „The Bluesmen 40 let“ v Národním domě pod záštitou tehdejšího ministra kultury Pavla Dostála. Akci konferoval publicista PhDr. Jiří Černý, objevil se i básník a recitátor Miroslav Kovařík. Současné profese členů The Bluesmen jsou různorodé, od lékařů po překladatele, učitele atd. In: VRAŠTIL, Jaroslav. *Olomoucká beatová scéna šedesátých let*. Získáno dopisem 28. 4. 2014, v archivu autora.*

čtyřicet písní. Skladatelsky se podílel také Vladimír Ditrich nebo Miroslav Zikmund. Škucu u piána později střídal i Petr Junk.³⁶

Historická metropole celé Moravy, Olomouc, patřila v šedesátých letech mezi nejčinnější a nejdynamičtější města v oblasti kulturního života, až do období tuhé normalizace (nástupu Gustava Husáka k moci roku 1969), které nabouralo úsilí kulturně činných osob a nastolilo direktivní řízení politickými orgány komunistické strany tehdejšího Československa. Ten rok předznamenal několik vrytých událostí. Na začátku září emigroval Karel Kryl, po něm i někteří hudebníci z The Bluesmen, a v prosinci 1969 odešel na onen svět Jiří Šlitr. Šedivá doba normalizace začala³⁷ a trvala až do sametové revoluce roku 1989. Ani tato doba však tvůrčí činnost malých divadel nezastavila. Naopak se začaly rozvíjet nové formy neoficiálních souborů, tzv. bytová divadla. Za příklad uveďme divadelní spolek Bernardýn (datovaný v letech 1976 až 1980), který založili členové kapely **Water-Supply Spectres** (Vodovodní strašidla, dále jen WSS) Jiří Lamač, Tomáš Tichák a Ladislav Šenkyřík. Na hudební složce divadla se podíleli různou měrou také Emil Pospíšil a Petr Večera.³⁸ Literárně-hudební pásma studentského autorského divadla se opakovaně potýkala s režimními problémy. Zlomovým se stalo uvedení protikorupční inscenace *Mauglí* (1980), které vytlačilo divadlo Bernardýn z olomoucké kulturní scény.³⁹

Normalizační léta však ustála mnohá olomoucká divadla, která pokračovala v předávání divadelně-literárně-hudebního obsahu publiku i na počátku a v průběhu let osmdesátých. Jmenujme například divadla Amatérské studio nebo Studio Forum, která fungovala při hlavní oficiální divadelní scéně. Na počátku osmdesátých let vznikly též nové studentské kluby při Univerzitě Palackého např. U-klub, který se svou dramaturgií hlásil k populárně hudebním koncertům i vystoupením amatérských divadel malých forem.⁴⁰

---

³⁶ Blüml, Jan: *Dějiny moderní populární hudby v Olomouci se zaměřením na období 1945 – 1989*, Olomouc: VUP, 2014, s. 262.

³⁷ POGODA, Richard. *Divadelní a společenský kvas šedesátých let*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998. s. 91

³⁸ Blüml, Jan: *Dějiny moderní populární hudby v Olomouci se zaměřením na období 1945 – 1989*, Olomouc: VUP, 2014, s. 234

³⁹ LAZORČÁKOVÁ, T. – ROUBAL, J.: *K NETRADIČNÍMU DIVADLU na Moravě a ve Slezsku 60. – 80. let dvacátého století*, Praha: Pražská scéna, 2003, s. 94

⁴⁰ Blüml, Jan: *Dějiny moderní populární hudby v Olomouci se zaměřením na období 1945 – 1989*, Olomouc: VUP, 2014, s. 247.

4 Olomoucká divadla malých forem

Olomouc od padesátých let dvacátého století představovala svou tradicí oblastního divadla dramaturgií konkurenceschopnou a průbojnou mimopražskou scénu. Z průběhu vyhledávání materiálů se vytříbil počet téměř dvaceti souborů na poli nezávislé scény. Skumafka, Zápalka a RADIONkabaret jsou bezesporu tři nejvýznačnější malé scény počínajících let šedesátých. Svou koncepčností se tyto soubory staly hnutím vyprofilovaným na základě společenských a politických událostí. Nekonvenčnost olomouckých souborů dokládají např. autorské texty.⁴¹ Autoři, herci a tvůrci malých olomouckých divadel mezi sebou navzájem spolupracovali, a tak se jejich tvorba dosti prolínala. Skumafka odehrála dvě sezóny, poté změnila působiště a nakonec v podstatě vyústila v Divadlo experimentu (již zmiňovaný DEX klub).

„Malé amatérské scény vznikly jako produkt potřeby doby, jako lákavá možnost hovořit veřejně o věcech, o nichž se dříve veřejně nehovořilo. Vznikly jako nutnost, protože tu byla možnost. Měly vždy charakter něčeho přechodného, co nutně odejde tak, jak to přišlo, aby se to v nové chvíli objevilo znovu v jiné podobě.“⁴²

Divadelně pociťovala Olomouc do šedesátých let určitou monotónnost, kterou programově tvořila hlavní divadelní scéna tehdejšího Krajského oblastního divadla (do r. 1949 neslo pouze označení Městské divadlo)⁴³. Příčina pramení z politické situace, kterou nastolil osudný únor 1948. Velkým skokem jsou léta šedesátá, která přivála nový závan hudebních, divadelních, výtvarných a dalších tendencí a značnou obrodu na poli netradičních jevištních scén. Hudební i divadelní kritikové hovoří o kulturním kvasu, kterým se vyznačoval nový generační proud.⁴⁴ V politické sféře nesmlouvavého stalinismu docházelo ke společenskému uvolnění a na svět se tak rodila mnohá typově zaměřená divadla studentská, kabaretní i divadla poezie, která hbitě reagovala na současnou situaci.

---

⁴¹ LAZORČÁKOVÁ, Tatjana. *Čas malých divadel*. Olomouc: VUP, 1996. s. 10-11.

⁴² Tamtéž, s. 76

⁴³ Heslo *Moravské divadlo*. In *Databáze divadel* [online] Cit. 15. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.theatre-architecture.eu/cs/db.html?theatreId=36>](http://www.theatre-architecture.eu/cs/db.html?theatreId=36)

⁴⁴ LAZORČÁKOVÁ, Tatjana. *Čas malých divadel*. Olomouc: VUP, 1996. s. 10-11.

Roku 1957 nastoupil do vedení olomouckého divadla doceňovaný Svetozar Vítek, kterého ve své funkci vystřídal roku 1976 Josef Srovnal. S příchodem ředitele Vítky se na scéně olomouckého divadla začal poprvé více uplatňovat muzikálový žánr. O rok později se divadlo přejmenovalo na Divadlo Oldřicha Stibora, ve jménu režiséra činohry let čtyřicátých. Roku 1975 se název upravil na Státní divadlo Oldřicha Stibora (SDOS).⁴⁵ Po opakovaných pokusech projektů zaměřených na mládež vzniklo při Divadle Oldřicha Stibora roku 1962 Studio LUT (Lidové umělecké tvořivosti), které mělo sloužit k výchově mladých amatérských divadelníků a svou koncepčností a dramaturgií cílit na mladé publikum.⁴⁶ Studio LUT (později Amatérské studio SDOS) bylo něčím jedinečným. Vedle studentských divadel a divadel poezie (Abeceda, Hej Rup, Zápalka-kabaret, od sedmdesátých let Angažované divadlo 74, v osmdesátých letech REVOLVER, literární orchestr Bernardýn ad.) představovalo plynulý přechod mezi profesionální scénou a scénou amatérskou. Obdobně takto fungoval i další projekt Skumafka mající ambice přerůst ve druhou stálou kamennou scénu. V osmdesátých letech vznikla dokonce studiová aktivita čistě profesionálních herců při SDOS – Studio Forum, které prosazovalo svobodu a obrodu divadelnosti.⁴⁷

Ne všechna divadla však stála v letech šedesátých, a pozdějších vlnách, dozvucích let sedmdesátých a osmdesátých, uvnitř hnutí malých divadelních forem. Ať už se jednalo o divadlo poezie neboli recitační skupinu Štafeta vedenou instrumentalistou Richardem Pogodou (část lidí se rekrutovalo ze souboru Zápalka) či řadu studentských divadel, jejichž kariéra skončila dříve, nežli začala (Theatrum Parvum). Nepostradatelnou funkci tvořila hudební produkce v divadlech kabaretního typu. „*Zcela jinou, ale vždy zásadní roli hraje hudba v inscenacích kabaretního divadla, je totiž jejich obligátní, očekávanou součástí. Kabaret bez hudby, písně, popěvku, šansonu by prostě kabaretem nebyl.*“⁴⁸

Následující podkapitoly mapují tři autorské, na svou dobu ojedinělé projekty, které se zrodily v šedesátých letech: **Amatérské studio při DOS, kabaret Skumafka**

---

⁴⁵ Až po roce 1991 získává svou současnou podobu. viz STÝSKAL, Jiří.: *Milníky osmdesáti let*. In *Almanach Moravského divadla Olomouc 1920-2000*. Olomouc: Moravské divadlo Olomouc, 2000, s. 20-21.

⁴⁶ Tamtéž, s. 20

⁴⁷ *Studio Forum*. In *Databáze českého amatérského divadla*. [online] Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=159>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=159)

⁴⁸ LAZORČÁKOVÁ, T., ROUBAL, J. *K NETRADIČNÍMU DIVADLU na Moravě a ve Slezsku 60. – 80. let dvacátého století*. Praha: Pražská scéna, 2003, s. 67.

a **DEX klub**. Výběr právě těchto tří počínů má svůj záměr i logické odůvodnění. Nejenže byly natolik výrazné, že si zaslouží připomenutí, stmelily také **autorskou dvojici**, která v Olomouci do té doby neměla zastoupení: **Pavla Dostála a Richarda Pogodu**. Ve Skumafce sice autorskou dvojici netvořili, ale jak již bylo řečeno, divadla se navzájem určitou měrou podporovala.

Předposlední podkapitola se věnuje obecné komparaci autorské dvojice Jiří Suchý a Jiří Šlitr (významných zástupců pražské scény) s autorskou dvojicí Pavel Dostál a Richard Pogoda (významní představitelé olomoucké scény). Obě dvojice plynule přecházely z amatérské do profesionální sféry. Poslední podkapitola zohledňuje ostatní vybraná olomoucká divadla malých forem, v kterých hudba plnila neméně důležitou funkci.

4.1.1 Amatérské studio při Divadle Oldřicha Stibora

První zmínka o počátcích divadla se datuje na podzim roku 1961, kdy jsou zárodky nového Studia LUT při Divadle Oldřicha Stibora a Okresním domě osvěty, později známé jako Amatérské studio SDOS (zkráceně Studio), zřejmé.⁴⁹ Okresní dům osvěty sloužil jako nástroj ideové osvěty komunistické strany. Nejprve bylo zřízeno Ústředí lidové tvořivosti v Praze, poté osvětová síť v dalších částech státu, tzv. okresní a krajské domy osvěty. V šedesátých letech byly tyto domy nahrazovány kulturně výchovnými zařízeními.⁵⁰ Jak již bylo zmíněno, Studio LUT vzniklo za účelem výchovy mladých amatérských herců se zacílením na výchovu mládeže. Nikdo však v té chvíli ještě nepředvídal revoluční potenciál jednotlivých her, a že s příchodem autorů Dostál–Pogoda bude „trnem v oku“ stranickému vedení. Divadlo Oldřicha Stibora hrálo na dvou scénách – v městském divadle a v divadle v Hodolanech (později Hudební divadlo). Studio tvořilo formu muzikálového divadla, autoři trvali na důkladném výběru herců. Byla zde angažována řada výrazných hereckých osobností mimo jiné Jan

---

⁴⁹ Heslo *Amatérské studio Divadla Oldřicha Stibora*. In *Databáze českého amatérského divadla*. [online] Cit. 15. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194)

⁵⁰ Kolektiv autorů.: *Vysvětlivky pro nepamětníky*. In *PÓDIA Z KRABÍČKY*. Praha: Národní informační a poradenské středisko, 2005, s. 184

Kanyza, Hana Maciuchová, František Řehák, Antonín Jahoda (sólista olomoucké opery), Vlasta Hartlová, Petr Novotný, Marie Spurná a další.⁵¹

Uměleckou radu tvořil zakládající člen, teoretik amatérského divadla a propagátor Zdeněk Kokta společně s metodikem Jaroslavem Černým, hercem a režisérem Kamilem Markem a dramaturgem Divadla Oldřicha Stibora Jiřím Flíčkem.⁵² Před každou premiérou Amatérského studia se zkoušelo čtyřikrát i pětkrát týdně. Studio sice mělo určitá pravidla, ale již od svých počátků se neslo v přátelském duchu. Bylo tvořeno lidmi, kteří sdíleli stejné politické názory a kteří razili proti absurditě a nespravedlnosti režimu. Hlavním stmelujícím elementem Studia byla osobnost ředitele **Svetozara Vítka**, který zemřel po těžké nemoci roku 2008⁵³. Svetozar si dokázal vážít svých herců, do autorské dvojice Pogoda–Dostál vkládal velké naděje a stál za souborem i v době politických těžkostí. Organizačně mělo Amatérské studio velkou výhodu v profesionálním zázemí. Roku 1965 přešlo pod správu samotného divadla.⁵⁴ Souboru nechyběl profesionální režisér, výtvarník či kostymér. Tento faktor byl totožný i u počínů Skumafka. Cílem Amatérského studia bylo bavit, proto není divu, že o nábor do Studia byl velký zájem.

Již po prvním roce svého působení nastudoval pětadvacetičlenný tým úspěšnou hru Saši Lichého *Fripiri*, s kterou se roku 1962 poprvé zúčastnil soutěže Jiráskův Hronov a získal hlavní cenu. Následovalo nastudování další úspěšné inscenace – dramaturgie *Tom Sawyer od řeky Mississipi* na motivy Marka Twaina v úpravě Václava Renče. Postupně divadlo přecházelo na poetiku hudebně a komediálně odlehčeného žánru. Byl to právě režisér Kamil Marek (od sedmdesátých let se do režie vložil i Jiří Kroc), který přizval do souboru Pavla Dostála, autora libret a protagonistu malých jevištních forem (Skumafka, Dex, Radionka), společně s autorem hudby Richardem Pogodou. V jejich spolupráci vznikla první výrazněji odlišná hudební čísla: *Kdyby všichni kluci světa* (1966), *Bílá paní a ti druzí* (1967), *Výtečníci* (1968), *David a*

---

⁵¹ Heslo *Amatérské studio Divadla Oldřicha Stibora*. In *Databáze českého amatérského divadla*. [online] Cit. 15. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194)

⁵² LAZORČÁKOVÁ, Tatjana a kol. *Olomoucké kulturní klima v šedesátých letech*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998. s. 31

⁵³ KOLÁŘ, Bohumír. *Zemřel emeritní ředitel olomouckého divadla JUDr. Svetozar Vitek*. Vydáno 8. dubna 2008. In zpravodajstvi.olomouc.cz [online] Dostupné na [www: <http://zpravodajstvi.olomouc.cz/clanky/Zemrel-emeritni-reditel-olomouckeho-divadla-JUDr-Svetozar-Vitek-8763>](http://zpravodajstvi.olomouc.cz/clanky/Zemrel-emeritni-reditel-olomouckeho-divadla-JUDr-Svetozar-Vitek-8763)

⁵⁴ LAZORČÁKOVÁ, Tatjana. *Amatérské studio*. In *Almanach Moravského divadla Olomouc 1920-2000*. Olomouc: Moravské divadlo Olomouc, 2000, s. 133

Dominika (1970).⁵⁵ Konkrétně hry *Kdyby všichni kluci světa* a *Výtečníci* se dočkaly domácího i zahraničního ocenění. *Výtečníci* odehráli dokonce přes sto repríz. Působivost her tkvěla v přirozenosti pěveckého projevu i vynikajícího zvládnutí jevištní poetiky⁵⁶ neherců, kteří do her vstupovali. Hry opěvovaly mládí, svobodu a mezi řádky lze vystopovat recesi proti současnému politickému stavu. Tato nejšťastnější etapa, kterou kabaret zažíval, byla nabourána příchodem normalizace.

Po roce 1970 nebyla autorské dvojici Pavlu Dostálovi a Richardu Pogodovi oficiálně uznána činnost, která ovšem i přesto probíhala v tichém souhlasu ředitele Vítka. Režim na základě vykonstruovaných nařknutí namířených proti textovému obsahu a interpretaci her nehodlal jejich tvorbu nadále tolerovat, neboť sdílel odlišný názor na výchovu tehdejší mládeže. Richarda Pogodu strana považovala za iniciátora problémů. „*Jednou mi řekli: Pane Pogodo, vy když napíšete pohádku o Karkulce po svém, tak Karkulka bude Československo a vlk Sovětský svaz!*“⁵⁷ vykresluje. I přes neustálou stranickou kontrolu během divadelních zkoušek či premiér umělci pokračovali v tvorbě. Dalším muzikálem v zastoupení „tichých společníků“ byl inscenační pokus *Kdyby všechny holky světa* (1972). Vyvrcholením autorského úsilí poté představovalo nejnáročnější provedení muzikálu *Princ a Chud'as* (1974). Před posledním slavným muzikálem z linie autorské tvorby byl uveden pohádkový příběh *Jak se čerti ženili* (1975) v režii Pavla Soukupa. O rok později vznikl v režii herce činohry Rudolfa Máhrly, ovšem s rukopisem Dostála s Pogodou, nejhudebněji zpracovaný muzikál *Festival*, s kterým soubor znovu zaznamenal úspěch na Jiráskově Hronovu. S tímto muzikálem se také soubor prosadil na světové přehlídce v Monaku (1977).⁵⁸

S nástupem Josefa Srovnala do funkce ředitele divadla (1976) byla příští spolupráce Pavla Dostála s Richardem Pogodou znemožněna⁵⁹. Vzhledem k politickému přesvědčení Srovnala, které se neshodovalo s názory Pogody s Dostálem,

---

⁵⁵ Tamtéž

⁵⁶ Tamtéž, s. 134

⁵⁷ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

⁵⁸ LAZORČÁKOVÁ, Tatjana. *Amatérské studio*. In *Almanach Moravského divadla Olomouc 1920-2000*. Olomouc: Moravské divadlo Olomouc, 2000, s. 135

⁵⁹ Josef Srovnal byl skutečným opakem Svetozara Vítka. Bývalý učitel polních prací a divadelní ochotník byl do funkce dosazen jako symbol machinace komunismu. Do provozu divadla i Amatérského studia zasáhl tak vehementně, až odešla řada herců. Viz Rozhovor s R. Pogodou dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

opustila autorská dvojice divadlo a přijala angažmá v Přerově v amatérském hudebním divadle Dostavník.⁶⁰ Zde inscenovali tytéž hry. Po roce 1980 byli přizváni do brněnského Satirického divadla Večerní Brno, kde se však potýkali s nízkou návštěvností.

Dramaturgií se poté divadlo snažilo udržet žánrovou linii hudebního divadla. Vedle pohádek *Měsíc v anténách* (1977) či *Cínový vojáček* (1980) se v produkci vyskytly i převzaté tituly s písněmi např. *Cesta k životu* (1978) a návraty k muzikálu – *Malované na skle* (1981). Koncem osmdesátých let se soubor ještě pokusil navázat na autorský muzikál námětem M. Twaina o Tomu Sawyerovi (*Tome, ty jsi číslo*, 1986), v úpravě Jaroslava Pochmana, který se probojoval na Jiráskův Hronov, a také hrou *Kamarád Huckleberry* (1987). Avšak takového úspěchu, jaký sklízel muzikál kabaretu v době autorské dvojice Pogoda–Dostál již soubor nezaznamenal. Pohádka *Kouzelná dvířka* z roku 1991⁶¹ uzavřela dva roky po sametové revoluci významnou etapu Amatérského studia.

4.1.2 Význam divadelní skupiny SKUMAFKA

Prvotní snahy tohoto souboru lze zaznamenat kolem roku 1961. Vznik kabaretu Skumafka podnítilo založení Studia LUT při Divadle Oldřicha Stibora a Okresním domě osvěty, které mělo představovat nový model estetické výchovy. Jednalo se o pokus zkřížení cest amatérského a profesionálního divadla, na němž participovala řada osobností. Téhož roku se do amatérské scény zapojil nově zvolený režisér Okresního domu osvěty Vratislav Spilka a metodik Radek Hlavsa známý pod pseudonymem Jan Ratkin a spolu s Pavlem Dostálem a Václavem Čapkem (zaměstnancem Krajského podniku pro film, koncerty a estrády) založili divadlo Skumafka. Již na počátku se představitelé shodli, že nepůjde o divadlo na tradiční bázi, nýbrž o progresivní proud

---

⁶⁰ Dostavník vznikl roku 1970. O jeho úspěchy se přičinil v osmdesátých letech, než odešel do vysoké politiky v letech devadesátých, svou režii Pavel Dostál. Dostavník se přes úspěchy na soutěžích mj. Jiráskův Hronov zařadil mezi elitu amatérské scény. Přežil dobu a tvoří pro diváky i v době současné. Kmenovou režisérkou souboru je od roku 1996 herečka Moravského divadla Olomouc Vlasta Hartlová. In *Divadlo Dostavník – oficiální stránky* [online] Dostupné na [www <http://www.divadlodostavnik.cz/historie>](http://www.divadlodostavnik.cz/historie)

⁶¹ LAZORČÁKOVÁ, Tatjana. *Amatérské studio*. In *Almanach Moravského divadla Olomouc 1920-2000*. Olomouc: Moravské divadlo Olomouc, 2000, s. 136

odkazující na pražské malé scény.⁶² Divadlo sloužilo tedy jako prostředek ke sloučení kabaretní montáže s prvky politické satiry. Dostál nazval šedesátá léta „spiknutím metodiků“, neboť řada iniciátorů byla zároveň metodiky různých institucí.⁶³ Podobné uskupení nemělo dosud v Olomouci zastoupení, a tak Skumafka zapadala do dlouhodobých cílů města v rozvoji regionu a realizaci malého divadla, které by stálo po boku hlavní kamenné scéně, aniž by bylo součástí jejího organizačního celku.

Skumafka měla ambice multižánrového divadla. Vyrůstala z text-appealů, čerpala z kulturního, politického a literárně-hudebního dění, brala na sebe podobu novodobého kabaretu na vysoké úrovni. Do programu divadlo zařazovalo tematicky revuální montáže, matiné s hosty, jam-session i muzikál. Skumafka reagovala pružně na pražská malá divadla a funkčně se zapojovala do jejich hnutí. Od ostatních malých uskupení se lišila způsobem náboru i počtem členů (v průměru pětadvacet), čímž se podobala velkým ochotnickým souborům. Soubor se snažil o profesionální prezentaci, jako tomu bylo například u souboru Semafor. Přísně dodržoval přesný vnitřní řád, což se promítalo do každodenních zkoušek, vysoké reprízovosti pořadů i pravidelného vystupování (okolo dvou vystoupení za týden).⁶⁴ Také struktura souboru, umožňující hudební sekci a pracující zvláště s recitační skupinou či skupinou profesionálních herců, vytvořila dojem propracovaného projektu, který našel smysl pro svou životnost.

Autorům byl poskytnut k dispozici sál s malým komorním pódium na Kollárově náměstí a okamžitě navázali kontakty s olomouckou profesionální scénou. Začala spolupráce s jednotlivými hudebními skupinami např. jazzovými **OPUS** (vedl Jiří Krutký), jejíž kytarista Milan Škuca se osvědčil jako pohotový skladatel, umělecký vedoucí i dramaturg.⁶⁵ Nejplodnější se však stala spolupráce s kapelou **The Teenagers**, která doprovázela Skumafku od roku 1963. Kapela se odkazovala na The Beatles a patřila mezi nejúspěšnější hudební seskupení. Hrála ve složení: Petr Fiedler (zpěv), Jaroslav Vraštil (piáno), Josef Karpaty (kytara), Petr Havlíček (saxofon), Zdeněk Křivák (bicí) a Zdeněk Prachař (kontrabas). Záhy se obměnilo obsazení, které tvořil zpěv

---

⁶² LAZORČÁKOVÁ, Tatjana. *Čas malých divadel*. Olomouc: VUP, 1996. s. 35-36

⁶³ Převzato z rozhlasového pořadu *Takoví jsme byli 3*, který vznikl roku 2005 v Českém rozhlasu Olomouc. Rozhovor připravil a nahrávku poskytl dramaturg Jan Sulovský.

⁶⁴ *Skumafka-Divadélko na předměstí*. In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 10. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=245>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=245)

⁶⁵ LAZORČÁKOVÁ, T.: *Hudební složka olomoucké Skumafky*. In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 10. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5453>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5453)

(Jaromír Löffler), bicí (Theodor Prima) a soprán-saxofon (Bohouš Budík). The Teenagers nabírali na popularitě a roku 1965 se jim dokonce podařilo vycestovat na zahraniční koncert do německého Nordhausenu.⁶⁶

První hudebně literárních kabaret Skumafky nazvaný *Kaleidoskop 61* měl premiéru na jaře roku 1962. Písňe, skeče a verše obsahovaly tematiku blízkou mladé generaci. Názvy jako *Písnička o lži*, *Foxtrot mnoha tváří* či píseň věnovaná *Pánovi s dodatečnou morálkou* odstiňovali poetiku „semaforské“ podoby. Na písničkách a kabaretních montážích se podíleli vedle Milana Škucey Vladimír Ditrich a Miroslav Zikmund.⁶⁷ Perfektním pěveckým přednesem altově zabarveného hlasu v něm vynikaly zpěvačky Jana Ovčáčková a šansoniérka Hana (Johanna) Tesařová.⁶⁸ Při doprovodu představení Skumafky soubor podle počtu členů alternoval název Skumafka-trio či Skumafka-combo. Pod názvem *Combo-skupina OPUS 63* soubor účinkoval v divácky úspěšné komorní revue nazvané *Setkání melodií*, kde se vedle sólistů divadelního souboru představili také hosté Hana Vítová a R. A. Dvorský.⁶⁹

Vedle orchestru OPUS, tvořeném studenty Univerzity Palackého, v divadle působil rovněž **Big Beat Reného Gabzdyla**.⁷⁰ René Gabzdyl, syn výtečného ostravského choreografa, herce, zpěváka, tanečníka a dobrého přítele Richarda Pogody i Pavla Dostála, byl hereckou hvězdou Skumafky. V Semaforské jazzové opeře *Dobře placená procházka* (1965), jejíž scéna se celá odehrávala v koupelně, vyhrál konkurz na hlavní roli Uliho, kterou měl původně obsadit Karel Gott. Gabzdyl mohl lehce konkurovat svým charismatickým projevem a hlasovou vyspělostí Gottovi.⁷¹

Divadlo opakovaně naráželo na řídicí orgány správy a muselo se zpovídat Hlavní správě tiskového dozoru. Touto správou procházely texty ke schválení. Obhajování inscenací se ujal Pavel Dostál a v zachraňování tvorby souboru musel být velmi důsledný, neboť to vrhlo špatnou pověst i na samotného zřizovatele. Vedení

---

⁶⁶ VRAŠTIL, Jaroslav. *Olomoucká beatová scéna šedesátých let*. Materiál získán dopisem 28. 4. 2014, v archivu autora.

⁶⁷ LAZORČÁKOVÁ, Tatjana. *Čas malých divadel*. Olomouc: VUP, 1996, s. 38-39

⁶⁸ LAZORČÁKOVÁ, Tatjana. *Skumafka-Od kabaretní montáže k politické satíře*. In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 10. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5452>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5452)

⁶⁹ LAZORČÁKOVÁ, T. *Čas malých divadel*, Olomouc: VUP, 1996, s. 49

⁷⁰ LAZORČÁKOVÁ, T. *Účinkující a hudebníci*. In: *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 5. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5454>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5454)

⁷¹ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

souboru bylo požádáno o přeměnu na „společensky užitečnou organizaci“, což v překladu znamenalo vzdát se své osobitosti a přestat revoltovat. Hlavsa tomuto nařízení nevyhověl. Roku 1963 se Skumafka rozešla se svou zřizovatelskou institucí a našla nový domov v Závodním klubu Železáren Petra Bezruče.⁷²

Malá divadla se obecně potýkala s cenzurními problémy. Jiří Flíček, další významná postava olomoucké kultury, povznesl jako dramaturg Divadla Oldřicha Stibora amatérskou Skumafku i Zápalku na vyšší uměleckou úroveň. Napsal pro Skumafku hru *Čtyři karty ve hře* (1962), v které se vyskytla i píseň s tímto veršem: „*Tuhle jsem viděl padat hvězdu, padala jako chuligán. Nedbala zatáček a do průjezdu, do průjezdu padla k nám.*“⁷³ Obsahové stránky písní si všiml Národní výbor v Olomouci, který ji spatřoval za nevyhovující. Argumentem strany bylo, popisuje Dostál, v té době člen strany: „*Ale pane soudruhu, vždyť hvězdy nepadají, alespoň ne ta, kterou autor myslel. Toho se nedočkáte!*“⁷⁴

Pořadem *Skumafka je jinde doma* (1963) se soubor opět navrátil k uvolněnému komediálnímu stylu. Hlubší společenský dopad s sebou přinesl až závěr sezóny 1963/1964 uvedením kabaretní montáže *Mám právo pít blues* v sále Domu pionýrů⁷⁵. Divák sedící v sále horlivě tleskal a smál se, až v pochybnosti zjistil, že vlastně tleská vlastní hlouposti. A to už je opravdu generační výpověď dané doby. Na hudební stránce se podíleli samotní hudebníci ze Skumafky, dále Big Beat s Jaromírem Hobzou a Big Beat René Gabzdyla. Scénář byl řazen po jednotlivých číslech: blues, foxtrot, monolog, šanson, orchestrální skladba, dialog, povídka atd.⁷⁶ *Mám právo pít blues* uvedlo svou tendenčností k muzikálovému pojetí, experimentu a nadhledu soubor na vrchol uměleckých možností.

Skumafka „dohrála svou životní hru“ roku 1965, v tomto roce zaznamenáváme poslední zprávy o souboru.⁷⁷ Olomouc přišla o špičkový typ kabaretního divadla.

---

⁷² LAZORČÁKOVÁ, T. *Čas malých divadel*, Olomouc: VUP, 1996, s. 54

⁷³ Citováno z rozhlasového pořadu *Takoví jsme byli 5*, který vznikl roku 2005 v Českém rozhlasu Olomouc. Rozhovor připravil a nahrávku poskytl dramaturg Jan Sulovský.

⁷⁴ Tamtéž

⁷⁵ Heslo *Skumafka-Divadélko na předměstí*. In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 10. 4. 2014 Dostupné na www: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=245>>

⁷⁶ Lazorčáková, T. *Účinkující a hudebníci*. In: *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 10. 4. 2014 Dostupné na www: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5454>>

⁷⁷ Heslo *Skumafka-Divadélko na předměstí*. In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 10. 4. 2014 Dostupné na www: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=245>>

Můžeme se pouze domnívat, co bylo tou poslední příčinou, která ukončila její činnost. Mohla jím být opětovná ztráta zázemí, jelikož sál železáren se měl bourat, stejně tak jím mohla být krize malých divadel, o které se diskutovalo na poli amatérské scény v druhé polovině sedmdesátých let.⁷⁸

4.1.3 Význam Divadla Experimentu DEX

Velmi důležitou událostí pro danou dobu tvořilo založení Divadla experimentu (zkráceně DEX), jehož kořeny sahají do roku 1965. Toho roku se sešli ambiciózní organizátoři olomouckého kulturního života ve složení metodik Jaroslav Göbl, hudebník Richard Pogoda a textař a divadelní režisér Pavel Dostál, aby položili základy vlastního divadelně-hudebního klubu po vzoru klubů anglických, v kterém by se prezentovali začínající umělci, kapely a soubory. Prostory jim poskytl provozovatel tehdejší Modranské vinárny,⁷⁹ které se říkalo „U rybek“ (v divadelní uličce vedoucí z Horního náměstí),⁸⁰ kde v pauzách mezi zkouškami kabaretu vznikaly první pravidelné pondělní koncerty.

Pogoda s Dostálem si uvědomovali, co publikum žádá, a proto místo swingového big-bandu složeného ze starších pánů, přizvali do vinárny mladou kapelu k tanci. Byli jím The Teenagers, studenti Univerzity Palackého hrající rock'n'roll. Ti svými hlučnými kytarami ve stylu Rolling Stones zanedlouho přilákali davy mladého publika. S kapelou vystupovala i Hana Ulrychová, která svým hutným hlasem perfektně vystihovala Arethu Franklin.⁸¹ Organizování koncertů v Modranské vinárně však nemělo dlouhého trvání. „*Nebylo kdy zkoušet a personál nebyl ani nadšen obrovským zájmem mladých, kteří pili sodovky a nedávali tučné tuzéry. Zájem zde byl takový, že desítky mladých lidí se na představení nedostaly. Prostředí nedovolilo trvale provozovat tuto činnost.*“⁸² Následovala proto druhá fáze ve vývoji divadla, výstavba na náklady

---

⁷⁸ LAZORČÁKOVÁ, T. *Čas malých divadel*, Olomouc: VUP, 1996, s. 76

⁷⁹ LAZORČÁKOVÁ, T., ROUBAL, J. *K NETRADIČNÍMU DIVADLU: Na Moravě a ve Slezsku 60. - 80 let dvacátého století*. Praha: Pražská scéna, 2003, s. 101

⁸⁰ Z rozhlasového pořadu *Takoví jsme byli 3*, který vznikl roku 2005 v Českém rozhlasu Olomouc.

Rozhovor připravil a nahrávku poskytl dramaturg Jan Sulovský.

⁸¹ Tamtéž

⁸² J.U.: *Mládež-poezie, limonáda-big beat*. In *Stráž lidu*, 26. 7. 1966, roč. 46, s. 3.

samotných iniciátorů ve sklepních⁸³ prostorách Domu armády roku 1966.⁸⁴ Divadlo získalo název DEX klub a humorně se též nazývalo Dostálova Existence.⁸⁵ Statutárně se jednalo o programové divadlo studiového typu. Hlavním manažerem vedle Pavla Dostála byl Jaroslav Göbl.

O přípravách DEX klubu se zanedlouho dozvěděla široká veřejnost a do klubu se začali sjíždět umělci z celé republiky. Prvními návštěvníky byli: Hana Hegerová, Miroslav Horníček či Ivan Vyskočil⁸⁶. DEX fungoval na základě programových denních plánů, mezi nimiž jsme našli pořady tematicky zaměřené na folkové písně, beatovou poezii, bigbeat, náročnější jazz, textová pásma, poetická dada pásma a další. Každé pásmo bylo zařazeno do vhodně pojmenovaného tematického bloku: *Písničkály*, *Jazz and Poetry* či *Beat-text-beat*. Do písničkových recitálů spadaly písně na dané téma (láska, cirkus atd.). Také v autorských písních Dostála s Pogodou nalezneme tematicky zaměřené písně o klaunech (*Izabela*), o lásce (*Chtěl bych ti*), o hudbě (*Pánbůh stvořil dixieland*) a jiné. Netradičním programovým počinem se stal pořad *Hyde park* určený veřejnosti, sloužící k interpretaci vlastní poezie.⁸⁷

Prostor DEX klubu se svým multižánrovým zaměřením transformoval do otevřeného a alternativního kulturního centra, kde se scházela nejen hudební elita celé republiky. Vedle folkových umělců, kteří zde koncertovali (jmenujme alespoň Jaroslava Hutku), zde měl první vystoupení na veřejnosti také národní umělec Karel Kryl. Plachý mladík s kytarou doslova „vyrazil dech“ zúčastněným v publiku. Dostál s Pogodou ho následně angažovali v DEX klubu, kde působil krátký čas také jako výtvarník.⁸⁸ Roku 1967 vznikl pod hlavičkou Československé televize dokument *Pozvánka do DEX*

---

⁸³ Podobně je se sklepními neoficiálními prostory (ve stylu neoficiálního klubu) v sedmdesátých letech spojena hudební scéna skrze Ladislava Šikla, Petra Večeřu, Květoslava Richtera a Tomáše Ticháka, již zmiňovanou hudební skupinu **WWS**, která společně s pozdějšími novými členy (Richtera a Šikla nahradili Jiří Lamač a Emil Pospíšil) koncertovala ve sklepních prostorách bytu Pospíšila. Zde vystupovali i další umělci např. Vlasta Chramostová nebo Vladimír Merta. Prostor sloužil pro účely schůzek signatářů atd. viz LAZORČÁKOVÁ, T. *Divadelní disent*. In *Kontexty III*. (Sborník Katedry teorie a dějin dramatických umění). Olomouc: VUP, 2002, s. 52.

⁸⁴ LAZORČÁKOVÁ, T., ROUBAL, J. *K NETRADIČNÍMU DIVADLU: Na Moravě a ve Slezsku 60. – 80 let dvacátého století*. Praha: Pražská scéna, 2003, s. 101.

⁸⁵ Z rozhlasového pořadu *Takoví jsme byli 4*, který vznikl roku 2005 v Českém rozhlasu Olomouc. Rozhovor připravil a nahrávku poskytl dramaturg Jan Sulovský.

⁸⁶ POGODA, Richard. *Divadelní a společenský kvas šedesátých let*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998. s. 90.

⁸⁷ HUDEC, V., LAZORČÁKOVÁ, T., STÝSKAL, J., ŠTĚRBOVÁ, A. (ed.) *Olomoucké kulturní klima v šedesátých letech*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998. s. 35.

⁸⁸ Citováno z rozhlasového pořadu *Takoví jsme byli 4*, který vznikl roku 2005 v Českém rozhlasu Olomouc. Rozhovor připravil a nahrávku poskytl dramaturg Jan Sulovský.

klubu,⁸⁹ který Kryla celorepublikově proslavil. DEX poskytoval zázemí i některým studentským souborům (středoškolský *Index*).⁹⁰

Klíčovou kapelou DEX klubu byl **Olomoucký dixieland**, s kterým se nahrály mnohé písně. Podle písně *Pánbůh stvořil dixieland* vzniklo dokonce samostatné recitační pásmo prokládané písničkovým cyklem. V písních se uplatila řada známých osobností např. Václav Neckář (*Chtěl bych ti*), Vladimír Kerndl (*Pánbůh stvořil dixieland*), Sandra Pogodová (*Izabela*) či Lucie Vondráčková (*Labutí píseň*). Pro zajímavost, *Labutí píseň* vznikla jako duet s R. Pogodou a byla zkomponována pro velký swingový orchestr⁹¹.

V DEX klubu hostovaly rozličné soubory, které zde častokrát uváděly první reprízy svých her. Mezi pražskými soubory nechyběl ani Semafor. Jiří Suchý nazpíval pro DEX klub některé písně, mj. *Pane vrchní, jeden koňak*. Pro Pavla Dostála to byla vyslovená pocta: „*Kdyby se mě někdo zeptal, jaké mám největší pocity štěstí v životě, tak to vůbec není to, že jsem se stal ministrem, nebo že jsem se stal v něčem slavnějším. Největší pocit štěstí jsem měl, když Jiří Suchý nazpíval můj kuplet Pane vrchní, jeden koňak.*“⁹²

Po pouhých dvou letech své existence byl DEX nucen roku 1967 ukončit svou činnost. Důvodem se staly, dle tvrzení stranických orgánů, nevyhovující hygienické podmínky v Domě armády. Prostory klubu získaly jiné využití, sloužily jako márnice pro sovětské vojáky.⁹³ Znovuoživení DEX klub již nepamatuje, neboť o rok později vstoupily do Olomouce ruské tanky. Poslední hudební recitál *Dobrý večer, pane Ditrich* proběhl v prosinci roku 1969 v Divadle hudby pod názvem.⁹⁴

Divadlo experimentu vneslo do kulturního života Olomouce něco neopakovatelného. Sloužilo jako prostředek otevřeného prostoru, který plnil funkci multikulturního centra. Programově lze DEX klub přirovnat k pražské Redutě.

---

⁸⁹ *Pozvánka do DEX klubu*. In *Ceskatelevize.cz* [online] Cit. 5. 5. 2014 Dostupné na www.ceskatelevize.cz/porady/1117288659-pozvanka-do-dex-klubu/36745100366/

⁹⁰ HUDEC, V., LAZORČÁKOVÁ, T., STÝSKAL, J., ŠTĚRBOVÁ, A. (ed.) *Olomoucké kulturní klima v šedesátých letech*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998. s. 35

⁹¹ viz Pavel Dostál – *Písničky malých divadel 60. let* [CD] 2005, nahrávky v osobním archivu.

⁹² Citováno z rozhlasového pořadu *Takoví jsme byli 4*, který vznikl roku 2005 v Českém rozhlasu Olomouc. Rozhovor připravil a nahrávku poskytl dramaturg Jan Sulovský.

⁹³ Tamtéž

⁹⁴ HUDEC, V., LAZORČÁKOVÁ, T., STÝSKAL, J., ŠTĚRBOVÁ, A. (ed.) *Olomoucké kulturní klima v šedesátých letech*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998. s. 35.

Střetávali se zde umělci různých uměleckých směrů a hudebních žánrů. Například Richard Pogoda se zde setkával s Luděkem Hulanem a Karlem Velebným,⁹⁵ významnými osobnostmi jazzové hudby.

4.1.4 SEMAFOR po Olomoucku

Tvorbu Pavla Dostála a Richarda Pogody svým divadelním a hudebním zaměřením lze přirovnat k tvorbě autorské dvojice Semaforu Jiřímu Suchému (autorovi textu) a Jiřímu Šlitrovi (autorovi hudby). Následující podkapitola je zamyšlením nad uvažováním pražských autorů v porovnání s autory olomouckými. Zohledňuje tvůrčí záměry, literární, divadelní i hudební prvky.

Podobně jako Olomouc měla v šedesátých letech minulého století svůj DEX klub, v Praze se scházely významné osobnosti v programově bohaté Redutě, kde dozrávaly zárodky divadelně-literárního kabaretu apelujícího textově na posluchače.⁹⁶ Jiří Suchý nejprve začínal v Divadle na Zábradlí, založeném roku 1958,⁹⁷ ale zanedlouho pocítoval potřebu mít vlastní kolektiv a pracovat pro divadlo, v kterém bude písňovým textům dáván větší prostor. O rok později vzniklo divadlo Semafor, které se začalo věnovat širokému spektru uměleckých žánrů a forem: od poezie k filmu, loutkám, tanci, výtvarnému umění, jazzu i hudební komedii.

Suchý se Šlitrem si uvědomovali, že divadlo si žádá experimenty, mladé herce i mladé publikum, a proto do her vnášeli rokenrolový rytmus, humorné satirické písně a taneční čísla. Podobně uvažovali Dostál s Pogodou. Pogoda se nechával inspirovat západními šlágry z rozhlasu, které přenášel do hudební tvorby. Úspěšné hry pražských a olomouckých autorů na sebe „nenechaly dlouho čekat“. Suchý se Šlitrem nejprve komponovaly hudební čísla s povídkami a recitály, které pozvolna přerůstaly v muzikál. *Dobře placená procházka* (1965) byla již plnohodnotným muzikálem po vzoru Voskovce a Wericha.⁹⁸ Zřejmě nejúspěšnější muzikálová hra Semaforu sedmdesátých let, pojmenovaná podle Erbenovy sbírky *Kytice*, se pohybovala na pomezí jazzu a

⁹⁵ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

⁹⁶ HUVAR, Michal. *Suchý (písničkář a básník)*. Brno: Print-Typia a Carpe diem, 1999. s. 13

⁹⁷ Tamtéž, s. 16

⁹⁸ HUVAR, Michal. *Suchý (písničkář a básník)*. Brno: Print-Typia a Carpe diem, 1999. s. 32

rocku.⁹⁹ Doprovod k muzikálům tvořil orchestr Ferdinanda Havlíka.¹⁰⁰ Taktéž Dostál s Pogodou se nejprve pokoušeli o jednotlivá hudební čísla. Nejvýraznější prokomponovanost divadelně-hudebních složek se objevila až u muzikálů *Princ a Chud'as* (1974) a *Festival* (1976).

S tvorbou písňových textů se v poetickém divadle Semafor a Amatérském studiu při DOS rodily velmi kvalitní hry. Zábavné, lehce výchovné texty měly za úkol pobavit diváka. Hudební komedie pracovaly s aktuální situací na pódiu. Jednotlivé scény se přibližovaly obyčejnému divákovi, kterého ho vtahovaly do děje. Písňe autorů Suchý–Šlitr a Dostál–Pogoda mají mnoho společných uměleckých rysů. V době prudkého nárůstu populárních písní si udržely nadhled a osobitou poetiku. Sloužily posluchačům jako nástroj útěku před společenskou problematikou, pracovaly s jednoduchou avšak originální melodikou, do které vkládaly aktuální kritický pohled podbarvený humorem.

Z hlediska textového byl důležitým faktorem soulad mezi přednesem a slovními obraty, důraz na jazykovou zvukomalebnost. Suchý psal texty, které přesně charakterizovaly jednotlivé postavy, pohrával si s metaforou a striktně dodržoval rým: „*Mám rád, když se písňe rýmují naprosto perfektně, protože rým má sám o sobě zpěvnou hodnotu.*“¹⁰¹ Dostál volil tematicky zaměřené písňe, které dokreslovaly charakter daných postav. Suchý nejprve složil veršovaný text, který předal ke zhudebnění. Dostál napsal libreto, předal ke zhudebnění a hotovou píseň společně s Pogodou dotvářel podle potřeby divadelního zpracování. Textové výpovědi obou autorů neuvízly v čase, nesou s sebou určitou nadčasovost.

Z hlediska hudebního, písňové texty vyžadovaly hudební ztvárnění. Hudba jim společně s divadelním provedením dodávala pomyslný třetí rozměr. V minulosti nenajdeme mnoho příkladů vyvážených hudebně slovních celků, jaké vytvářela dvojice Suchý – Šlitr.¹⁰² V těchto šlépějích se vydali i Dostál s Pogodou. Richard Podoga hovoří o „*nepopsatelném citu, který má při skládání*“. Profesionálně se hudbě nikdy nevěnoval.¹⁰³ Ani v případě Jiřího Šlitra nemůžeme hovořit o hudebním vzdělání.

---

⁹⁹ KOLÁŘ, Jan. *Jak to bylo v Semaforu*. Praha: SCÉNA, 1991, s. 67

¹⁰⁰ HUVAR, Michal. *Suchý (písničkář a básník)*. Brno: Print-Typia a Carpe diem, 1999. s. 40

¹⁰¹ Tamtéž, s. 68

¹⁰² Tamtéž, s. 73

¹⁰³ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

Vystudoval Právnickou fakultu.¹⁰⁴ Skladatel tedy musí umět zejména pracovat s rytmickou a melodickou stránkou, kterou převádí do textové předlohy (pokládání přízvukné slabiky na těžkou dobu).¹⁰⁵

Autorské dvojice se mnohokrát potýkaly s nepochopením ze strany režimu. Primární cílem autorů však nebyla ostře mířená kritika, naopak důraz na estetickou a vzdělávací funkci hudby. Písně a muzikálová čísla vznikala přirozenou cestou, z potřeby doby. Miroslav Horníček ve své *Eseji o Semaforu* hovoří o dvou způsobech vzniku divadla, cestou organizační a cestou organickou, kdy v zárodku nestojí: „*plán ani kalkulace, ale nutnost. Často neuvědomělá, živelná. Začne se kdekoli a jakkoli, protože se nemůže nezačít. Vyráží to ze země, protože to vyrazit musí. Na počátku je vtip, poezie, nezadržitelná potřeba vyjádřit se po svém.*“¹⁰⁶

Ani námětově se obě autorské dvojice nelišily, opěvovaly lásku, mládí, komiku či divadelní atmosféru klaunů.

4.1.5 Ostatní malé jevištní formy

Krátká kapitola si klade za cíl v jednotlivých bodech připomenout i ostatní vybraná divadla malých forem, v kterých sehrála důležitou roli populární hudba, ať už v podobě písní nebo hudebně-tanečních čísel s kapelou. V možnostech ani smyslu této práce není chronologicky vypsát (dále viz online portál *Databáze českého amatérského divadla*) všechny malé olomoucké divadelní scény. Jmenujme alespoň ty, které výrazně přispěly do kulturní sféry Olomouckého kraje a zároveň ohlašovaly první dozvuky reformní vlny, která se přehnala šedesátými léty minulého století.

---

¹⁰⁴ Jiří Šlitr. In *Osobnosti.cz* [online] Cit. 1. 5. 2014 Dostupné na www: <<http://zivotopis.osobnosti.cz/jiri-slitr.php>>

¹⁰⁵ HUVAR, Michal. *Suchý (písničkář a básník)*. Brno: Print-Typia a Carpe diem, 1999. s. 73

¹⁰⁶ KOLÁŘ, Jan. *Jak to bylo v Semaforu*. Praha: SCÉNA, 1991. s. 12

ZÁPALKKA-kabaret – Zápalka (1962 - 1963)

Status: studentský soubor při Univerzitě Palackého v Olomouci

Autoři: Bohuslav Matyáš, Bohumil Smrček, Vítězslav Švalbach, Jana Ovčáčková a drg. činohry DOS Jiří Fliček

Zápalka, to byla studentská recese přesně namířená proti běžným konvencím. Soubor se zaměřoval na recitování sovětské poezie „východních beatníků“ v kombinaci s jazzovými rytmy studentské kapely Dixieland AB. V kapele hráli F. Jehlík (banjo), P. Ševeček (trombon), J. Sviták (kontrabas) a J. Libicher (klarinet, housle).¹⁰⁷ V programu *Aneb cirkus Zelená husa* se uskupení pustilo do složitější koncipované dramaturgie s použitím jazzové sekce.¹⁰⁸ Programově vyzrálí členové slavili úspěchy na Wolkrově Prostějově a založili i vlastní klub, tzv. *Študáč* který se stal centrem vysokoškolského života ve skladech podniku RaJ ve Švédské ulici¹⁰⁹. Sláva Zápalky dohasíná již rok po jejím založení, tedy v krátké ale o to intenzivnější etapě svého působení.

HEJ RUP – HEjčínští RUšitelé Pořádku (1962 – 1964)

Status: středoškolský soubor při školní organizaci ČSM v Olomouci-Hejčíně

Autoři: Petr Novotný s členy J. Zácha, L. Kořínek, J. Kanyza, H. Maciuchová, J. Löffler, M. Dlouhý, F. Preisler a další (soubor se z původních 7 členů rozrostl na 36)

HEJ RUP, to byla studentská parodie, satira, literárně-hudební montáže, písně z autorské dílny i vlastní jazz-band. Soubor se svými odehranými tituly např. *Komu hrana vyzvání aneb Kabaret pod drnem* (1963) sklízel nesmírný ohlas a pro studentské publikum představoval odnož pražského Semaforu.¹¹⁰

---

¹⁰⁷ Blüml, Jan: *Dějiny moderní populární hudby v Olomouci se zaměřením na období 1945 – 1989*, Olomouc: VUP, 2014, s. 263.

¹⁰⁸ LAZORČÁKOVÁ, T. *Čas malých divadel*, Olomouc: VUP, 1996, s. 94

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 107

¹¹⁰ LAZORČÁKOVÁ, T., ROUBAL, J. *K NETRADIČNÍMU DIVADLU: Na Moravě a ve Slezsku 60. - 80 let dvacátého století*. Praha: Pražská scéna, 2003, s. 127-8

RADIONkabaret – Radionka (1962 – 1965)

Status: kabaret při instituci Park kultury a oddechu

Autoři: herci činohry DOS: Milada Procházková, Miluše Hradská, Rudolf Máhrla, Václav Brtna, Milan Riehs za vedení Karla Pokorného¹¹¹

Radionka, to byl intelektuální humor ve stylu pánů Ivana Vyskočila a Jiřího Suchého. Skládala se z profesionálních herců olomouckého divadla a dosti spolupracovala se souborem Skumafka. Vystoupení v Domě osvěty byla neustále vyprodaná. I v Radionce hrály nezastupitelnou funkci písničky. Na hudbě se podílel nadaný kabaretiér a hudebník Vladimír Ditrich.¹¹²

---

¹¹¹ LAZORČÁKOVÁ, T. *Čas malých divadel*, Olomouc: VUP, 1996, s. 126-7

¹¹² Heslo *RADIONkabaret*. In *Databáze českého amatérského divadla*. [online] Cit. 25. 3. 2014 Dostupné na www: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=241>>

5 Život a dílo Richarda Pogody

5.1 Průřez životními peripetemi

Šedesátá léta minulého století byla pro Olomouc fascinující příchodem nové vlny umělců, kteří se snažili o pozdvižení kulturního života, současně ale ideologicky podkopávala volnomyšlenkářské počínání. Jedním z takových umělců byl i herec, pianista, zpěvák a popularizátor hudebního života v jedné osobě Richard Pogoda.

Richard Pogoda se narodil jako prvorozený syn 16. srpna 1944 v Olomouci do umělecky založené rodiny. Celý jeho život je spjat s kulturou města Olomouce, v které dospěl do společenského kvasu šedesátých let. Divadelní a hudební sklony zdědil po svém otci Rudolfovi Pogodovi, který byl váženou osobou nejen jako pracovník Osvětového domu v Olomouci, ale také jako organizátor Filmového klubu či iniciátor a dlouholetý ředitel Divadla hudby, o jehož založení se zasloužil v Olomouci roku 1968.¹¹³ Richard o svém otci mluví s hrdostí: „*Od počátku šedesátých let usiloval o divadlo, kde by hudba a poezie měly to hlavní slovo. Vydupal ze země a vyvzdoroval na odboru v prostorách bývalého Radionbaru Divadlo hudby. Tam jsem poprvé stál před veřejností jako moderátor svých pořadů o jazzu a namátkou jmenuji umělce, jejichž profily jsem (za občasně spolupráce Emila Viklického) tehdy uvedl: Jimmi Smith, Charlie Parker, Miles Davis aj.*“¹¹⁴ Nutno dodat, že hudební pořady měly odvážnou dramaturgii, vynikající zvukovou aparaturu a na svou dobu téměř žádnou konkurenci v širokém okolí.

Dětství prožil Richard Pogoda po boku Pavla Dostála, s kterým později tvořil autorskou dvojici. Již od mládí ho uchvacovala pestrost českého jazyka, hledání slovních hříček, četba poezie a literatury jako takové. Přestože nebyla Vančurova či Nezvalova literatura tehdejším čtenářem příliš vyhledávaná, pro Richarda se stala těžištěm v tvorbě písňových forem, zejména šansonů a kupletů. Dospívání v očích

---

¹¹³ Heslo *Rudolf Pogoda*. In *Datábase českého amatérského divadla* [online] Cit. 30. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=2052 >](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=2052)

¹¹⁴ POGODA, Richard. *Divadelní a společenský kvas šedesátých let*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998. s. 91.

šestnáctiletého chlapce nabíralo zcela jiný rozměr. Kolem roku 1966 jeho otec uvažoval o založení Divadla hudby a přestěhování rodiny z Olomouce do Prahy, nakonec se ale rozhodl zůstat v rodném městě. Avšak silící vliv normalizace přinesl své oběti, a proto byl otec nucen roku 1972 místo v Divadle hudby opustit a přijmout pozici pracovníka oddělení práce s mládeží v Okresním kulturním středisku¹¹⁵. Zde mohl nadále pokračovat v tvorbě komentářů k filmovým klubům. Hlavní však byla práce na pořadech pro mládež, kterými se zabýval také syn Richard. Matka Helena působila jako učitelka v mateřské škole v Michalském výpadě, poté dostudovala učitelské minimum a vyučovala na prvním stupni základní školy. Richard svojí matku popisuje jako velice zdatnou v jazycích (solidní vzdělání bylo samozřejmostí v rodině vedené otcem plukovníkem a matkou převychovanou Rakušankou). Lásky k textu a hudbě se u Richarda zrodila už například tím, že mu každý večer matka předčítala hodnotné pohádky světového autora Wilhelma Hauffa.

Pogoda pochází ze čtyř dětí: Helena (jménem i profesí po matce), Tomáš (profesí instalátér) v osmdesátých letech emigroval do Německa a Kateřina, která vystudovala filmovou školu, ale odmála se věnovala synchronizovanému plavání na profesionální úrovni. Richard má také nevlastní sestru, známou divadelní organizátorku, bývalou uměleckou vedoucí Divadla Na Zábradlí, momentálně děkanku na DAMU, Doubravku Svobodovou, s kterou mají společného otce.¹¹⁶

Olomouc se stala domovem pro Pogodovo základní i středoškolské vzdělání. Vystudoval základní školu Na hradě, pouze o ročník níže nežli Pavel Dostál, s kterým vyrůstal od útlého věku pěti let.¹¹⁷ Po gymnáziu se vydal na popud otce bývalého novináře cestou typografické školy v Praze (v letech 1961 až 1963)¹¹⁸ a to i přesto, že se tomuto řemeslu v budoucnosti nikdy neplánoval věnovat. Ke hře na klavír ho přivedla matka, která byla též výbornou klavíristkou a která považovala klavír za

---

¹¹⁵ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹¹⁶ Doplnění k rodině Richarda Pogody. Získáno elektronickým dopisem 6. 4. 2014, dostupné v archivu autora.

¹¹⁷ Richard s úsměvem vzpomíná na každodenní dětské zážitky s Pavlem spojené například s každoroční výpomocí při stavbě cirkusu Berousků, který rok co rok kotvil na místě Tržnice. Divadelní sklony dvanáctiletých chlapců se projeví při příležitosti, jakou byla výpomoc na pouti ve strašidelném hradu. „Pavel tak urputně strašil, až dostal doslova nafackováno od jednoho z návštěvníků,“ směje se Richard a dodává: „Traduje se, že to bylo prvně, co dostal takto po hubě, což ho doprovázelo jakožto vyhraněného člověka, který si nenechal nic líbit po zbytek jeho života.“ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹¹⁸ Tamtéž

neodmyslitelnou součástí takzvané slušné rodiny. Hra na klavír mladého Richarda ze začátku neuchvátila. Prvotní nechuť ke hraní se však obrátila k jeho prospěchu. Již na gymnáziu začal sbírat desky se swingem, jazzem i s písněmi Jiřího Suchého, ke kterým neodmyslitelně patřil klavír. Klavír mu tak otevřel nový prostor pro spojení kvalitního poetického textu s kvalitní hudbou. Již v tomto brzkém Pogodově věku tedy můžeme hovořit o formování určitého pohledu na směřování jeho uměleckého života.

Pogodovi se v hlavě utvářela myšlenka hrát a bavit lid, a proto se stal umělcem na volné noze. Posléze přišla i první tvůrčí nabídka, kterou získal od spolužáka ze základní školy. Týkala se hudební spolupráce v kabaretu, který zkoušel ve Slovanském domě. Náplní bylo vytvářet hudební vsuvky mezi jednotlivými divadelními pasážemi. Richard Pogoda mluví o neskutečné náhodě, jakým způsobem vznikla spolupráce s těmito lidmi a hlavně s Pavlem Dostálem: „*Přišel jsem do Slovanského domu. Na jevišti stála Hana Maciuchová, jako téměř čtrnáctiletá dívka, a dole seděl Pavel Dostál s houslemi asi dvaceti děcek a dělali scénky jakožto parodie Červené knihovny. Pavel složil pořad a pobídl mě, ať mezi to něco zkusím zahrát. Tak jsem v doprovodu vokálu Hany něco zahrál a zakončil to Meckie Messerem, aby to znělo úderně. To ovšem nebylo optimistické nýbrž temné, tak mě napadla jedna píseň z Vest pocket revue, kterou jsem se tehdy naučil. Celý americký šlágr byl v podstatě postavený na dvou tónech, tedy strašně jednoduchý. Nikdo však nečekal, že sklídí ohromný úspěch.*“¹¹⁹ Konkrétně šlo o Werichův charleston *Že se nestydíte takhle kazit dítě*, jejíž původní skladbu *Yes Sir, That's My Baby* složil roku 1925 brooklynský pianista a skladatel populárních hitů Walter Donaldson. *Yes Sir, That's My Baby* nazpívala odlišnými způsoby řada zpěváků mj. Frank Sinatra či herec a hudebník George Segal.¹²⁰

Došlo ke spolupráci, která ovšem skýtala nemalá úskalí. Nejenže Richard studoval školu v Praze, kde i tíhnul k divadlu Semafor a do Olomouce se vracel příležitostně, tak byl oproti Pavlovi, který dostal propustku, tzv. modrou knížku, povolán na vojnu. V Semaforu se začal Pogoda angažovat okolo roku 1962 (o rok dříve odmaturoval na gymnáziu). Zde se seznámil s celou řadou divadelních tvůrců a interpretů, mezi nimiž byli Horníček či Suchý. Byl to právě semaforový náboj, který

---

¹¹⁹ Tamtéž

¹²⁰ Ukázky písní k poslechu na *Oficiálních stránkách Donaldson Publishing Co.* [online] Dostupné na [www: <http://www.walterdonaldson.net/>](http://www.walterdonaldson.net/)

podpořil spolupráci Pogody s Dostálem a ovlivnil jejich umělecké směřování. Poetiku divadla Semafor později promítli do programu Hodolanského divadla v Olomouci.

Po studiích v říjnu roku 1963 nastoupil Richard Pogoda na vojnu, kde strávil dva roky. Vytvořil zde s kolegy dle svých představ kabaret, s kterým objížděli armádní soutěže a svou bezprostředností upoutávali pozornost. Psal se rok 1964 a ovzduší pociťovalo určité stalinské uvolnění.¹²¹ Po návratu z vojny, tedy roku 1965, už byla Skumafka na vrcholu svého působení. Do tohoto roku zároveň datujeme první zmínku o vzniku Divadla experimentu (dále jen DEX klub). Pavel Dostál se ihned dozvěděl o návratu Richarda a neztrácel čas v přípravách poloprofesionální spolupráce. Pogodu pasoval do role dvorního klavíristy v Divadle Oldřicha Stibora, kde mezitím vzniklo Amatérské studio vedené zkušeným hercem Kamilem Markem. „*Doslova jsem do toho vpadl, jak do studené vody a než „jsem se utopil“, tak jsem napsal dvě písničky na motivy amerických jazzových šlágrů, kterými jsem se hodně inspiroval,*“¹²² konstatuje Pogoda.

V Českých Budějovicích, kde trávil vojenskou službu, se též Pogoda zapojoval do útvaru radiotelegrafistů, kteří v utajení poslouchali Svobodnou Evropu či Mnichov. Ve volných chvílích se připojoval k německým stanicím vysílaným pro americké vojáky, kde běžně pouštěli Elvise Presleyho a další velikány. Nejen tímto Pogoda načerpal rokenrolový drive potřebný pro tvorbu populárních muzikálů. Pavel Dostál toho času, co byl Pogoda mimo domov napsal několik písňových textů, které hodlal přetvořit v muzikál. V hlavě se rozvíjela myšlenka opravdového rockového muzikálu. Nikdo netušil, že takový muzikál se opravdu podaří vytvořit a že Pogodu a Dostála nečekaně katapultuje do předních linií poslechu mládeží.

Prvním muzikálem *Kdyby všichni kluci* světa se autorské dvojici otevřela roku 1966 vrátka do zahraničí. Některé části hry byly přeloženy do angličtiny.¹²³ Zájezdová

---

¹²¹ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹²² Tamtéž

¹²³ Dostál s Pogodou vzpomínají na první pocit při ochutnání imperialistického nápoje Coca-cola i na první faux-pas, které se jim při představení stalo. V závěru písně *Blues o nose*, která popisuje dívku s neskutečně výrazným nosem, se zpívá: *...a od těch dob, zuby mám na tácku, do cizích nosů už se nepletu, fakt!* Přičemž slovo „fakt“ po odmlce s akcentem a se spolknutým písmene „t“ zní spíše jako anglická nadávka. „*Pořadatelé na mě ukazovali, že jsem snad na hlavu. Dámy omdlávaly a já, nevěda anglicky, jsem vážně netušil, co jsem udělal.*“¹²³ vysvětluje vtipně Dostál. Citováno z rozhlasového pořadu *Takoví jsme byli 3*, který vznikl roku 2005 v Českém rozhlasu Olomouc. Rozhovor připravil a nahrávku poskytl dramaturg Jan Sulovský.

činnost měla jisté výhody i pro prezentaci stranických orgánů. *Kdyby všichni kluci světa* se vymykali, a možná proto zaznamenali v Londýně pozitivní reakce. Publikum si vážilo takových počinů a především v polovině šedesátých let znamenalo vycestování dvaceti mladých lidí za hranice cosi neobvyklého. Díky takovýmto možnostem mohli Pogoda s Dostálem načerpat mj. atmosféru ze zákulisí Mrožkových a dalších inscenací. Mladí autoři si v té době ještě tolik neuvědomovali, do jakých kruhů je to přivádí, a že nabývají zcela jiné společenské postavení ve svém životě – statut společenské špičky. Přitom Londýn se pro ně stal zdrojem pro tvorbu kabaretu. Richard s údivem sledoval zdejší britskou taneční zábavu, hudbu, kterou poté přenesl do malé divadelní scény Amatérského studia při Divadle O. Stibora.

Prostor pro čerpání inspirací neměl ovšem pouze takzvaně nový svět za hranicemi našeho státu. Než Richard odjel na vojnu, navštěvoval různá olomoucká kulturní zákoutí, mezi která patřil Národní dům v Olomouci, kde se pravidelně připravovali swingové podvečery pro mládež na tvorbu Jiřího Suchého, ovlivněnou i americkou černošskou muzikou (například zpěvákem a pianistou Fatsem Dominem)¹²⁴. Podobných taneční rock'n'rollových zábav, které Pogoda s Dostálem navštěvovali, začalo přibývat a stávali se tak trnem v oku Veřejné bezpečnosti. „*Říkali jsme jim Švestkaři, podle barvy uniformy,*“ vypráví Richard. „*Jednou za čas se stalo, že tzv. Švestkaři vběhli do sálu a zastavili taneční zábavu. Většinu z nás měli vytipovanou, a tak nás čapli, strčili do antonu a vyvezli asi sedm kilometrů z Olomouce kamsi na pole. Dali nám do rukou motyky a asi hodinu a půl jsme museli okopávat řepu. Touto cestou nám chtěli dokázat, že láska k socialismu není žádná sranda,*“ směje se a dodává: „*Připadalo mi to jak scénka ze Švoreckého románu.*“¹²⁵ Stranické orgány se svým způsobem obávaly reakcí mládeže a snažily se udržovat jasné hranice v době určitého uvolňování, kdy navenek vyplouvaly nelibé a častokrát parodované informace. Mladí lidé se ani tak nehlásili ke kapitalismu jako takovému, nýbrž opravdu věřili v socialismus s lidskou tváří.

Poté, co se Pogoda se souborem s velkým úspěchem vrátili z Londýna, nemeškali a okamžitě začali tvořit další čísla. Pavel ještě nebyl velkým autorem, aby

---

¹²⁴ Fats Domino se narodil roku 1928 v New Orleans. Podle jeho písně *The Big Beat* je pojmenovaný československý hudební žánr *bigbít*. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online] Cit. 30. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Fats_Domino>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Fats_Domino)

¹²⁵ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

mohl vytvořit celý příběh na dané téma. Poskládal tedy do celku jednotlivé scény ze studentského života (inspiraci načerpal z filmu *Cesta do hlubin študákovy duše*), které se staly v následujících letech podkladem pro význačný muzikál *Výtečníci*. Na muzikálu pracovali Richard s Pavlem celý rok 1967. Od září probíhaly pravidelné zkoušky do té doby, než si byli jistí, že mohou takové dílo veřejně publikovat.¹²⁶ Ojedinělost díla plynula též z toho, že Pogoda i Dostál vystupovali pod svými jmény. Byli studenti – hráli studenty, tedy sebe samé, a tím se i snáz dokázali přiblížit dospívajícím, kteří se s nimi ztotožňovali. *Výtečníci* spatřili světlo světa v únoru 1968. Práce v semaforském duchu sklidila obrovské přijetí, a tak se *Výtečníci* dočkali své sté reprízy včetně vystupování v rámci studentských festivalů a přehlídek.¹²⁷ „*Připadal jsem si, jak na rockovém koncertě,*“¹²⁸ vzpomíná Richard. I přes Pogodovu muzikálnost, ve *Výtečnicích* vypluly na povrch jeho hudebně-teoretické nedostatky (na konzervatoř docházel až při studiích vysoké školy). Vzhledem k tomu, že veškerou tvorbu hrál sám na piano bez doprovodu dalšího nástroje, nepotřeboval přemýšlet o souhře s bicími či basou. Přitom rozšíření nástrojového obsazení určovalo nový směr a jistý posun v tvorbě.

Richard si začínal uvědomovat své postavení i poslání, chtěl se nadále věnovat muzikálu. Nasával olomoucké kulturní podhoubí, stýkal se s významnými postavami populární i vážné hudby, spolupracoval s uznávanými umělci a opíral se o své přátele z kulturní sféry. Velmi přínosné bylo jeho přátelství s Emilem Viklickým, významným jazzovým pianistou, s nímž tvořil jazzové pořady pro Divadlo hudby a s nímž se vidá dosud (Emil vystudoval matematiku na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého a Olomouc navštěvuje dodnes v rámci jeho koncertních šňůr¹²⁹). Dále také s představitelem pražského kulturního dění Miroslavem Horníčkem, který ho zasvěcoval do divadla Semafor.

V jeho vile ve Vídeňské ulici se scházela celá řada známých osobností. Od sedmdesátých let splňovala vila funkci tzv. bytového divadla, kde vznikl i kus příhodně nazvaný *Čaj u pana Pogody*. Šlo o jakousi recesi ve stylu hry Osvobozeného divadla

---

¹²⁶ Tamtéž

¹²⁷ Heslo *Amatérské studio DOS*. In *Datábaze českého amatérského divadla* [online] Cit. 28. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194 >](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194)

¹²⁸ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹²⁹ *Oficiální stránky Emila Viklického* [online] Cit. 28. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.viklicky.com/biografie.php>](http://www.viklicky.com/biografie.php)

Vest Pocket Revue. Čaj u pana Pogody byl jedním z posledních veřejných vystoupení Dostála a Pogody těsně před normalizací v dubnu roku 1969. Odehrálo se v Divadle hudby.¹³⁰ Navazující pásmo *Čaj u pana Pogody 2* již hraničil s trestnou činností, a proto probíhalo v utajení již pouze jako bytové divadlo o skupině zhruba třiceti přátel. Bytová divadla měla v období normalizace neuvěřitelnou sílu a stala se populární u více známých osobností, například u Václava Havla. Ve vile Pogodových našla zázemí sorta lidí zahrnující operní pěvce přes politicky nevhodné hudebníky a disidenty. Například Karel Kryly byl Pogodovým velkým vzorem: „*On byl geniální v tom, že skoro každý text skládal už dopředu s muzikou, která byla velice úderná, melodická. Díky Karlovi jsem si uvědomil, že jedna věc je skládat písničky a druhá věc je napsat opravdu hodnotný text.*“¹³¹

Na základě přátelství a spolupráce s Karlem Krylem se Pogoda dostal na několik dní do vazby, neboť podporoval a propagoval jeho hudbu. Dodnes se domnívá, že byl propuštěn na slovo ředitele Svetožara Vítka, který ho potřeboval pro nové podněty v divadle. „*Sebrali mě přímo v práci v tiskárně 7. června 1972. Nasadili mi klepeta a vlekli mě jako nějakého defraudanta. Snažili se mě uvrtat na to, že jsem zapisoval Krylovy písničky, protože Kryl neuměl stejně jako Plíhal noty. Jenomže to jsem dělal v roce 1966, 1977, kdy jsem ještě nemohl vědět, že dva roky na to Kryl emigruje.*“¹³²

Tvrdá normalizační léta se odrážela i na práceschopnosti a rodinném příjmu. V období normalizace si Richard Pogoda přivydělával jako diskžokej na různých zábavách, kde pouštěl i zakázané hity. *Disco-sound* jakožto doména osmdesátých let vystřídal taneční rokenrolové zábavy let šedesátých a sedmdesátých. Pogoda získal kvalifikaci pro oficiálního ohlašovatele diskotékových pořadů a mohl tak vystoupit na celé řadě míst Olomouckého kraje. Diskotéková pásma (jazzová, soulová, rocková aj.) pojímal též jako výchovné poslechové pořady, v nichž zaznívala hudba domácí i světové pop-music. Podobné zábavy nechyběly snad v žádném večerním podniku. Často se jednalo o vinárny (Panorama, Viola ad.).¹³³ Hlavním zdrojem příjmu byly tzv. *Pianothéky* (odvozené od tanečních zábav typu diskoték), kdy reprodukováná vystoupení prokládal živými vstupy a mluveným slovem. Po nástupu do Amatérského

---

¹³⁰ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹³¹ Tamtéž

¹³² Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹³³ Tamtéž

studia získával i autorský honorář, živil se ale i dalšími neuměleckými profesemi. Po celou dobu pracoval na pořadech pro mládež. Od osmdesátých let uváděl koncerty Moravské filharmonie pro mládež, psal komentáře a recenze k albům jazzové a swingové hudby.¹³⁴ Od devadesátých let působil jako hudební redaktor a hudební dramaturg ve studiích Českého rozhlasu, kde se věnoval zejména jazzové hudbě a jazzovému zpravodajství. Poslední jazzový pořad připravil koncem roku 2013.

S manželkou Evou, vystudovanou psycholožkou, se Richard seznámil ve studiu při tvorbě *Výtečníků*. Richard se oženil v šestadvaceti letech. Roku 1975 se jim narodila dcera Sandra, talentovaná divadelní a filmová herečka, která žije v Praze a působí na několika scénách (například v Divadle Na Fidlovačce). Sandra byla častokrát obsazována do filmů Juraje Jakubiska. Mezi její oblíbené role ovšem patří role muzikálové herečky, neboť má výrazný hlasový rozsah. Starší dcera Petra (narozena r. 1971) zdědila po otci taktéž umělecké sklony. Vystudovala Univerzitu Karlovu obor Film a divadlo a později i obor Práva. V devadesátých letech fungovala v Divadle Na Zábradlí jako pravá ruka legendárního režiséra Petra Lébla. V současnosti působí na právním oddělení Českého rozhlasu v Praze. Vychovává dvě dcery¹³⁵, které má s významným rockovým kytaristou Miroslavem Chyškou.¹³⁶

Richardova manželka se i přes své vzdělání potýkala v Olomouci v sedmdesátých letech s nedostatkem vhodných pracovních míst. Nakonec se uchýtila jako referentka osvětové besedy v kulturním zařízení Parku kultury a oddechu, který v té době vedl výborný muzikant a varhaník Svatopluk Ščudlík.

V současné době Richard Pogoda pracuje na vzpomínkových pořadech a na pořadech pro mládež na objednávku, tematicky zaměřených dle daných výročí na Osvobozené divadlo ad. Vcelku úspěšně se ujaly tyto pořady na gymnáziích. Richard hojně koncertuje. Svá vystoupení, jak sám říká „pokleslých žánrů“, vtipně prokládá koláží mluvených vzpomínek z dob sedmdesátých, osmdesátých let a Suchého písněmi. Trio ve složení R. Pogoda (klavír), M. Švihálek (saxofon) a L. Schneider (kytara)

---

¹³⁴ Heslo *Richard Pogoda*. In *Datábase českého amatérského divadla* [online] Cit. 27. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=5417>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=5417)

¹³⁵ Doplnění k rodině Richarda Pogody. Získáno elektronickým dopisem 6. 4. 2014, dostupné v archivu autora.

¹³⁶ Člen kapely J.A.R či Illustratosphere. Spolupracoval s Danem Bártou mj. na tvorbě hudebního podkladu k filmu *Snowboardáci*.

koncertuje i v rámci výročí slavných osobností, přátel. Sedmnáctého dubna letošního roku proběhl další koncert za podpory Muzea umění v Olomouci. Koncert, z cyklu příznačně nazvaném *Utěšování R. Pogody*, vznikl jako vzpomínkové setkání k sedmdesátému výročí narození Karla Kryla.

Richard taktéž pracuje na různých hudebních projektech. Jedním z nejnovějších jmenujme pravidelná improvizční vystoupení v prostorách divadla Šantovka sídlícím v Galerii Šantovka v Polské ulici v Olomouci, kde chystají každou neděli s kolegou Mirkem Švihálkem pravidelné odpolední vyhrávky. Náhodní procházející si tak mohou poslechnout oblíbené kousky Voskovce a Wericha, kuplety divadla Semafor, šlágry třicátých let, americké evergreeny na texty Josefa Kainara, či některé kousky Miroslava Horníčka. Jako velký popularizátor hudebního života moderoval několik ročníků folkového festivalu zaměřeného na písničky Karla Kryla – *Krylonoce* a podílel se na pořádání různých kulturních akcí (Jazzový festival Bruntál).¹³⁷

*„Osobnost Richarda Pogody lze charakterizovat jako věčně nadšeného muzikanta, který je stále aktivním muzikantem a nadšencem kulturního dění v Olomouci.“*¹³⁸ Olomouc mu doslova přirostla k srdci. Dodnes zde žije a působí. Vídeňská ulice je i kontaktní adresou jeho firmy pro zprostředkování kulturních akcí, tzv. koncertů na klíč.

5.2 Spolupráce s Pavlem Dostálem

Život Richarda Pogody naplňovalo dlouholeté přátelství s dvěma osobami. S Miroslavem Horníčkem se seznámil až v šedesátých letech při vstupu do manželství společného přítele Pavla Dostála a jejich spolupráce započala těsně před sametovou revolucí, kdy ho Horníček zvolil za svého hlavního pianistu v rámci vzpomínkového pořadu o Voskovci a Werichovi nazvaném *Hovory H o V+W*. Pogoda doprovázel na klavír v tomto představení Horníčka více jak deset let (Horníček zemřel roku 2003 po

---

¹³⁷ Tamtéž

¹³⁸ VRAŠTIL, Jaroslav. O Richardu Pogodovi. Rozhovor skrze elektronický dopis vznikl 18. 4. 2014, odpověď z 28. 4. v archivu autora.

těžkých zdravotních obtížích v osmdesáti čtyřech letech).¹³⁹ S Pavlem Dostálem se znali od brzkých dětských let, vystudovali spolu základní školu a již jako náctiletí zkoušeli vymýšlet první divadelně-hudební čísla. Přátelství však skončilo dříve, než by si oba dva přáli (roku 2005 prohrál Dostál svůj boj s rakovinou a umírá v předčasném věku šedesáti dvou let¹⁴⁰). Podle Pogody to byl typ člověka, který si až do poslední chvíle (i těsně před jeho smrtí) byl schopný udržet svůj osobitý humor.

Pavel Dostál se narodil roku 1943 v Olomouci. Vynikající rétor vstoupil na českou dráhu jako divadelní dramaturg, textař, scénárista, režisér, publicista a po sametové revoluci také jako politik. Asi nejvýrazněji ho máme v paměti jako populárního ministra kultury v letech 1998 až 2005.¹⁴¹ Talent textaře se u Pavla Dostála začal projevovat již v patnácti letech, kdy zkoumal americké šlágry a psal na ně české texty. „*Dostál byl vůdčí osobnost už od narození. V osmnácti letech vstoupil do strany jen proto, aby mohl dělat kulturu. Co si umanol, to udělal. Stále věřil v to, že to půjde skloubit, obnovit stranu a vést jí tím správným směrem. Jeho otec byl skalním stalinistou, který měl v padesátých letech silný vliv. Prohřešky, které napáchal, mu Pavel nikdy neodpustil,*“¹⁴² popisuje Pogoda Dostálovy stranické zkušenosti.

Z KSČ vystoupil roku 1969, byl označen za disidenta a prošel různými dělnickými profesemi. Na začátku šedesátých let (1961) se stal v pouhých sedmnácti letech zakládajícím členem divadelního souboru Skumafka díky pozdějšímu pražskému působení vnesl do Skumafky invenci divadla Semafor. Roku 1966 také inicioval vznik legendárního klubu DEX.¹⁴³ Ve Skumafce zastával stejné funkce jako o dvanáct let starší a zkušenější Radek Hlavsa, občasně zastával roli herce (v prvním kabaretním pásmu *Kaleidoskop 61*). „*Tehdy mě velice urazilo, dnes se tomu směji, že jsem Radka Hlavsu nezajímal jako autor ale spíše tedy jako herec. Druhý kabaret Skumafky – „Čtyři karty ve hře, tam už jsem se podílel nejen herecky, ale také autorsky a režijně. Myslím si, že nejlepší začátky byly právě v tom jednašedesátém roce v Kaleidoskopu,*

---

¹³⁹ KRÁLOVÁ, Stanislava. *Vy nemáte kakao? Tak vodku! Říkal Horníček po hospodách.* In *iDnes.cz* [online] 2012-02-22. Dostupné na [www: <http://pardubice.idnes.cz/vy-nemate-kakao-tak-vodku-rikaval-hornicek-po-hospodach-pii-/pardubice-zpravy.aspx?c=A120217_1734581_pardubice-zpravy_mav>](http://pardubice.idnes.cz/vy-nemate-kakao-tak-vodku-rikaval-hornicek-po-hospodach-pii-/pardubice-zpravy.aspx?c=A120217_1734581_pardubice-zpravy_mav)

¹⁴⁰ Heslo *Pavel Dostál*. In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 2. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pavel_Dost%C3%A1l>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Pavel_Dost%C3%A1l)

¹⁴¹ Tamtéž

¹⁴² Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹⁴³ Heslo *Pavel Dostál*. In *Osobnosti.cz* [online] Cit. 2. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://zivotopis.osobnosti.cz/pavel-dostal.php >](http://zivotopis.osobnosti.cz/pavel-dostal.php)

*kde písničky psal Spilka s Hlavsou a muziku psal Milan Škuca. Na tu dobu to byly skutečné šlágry,*¹⁴⁴ vnímá osobním pohledem Dostál, který postupně nabíral nové podněty pro realizaci textů na hudbu Milana Škucy.

Na začátku normalizace více spolupracoval s Amatérským studiem při hlavním divadle v Olomouci. Touto dobou oficiálně vznikla autorská dvojice Pogoda–Dostál. Dostál psal a režíroval nejslavnější muzikály Studia (viz podkapitola *Muzikálová tvorba*) a často byl nucen vystupovat pod jiným jménem. Spolupráce Dostála s Pogodou, kterého tudíž určil dvorním skladatelem hudebních podkladů pro Amatérské studio, donutila svým způsobem Pogodu se vypracovat a přicházet s vlastními nápady, což díky jeho hudebnímu citu pro něj nepředstavovalo velký problém. Překážkou mu nebyla ani neznalost akordových postupů či hudebních stupnic, poslechem hudby nahlédl do potřeb mladých lidí a vytvořil si vlastní písňový styl. Přepis z předlohy knížky Ericha Kästnera, který se stal podkladem pro jejich první muzikál, pramenilo z popudu ředitele Divadla O. Stibora a zároveň ředitele Amatérského studia JUDr. Svetozara Vítka. „*Byl jsem požádán o tucet písní na Pavlovy texty, které mne okamžitě chytly svými rýmy. Muzika byla napsána „za pochodu“ během pouhých tří týdnů. Písň jsem musel odzpívat sám od piána. Mně se to líbilo, protože jsem to viděl v Semaforu a bláhově jsem si myslel, že jsem druhý Jiří Šlitr.*“¹⁴⁵ dokládá první oficiální spolupráci autorské dvojice Pogoda. Užitečnou praxí se Pogodovi stala i skladatelská tvorba na texty Dostála pro DEX klub, u jehož počátků oba stáli. Řada z nich vznikala ve stylu písniček slavných semaforových her (kupříkladu *Jonáš a tingltangl* z roku 1962), v druhém případě šlo o písničky psané na přání.

Pogoda s Dostálem vytvořili kolem třiceti písní. Ty poté variovali a znovu otextovali, podobně jako Voskovec s Werichem, kteří jednu píseň použili hned v několika hrách. Tvorba písní je velmi naplňovala. Jejich prvotním cílem proto nebylo vytvářet takzvané protestsongy, jako tomu bylo např. u tvorby Kryla, který se pasoval do role národního buřiče. Písň se dochovaly v ručních notových zápisech v osobním archivu Richarda Pogody (některé z nich, které putovaly do výtisku audiovizuální agentury DILIA, postrádaly v notovém zápisu předznamení). Textová nápaditost

---

¹⁴⁴ Citováno z rozhlasového pořadu *Takoví jsme byli 1*, který vznikl roku 2005 v Českém rozhlasu Olomouc. Rozhovor připravil a nahrávku poskytl dramaturg Jan Sulovský.

¹⁴⁵ POGODA, Richard. *Divadelní a společenský kvas šedesátých let*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998. s. 89.

mnohokrát přiváděla samotné autory do nesnází. Kupříkladu píseň příhodně nazvaná *Tyjátr* se uvedla v politicky nepříznivé době. V tom samém roce totiž vyšly i Husákovy paměti. Úryvek z ukázky:

*Znova a znova, slova jen slova,
až uniká mi někdy smysl všech těch vět.
Publikum brečí a herec v křeči,
hraje svou trapnou roli v „Divadle Svět“.
Sólisté neznají své role říkat zpaměti,
starý sbor za scénou falešně písňě kdáká.
Principál sepisuje všechny svoje paměti,
v hledišti pionýr tleská, zaplacená plaká.¹⁴⁶*

Přestože Dostál uměl intonovat, nikdy netíhnul k interpretaci pěveckých čísel. Po vzoru Suchého dával přednost slovnímu výkladu před zpěvem. Přesto vzniklo několik duetů i písní pro DEX klub, kde se Dostál pěvecky projevil (*Blues o nose, Láska studentská* ad.)

V případě Dostála hovoříme o vcelku tenké hranici mezi vstupem do amatérské scény a scény profesionální. V devadesátých letech vykonával post režiséra operety v Moravském divadle v Olomouci. Souběžně se ve větší míře zapojil do politického života a zastupoval Občanské Fórum jako poslanec Sněmovny národů Federálního shromáždění.¹⁴⁷ Neboť věřil ideálům sociální demokracie a vláda nutně potřebovala nového ministra kultury, vstoupil za vlády ČSSD nejprve do funkce člena Poslanecké sněmovny a poté do funkce samotného ministra pro kulturu. Z důvodu neznalosti cizích jazyků byl Dostál na zahraniční schůzky doprovázen překladateli.

Pogoda neustále obnovuje Dostálův odkaz, ať už pravidelnými koncerty či vzpomínkovými pořady. Také vyšlo několik vzpomínkových alb na CD, roku 2005

---

¹⁴⁶ Ukázka písňě z rozhovoru s R. Pogodou 30. 10. 2013, nahrávka v osobním archivu autora.

¹⁴⁷ *Občanské fórum* (OF) vzniklo jako politické hnutí na začátku tzv. sametové revoluce. Odmítalo totalitní komunistický režim. Politicky se orientovalo do pravého středu. Prvním neformálním lídrem byl Václav Havel, který sepsal i úvodní prohlášení po brutálním útoku na studenty na Národní třídě. Formálním předsedou byl zvolen Václav Klaus. In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 25. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dansk%C3%A9_f%C3%B3rum>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dansk%C3%A9_f%C3%B3rum)

vydal Multisonic, a.s. CD divadelních písniček Pavla Dostála s názvem *Hledá se srdce člověčí*, které obsahuje písničky z muzikálů *Gaudeamus Igitur* či *Dva na smetišti*.¹⁴⁸

5.3 Vlivy

Za hnací motor v písňové tvorbě Richarda Pogody, můžeme považovat několik faktorů: vlivy rodinné a působení okruhu jeho nejbližších (kulturních osobností), dopad politický a společenský, vlivy divadelní a hudební.

Jak již bylo uvedeno výše, ke hře na klavír ho přivedla v útlém věku matka. Později i samotný Pogoda spatřuje hudební základy jako nutnost v tom, co chce dále rozvíjet. Zprvu se vzdělává jako samouk a tvoří podle intuice, po střední škole už navštěvuje klavír na konzervatoři v Olomouci u prof. Františka Preislera¹⁴⁹. Převážný vliv však na něj měl jeho otec. Ten měl velmi blízko k psaní, poezii, filmu i hudbě. Stál u zrodu recitačního kroužku – divadélka *Štafeta* (1956), který metodicky řídil, a spolupracoval na realizaci festivalu poezie *Wolkrův Prostějov* (1957). Jeho umělecké a organizační úsilí vyústilo roku 1968, kdy zřídil v Olomouci Divadlo hudby. Byl též členem organizačního štábu Academia filmu.¹⁵⁰

V Divadle hudby, kde Pogoda s otcem pracoval, byly uváděny popularizační pořady s doprovodem reprodukovávané hudby. Populární hudba se díky poptávce provozovala častěji než-li hudba vážná. Díky širokému gramofonovému archivu se tematicky přehrávaly nahrávky Elly Fitzgerald, Elvise Presleyho či Rolling Stones.¹⁵¹

Richard Pogoda je typickým představitelem šedesátých let a jeho tvorba se prosadila také v letech následujících. Často se obklopoval kulturními ikonami tehdejší doby, ve kterých nacházel inspiraci. Umělců, jež zanechali na Pogodově tvorbě

---

¹⁴⁸ Věnováno Richardem Pogodou.

¹⁴⁹ Heslo *Richard Pogoda*. In *Databáze českého amatérského divadla*. [online] Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=5417>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=5417)

¹⁵⁰ Heslo *Rudolf Pogoda*. In *Databáze českého amatérského divadla*. [online] Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=2052>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=2052)

¹⁵¹ Exkluzivní nahrávky získali díky Gramofonovému klubu (1951), Gramofonovým závodům. Heslo *Divadlo hudby*. In *Český hudební slovník osob a institucí* [online] Cit. 2. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=3780>](http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=3780)

výrazný vliv, bylo hned několik: Pavel Dostál, Miroslav Horníček, Svetozar Víték, Karel Kryl, René Gabzdyl, Emil Viklický ad. Co je ovšem zásadní, Pogodu inspirovali hlavní hudební protagonisté divadel malých forem. O generaci starší Milan Škuca, který skládal hudbu pro divadlo Skumafka, byl dokonce Pogodovým vzorem¹⁵². Škuca dokázal z jednoduché formy vytvořit na klavír výrazně melodickou píseň. Tento fakt podnítil Pogodovu tvorbu, při které se snažil uplatnit výraznou melodiku. Živelný styl hry na klaviaturu Jiřího Suchého se také promítl v Pogodově komponování. Pogoda si vždy přál být druhým Jiřím Šlitrem, jehož skladatelský um zůstal nedotčen.

Změna režimu a následný společenský dopad na celé území Československa zrodilo impuls pro nové revoltující umění, které se promítlo do písničkových i malých jevištních forem. Tvůrci záměrně přicházeli s netradičními uměleckými prvky, kterými směřovali k ohnisku smýšlení mladých lidí. Pogoda poslouchal zahraniční desky a písně doslova „šil mladým posluchačům na míru“. Umělcovu motivaci tvořit takovou hudbu podporovaly pozitivní ohlasy posluchačů a zároveň také ostrá kritika ze strany režimu. Příchod nových směrů, souborů, kapel, interpretů a proti-politických humoreskních čísel neměl jiné možnosti než z nutnosti doby a potřeby vyplout na povrch. „*Olomouc šedesátých let je něčím neopakovatelná. Na jedné straně je to škoda, na straně druhé je to strašně dobře, protože šedesátá léta jasně vymezují ony liberalizační tendence a člověk si musí uvědomit, že nejenom divadlo ale i muzika, výtvarnictví atd., to všechno prodělávalo historický proces kvasu a mělo to úžasné výsledky.*“¹⁵³ zmínil Pavel Dostál, který v podstatě odpověděl na otázku vztahující se k oné době – umění má mimo jiné takovou vlastnost, že nemůže být umlčeno.

Vlivy divadelní sahají ke kořenům Osvobozeného divadla a satiry Jiřího Voskovce a Jana Wericha. Ze satiry vznikly hudební formy kupletů s žertovným obsahem a šansony. Kabaretní písně a skeče skládal Pogoda s oblibou. Věřil své intuici, a proto skládal nahodile. Pracoval s rozšířenou malou písňovou formou, kterou snadno nalezneme v šansonech populární hudby. Svá díla byl schopen neustále přetvářet, dokud nebyl s výsledkem zcela spokojen a dokud nezískal uspokojivé ocenění ze strany diváků. V Praze sledoval mnohá divadla a inspiroval se jimi – jmenujme alespoň soubor Paravan. Zásadní zkušeností tvořilo též členství ve sdružení *Klub spřízněných duší* při

¹⁵² Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹⁵³ Citováno z rozhlasového pořadu *Takoví jsme byli 5*, který vznikl roku 2005 v Českém rozhlasu Olomouc. Rozhovor připravil a nahrávku poskytl dramaturg Jan Sulovský.

divadle Semafor opětovně fungující od roku 1972 pod jménem *Jonáš-klub*¹⁵⁴. Zde se setkával se všemi přívrženci této pražské významné scény i politicky nevyhovujícími umělci.

Pogodu ovlivňovaly jednotlivé stylově žánrové druhy a typy hudby přes taneční styly k hudebním ikonám a kapelám: swing, jazz, blues a rokenrolová veličina. Za oblíbené ikony považoval Raye Charlese či barytonistu Nata „King“ Cola, mezi hodnotné kapely řadil Manhattan Transfer, Bee Gees či The Beatles.¹⁵⁵ Z tanečních forem čerpal z 3/4 taktu valčíku či 4/4 taktu foxtrotu. Poslouchal americké šlágry a navštěvoval zábavy ve stylu amerických tanečních zábav při zpěvu Mikiho Volka („českého krále rokenrolu“). Místo svazáckých košil se tehdy nosily úzké kalhoty, tzv. Elvisovy rourky. I to byly atributy dané doby.

5.4 Hudba

Na základě hudebních rysů lze Pogodovu písňovou tvorbu přirovnat k tvorbě Jiřího Šlitra, ovšem je nutné brát v potaz fakt, že originalitu a muzikálnost Šlitra málokdo předčil. Pokud přistupujeme k tvorbě Pogody z hlediska hráčských schopností, Pogoda i Šlitr byli dixielandovými pianisty.¹⁵⁶ Výrazové prostředky dixielandu tkví zejména v rozmanitější harmonii, byť hudební faktura zůstává čitelná. Pozdější *soul* postrádal zajímavější melodické linky. Postupně se stylově žánrové druhy populární hudby zjednodušovaly až do podoby současné, pro konzumního posluchače přijatelné.

Pogoda hovoří o své hudbě jako o *eklektické*, takzvaně čerpající z různých minulých myšlenkových a uměleckých směrů. Vnímá tehdejší dobu jako krutou z hlediska volnosti slova a vyslovování vlastních názorů, ale z určitého hlediska také

---

¹⁵⁴ Heslo *Jonáš-klub*. In *Slovník české literatury po roce 1945* [online] Cit. 3. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=249>](http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=249)

¹⁵⁵ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, v archivu autora.

¹⁵⁶ Dixieland, stylově žánrový druh jazzu, vznikl ve dvacátém století v New Orleans jazzovými průkopníky a odkazuje se na tradiční jazz. V roce 1940 prošel určitou modifikací a lze tvrdit, že jeho obliba sahá i do 21. století. Dixieland jazz není připisován pouze černošským hudebníkům. Za otce tzv. bílého jazzu byl považován „Papa“ Jack Laine. Heslo *Dixieland*. In *Encyclopædia Britannica Online* [online] Cit. 3. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/166820/Dixieland>](http://www.britannica.com/EBchecked/topic/166820/Dixieland)

jako příznivou. Tehdejší posluchači se pro hudební kulturu dokázali „nadchnout“. V současné době určuje směr především ekonomický a mediální diktát a na posluchače tak působí ze všech stran mnoho hudebních stylů. Opakované přezpívávání písničkových cyklů Pogody a transformace do zcela jiné roviny, např. s prvky *rapu* (rytmicky mluvenými rýmy), už nekoresponduje s tehdejší dobou, ve které písně vznikaly. Přestože jeho písně neztratily svým námětem na aktuálnosti (písně ze studentského prostředí, politiky), experimentování s novými hudebními prvky se jeví jako ne zcela vhodné. Pojmenováním „ekonomický diktát“ bychom mohli otevřít další téma spadající do hudební sociologie. Lze konstatovat, že muzikály dneška se tvoří pro masu, popularitu a komerční zisk.¹⁵⁷ Každá hudba je odrazem dané společnosti, a proto i šedesátá léta jsou odrazem tmelení národa zejména skrze tuto hudbu.

Většina Pogodových písní vznikala jako improvizace na daný text. Do partitury se vše nezaznamenávalo, naopak melodické linky se vytříbily až při samotném hraní hudebních pasáží na jednotlivých zkouškách (např. k base se přidávaly spontánně rytmicky další nástroje). Richard se inspiroval swingovými big-bandy, jazzovými koncerty i bluesovým stylem hry na klavír v podobě taneční hudby *Boogie-woogie*. Inspirací mu byl v letech 1962 až 1963 Národní dům¹⁵⁸, kam chodil za poslechem hudebních kousků Glenna Millera nebo Harryho Jamese v podání big-bandu Věroslava Mlčáka. „*Olomouc byla v šedesátých letech významným jazzovým doupětem. Vedle celé řady komorních seskupení tu působily hned dva poloprofesionální a řada amatérských orchestrů při různých podnicích. RaJ Big Band Věroslava Mlčáka hrával až čtyřikrát týdně a Emilu Viklickému ještě nebylo ani patnáct let, když s ním sbíral první zkušenosti.*“¹⁵⁹ Emil Viklický je spojován s významným jazzovým konceptem, který vznikl na začátku sedmdesátých let – s **Free Jazz Triem**. Pogoda navštěvoval i pražské koncerty kapelníka hudebního souboru Semaforu Ferdinanda Havlíka, který taktéž čerpal z amerických šlágrů. Havlík zajímavým způsobem upravoval a aranžoval hudbu

---

¹⁵⁷ Theodor W. Adorno, významný představitel tzv. Frankfurtské školy, německý filosof, hudební teoretik a estetik minulého století již ve své době zmiňuje „standardizaci“ populární hudby, kdy hudební trh tzv. standardizuje výrobu, distribuci a vytváří sériové nahrávky, které prodává v podobě produktů masově. Adorno však opomenul evoluční vývoj populární hudby a její vymanění se ze stejné formy.

¹⁵⁸ POGODA, Richard. *Divadelní a společenský kvas šedesátých let*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998. s. 88

¹⁵⁹ KOUŘIL, Vladimír. *Ze života jazzové avantgardy v srdci Evropy /Free Jazz Trio*. In *His Voice* [online] 2009, č. 2. Cit. 4. 5. 2014. Dostupné na [www: < http://www.hisvoice.cz/clanek_93_ze-zivota-jazzove-avantgardy-v-srdci-evropy-free-jazz-trio.html >](http://www.hisvoice.cz/clanek_93_ze-zivota-jazzove-avantgardy-v-srdci-evropy-free-jazz-trio.html)

Elvise Presleyho, na kterou psal české verze J. Suchý (např. *Kočka není pes*¹⁶⁰ - v originále *Don't be cruel*).

Z dalších milníků v hudebních zkušenostech Richarda Pogody nelze vynechat spolupráci s Karlem Plíhalem, několikanásobným držitelem ceny hudebního festivalu *Porta*. Známý folkový písničkář vystudoval střední školu v Olomouci a několik let zde pracoval jako řadový zaměstnanec. Kariéru započal nejprve v rozličných olomouckých kapelách. Jednou z nich byla i country-swingová kapela **Falešní hráči**, která vznikla na začátku sedmdesátých let a která se ve svém vývoji, další etapě svého působení, chtěla odlišit od klasických country kapel hráčem na klavír, a tak zakomponovala do svého týmu Pogodu. Vedoucím kapely byl v té době Miroslav Nop, který využíval semaforový repertoár. Ve Falešných hráčích Richard své písně neuplatnil. Kapela přerostla v trio Karla Plíhala a změnila název na Plíharmonyje.¹⁶¹ Ta sloužila v podstatě jako přestupní stanice v sólové kariéře Plíhala, který ji v osmdesátých letech opustil.

5.4.1 Muzikálová tvorba

Z autorské dílny dvojice Richard Pogoda a Pavel Dostál vyšlo šest stěžejních muzikálů, které vznikly pro Amatérské studio při Divadle O. Stibora a byly plnohodnotně uvedeny. Další tři hry záměrně stavím na okraj zájmu, a to z těchto patrných důvodů: jedna z nich nebyla psána pro olomoucké amatérské divadlo (premiéra se konala v Brně), druhá byla pro svůj výřečný obsah upozaděna na úkor jiné tvorby (z existenčních důvodů Amatérského studia taktéž neměla premiéru v Olomouci) a třetí hra sice byla složena jako první (písně do nich komponoval Richard už na vojně), ovšem hudba v ní plnila pouze doplňkovou funkci. Pogoda se také věnoval tvorbě pohádek, které spíše vyplňovaly časovou mezeru mezi jednotlivými muzikály. Společně s libretem Dostála takto vznikla *Bílá paní a ti druzí* (1967), přetvořená do podoby detektivní komedie. Pogoda komponoval hudbu i na libreta jiných autorů, spolupracoval například na hudební komedii Václava Tomšovského *Jak se čerti ženili*, která měla

---

¹⁶⁰ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, v archivu autora.

¹⁶¹ Tamtéž

premiéru roku 1975 v Hudebním divadle (Hodolanské divadlo)¹⁶². V následujícím výčtu budou uvedeny hlavní hry i s datem premiér a názvy ostatních her s krátkým komentářem.

Premiéry muzikálů

Hlavní muzikálové hry autorské dvojice	Datum premiéry
Kdyby všichni kluci světa	23. 3. 1966
Výtečníci	14. 2. 1968
David a Dominika	30. 1. 1970
Kdyby všechny holky světa	8. 3. 1972
Princ a Chud'as	20. 2. 1974
Festival	9. 3. 1976

Informace k jednotlivým hrám (názvy, premiéry ad.) získány z programových brožur, které jsou uloženy v Dokumentačním centru UP v kartonu Amatérského studia DOS.¹⁶³

Bláznivá komedie ve stylu grotesky *Případ Grandwall* vznikla již roku 1964 a byla uvedena v Hodolanském divadle. Tato hra ovšem obsahovala pouze čtyři písně, proto nikdy nebyla prototypem muzikálu. Hra *Gaudeamus Igitur* byla pro svůj vážný obsah stažena z tvorby Amatérského studia, premiéra se musela konat v Brně a v osmdesátých letech ji nastudovala jiná divadla v Přerově, Praze ad. Muzikál podle povídky M. Horníčka *Dva na smetišti* byl psán pro brněnské Satirické divadlo *Večerní Brno*. Premiéra proběhla v Olomouci až v devadesátých letech¹⁶⁴.

¹⁶² Informace k jednotlivým hrám (názvy, premiéry ad.) získány z programových brožur, které jsou uloženy v Dokumentačním centru UP v kartonu Amatérského studia DOS. Kopie brožur jsem nasbírala v průběhu listopadu 2013. Brožury též vlastní Státní okresní archiv v Olomouci a ty památeční jsou uloženy v osobním archivu R. Pogody.

¹⁶³ Tamtéž

¹⁶⁴ Posezení s R. Pogodou 25. 9. 2013, v archivu autora.

Kdyby všichni kluci světa

Muzikál začali tvořit Dostál s Pogodou již měsíc po návratu Pogody z vojenské služby (od října 1965)¹⁶⁵. Námětem se stala německá detektivní povídka *Emil a detektivové* významného spisovatele dvacátého století Ericha Kästnera, která je v první řadě určena dětem. Hlavní postavou je chlapec Emil, který pochází z chudší rodiny. Linie příběhu se jeví svým námětem vcelku jednoduše, ovšem jeho samotná pointa se vyvine v zajímavou zápletku. Matka je na výchovu malého Emila sama, a proto ho pošle na prázdniny k babičce do Berlína. Vybaví ho na cestu uspořenou nemalou finanční částkou sto čtyřiceti marek. Emil si peníze pečlivě uschová v kabátu a nic netušíc usne ve vlaku. Po probuzení zjišťuje, že mu kapesné ukradl cizí pán, který s ním seděl v kupé. Vydá se proto po jeho stopách. Při cestě z vlaku se seznamuje s chlapcem Gustavem, který mu společně s partou berlínských přátel pomáhá v pátrání. O pátrání se dozvídají další děti na předměstí, dokonce i samotný lupič tuší, že je sledován. Zápletku končí v momentě, kdy se Emil dovídá, že právě v této osobě se ukrývá dlouho hledaný bankovní lupič a dopomůže policii v jeho dopadení. Emil po zásluze získá odměnu tisíc marek a vrací se spokojeně z letních prázdnin domů.¹⁶⁶

Provedení literární předlohy zůstalo zachováno. Premiéra se odehrála na městské scéně divadla pod režijním dohledem Kamila Marka. Výtvarně se na scéně podílel významný malíř Slavoj Kovařík. Nástrojové obsazení tvořil pouze klavír Richarda Pogody. Rytmicky například připodobňoval zvuk vlaku. Ústřední píseň svolává všechny chlapce světa. Hudba neobsahovala žádné složité formy. Vyskytují se v ní hudební prvky dixielandu, swingu a popu. Rekvizity byly utvořeny jednoduše, avšak čitelně vystihovaly dané situace. Do hlavní role Emila byl obsazen František Preisler. Chlapeckou partu pak tvořili například Jan Kanyza, Ivan Řehák či Pavel Dostál (role Gustava). Ve hře zazněla mimo jiné *Píseň Gustavovy party*, která musela být pro „urážku“ Gustava Husáka (Gustavova parta-j) vyškrtuta z repertoáru.¹⁶⁷

Soubor odehrál několik repríz (s touto hrou odehrálo celkově deset představení) muzikálu pro dětské osazenstvo v divadle v Hodolanech a zúčastnil se roku festivalu

---

¹⁶⁵ Tamtéž

¹⁶⁶ Heslo *Emil a detektivové*. In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 3. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Emil_a_detektivov%C3%A9 >](http://cs.wikipedia.org/wiki/Emil_a_detektivov%C3%A9)

¹⁶⁷ Posezení s R. Pogodou 25. 9. 2013, v archivu autora.

divadelní mládeže do Londýna. Překladu se ujal Herbert Novotný – otec baviče Petra Novotného¹⁶⁸. „V Londýně se k nám chovali jako ke králům. Vozili nás taxi, zajistili nám pěkné ubytování. Až jsme si říkali, že to za tou železnou oponou není zas tak špatný, jak se o tom mluví,“¹⁶⁹ komentuje zahraniční výjezdy z Československa Pogoda. Británie už byla silně ovlivněna kapelou *The Beatles*, která odstartovala revoluci na poli rockové scény. *Kdyby všichni kluci světa* byli zfilmováni ostravskou televizí roku 1969, pouze půl roku po natočení *Výtečníků*. Obě nahrávky však zůstaly v propadlišti dějin. Zajímavostí je, že jednou ze sboristek televizní nahrávky byla i Marie Rottrová či Věra Špinarová s doprovodem členů kapely *Flamenco*.¹⁷⁰

David a Dominika

Písničkový cyklus o sedmi a půl obrazech je bláznivou komedií o špionech. Vznikl po úspěších muzikálů: *Kdyby všichni kluci světa* a *Výtečníci* jako dílo tzv. „o ničem“, s cílem být politicky nezávadné. „*David a Dominika* byla v podstatě zábavová slátanina, parodie na Jamese Bonda, která nemohla nikoho urazit.“¹⁷¹ hodnotí muzikál Pogoda. Hra s kombinací milostných písní a rock'n'rollu neměla valných hudebních kvalit a byla vhodná spíše pro večerní taneční zábavu. Hlavní role ztvárnili samotní protagonisté, v roli Davida – Pogoda, v roli Dominika – Dostál. V dalších rolích se vyskytl například muzikant Vladimír Ditrich, který byl též výborným kabaretiérem. Muzikál měl premiéru na nové scéně Hudebního divadla v Hodolanech, poté odehrál dvanáct představení a skončil derniérou 17. června 1970.¹⁷²

Kdyby všechny holky světa

Inscenace na motivy námětu protiválečné komedie *Lisystraty (Lisy ztráty)* řeckého dramatika Aristofanése měla premiéru v Hodolanském divadle. Hudební mix bluesu a foxtrotu tvořil doprovod flétny a klavíru. Hudebního ztvárnění se ujala

---

¹⁶⁸ viz programová brožura *Kdyby všichni kluci světa*, anglická verze, v archivu R.P.

¹⁶⁹ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹⁷⁰ Tamtéž

¹⁷¹ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹⁷² Informace získány z programového listu hry (Index 236), který je uložen v Dokumentačním centru UP v kartonu Amatérského studia DOS.

skupina ve složení: Richard Pogoda, Kateřina Hudcová a Čenda Švec.¹⁷³ Písně zapadaly do pojetí socialismu (písně protiválečné, o práci, o lásce, míru), tudíž získaly značný ohlas v Olomouci i okolí. Je zřejmé, že takové představení by zahraniční kritika nepřijala, proto sami autoři neměli v případě této hry ambice vycestovat. Divadelně z *Lisy ztráty* autoři vyčlenili zejména komiku. Před každým představením této hry byla nad jeviště umístěna cedule s heslem: *Válka je vůl!*, která ideálně vystihovala charakter celého děje.¹⁷⁴ Režijně se muzikálu ujal Jiří Kroc a výtvarné stránky tentokrát Zdeněk Havel. O choreografii se zasloužila Eva Jahodová.¹⁷⁵ Pogoda i Dostál se opět vžili do role herců, i když jejich heslem bylo udržet si vždy přirozený přístup k danému dílu. Mezi hereckým obsazením se objevila i Pogodova manželka Eva.

Gaudeamus Igitur

Muzikál se odklání od komična k závažnosti. Byl inspirován předlohou povídky *Vyšší princip* z povídkového souboru *Němá barikáda* (1946) spisovatele Jana Drdy, jež byl filmován roku 1960 režisérem Jiřím Krejčíkem. Originální verze povídky vykresluje těžkosti druhé světové války, krátce po atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha. Tři gymnazisté – Havelka, Moučka a Ryšánek byli zastřeleni pro údajné schvalování atentátu poté, co je jeden ze spolužáků udal Gestapu. *Vyšší princip* vypovídá o absurditě daného systému. Třídní profesor je povolán, aby předstoupil před studenty a uznal oprávněnost zastřelených spolužáků, místo toho pronese slavnou větu, jež vysloví souhlas s atentátem: „Z hlediska vyššího principu mravního vražda na tyranu není zločinem.“¹⁷⁶

Gaudeamus Igitur jako autorská tvorba Dostála a Pogody neprošel. Vzbudil rozepři mezi autory, jejichž ambicí bylo hru uvést, a tvrzením ředitele S. Vítka: „*Hoši, já vám tu hru nechám uvést a oni nám ji dva dny před premiérou zarazí. Já přijdu o flek a Studio skončí, protože bude moct hrát jenom pohádky od jiných autorů. Síla Studia je*

---

¹⁷³ Tamtéž

¹⁷⁴ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹⁷⁵ Informace získány z programového listu hry (Index 242), který je uložen v Dokumentačním centru UP v kartonu Amatérského studia DOS.

¹⁷⁶ Heslo *Vyšší princip*. In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 5. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C4%9Bm%C3%A1_barik%C3%A1da>](http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C4%9Bm%C3%A1_barik%C3%A1da)

v tom, že mám autorskou dvojici.“¹⁷⁷ interpretuje Pogoda. Na základě toho se Dostál s Pogodou shodnou a hru odkládají. Netrvá však dlouho a nalézají nové možnosti tvorby v prostředí mocenského diktátu. Dostál přišel s tím, že by dle *Vyššího principu* mohli „napadnout“ v očích socialismu nenáviděnou Ameriku, přitom však záměrně nezvolí amerického autora. Tím vzniká podnět k další hře – muzikálu *Festival* (viz rozbor této hry).

Dva na smetišti

Muzikálová hra *Dva na smetišti* byla nastudována podle povídky Miroslava Horníčka, kterou Pavel Dostál textově subjektivně přetvořil. Hudebně jde o koláž šansonů. Hra měla premiéru v osmdesátých letech v Brně Satirickém divadle *Večerní Brno* (SD VB), kde mohli Pogoda s Dostálem tvořit (v Olomouci jim komunisté neumožnili vykonávat uměleckou činnost). Herecky hru ztvárnili Leopold Franc a zpěvačka Lenka Filipová-Kudelová. V Olomouci měla premiéru po revoluci v devadesátých letech v obsazení Antonína Jahody a Vlasty Hartlové.¹⁷⁸

Inscenační provedení zpodobňuje dva klauny, starého a nového. Záměrně byla do role starého klauna obsazena herečka jakožto dívka, která ztratila ideje a byla symbolicky vyhozena na smetišť. Pogoda dostal již hotový scénář s prostorem pro hudební složku. Pro tyto účely použil svou prvotní tvorbu, tři divadelní písně DEX klubu, které se scénářem vhodně korespondovaly (kabaretní skeč *Pane vrchní jeden koňak* či *Jako za Shakespeara*). Použitou píseň o Shakespearovi zpíval Dostál Horníčkově k jeho osmdesátým narozeninám. Roku 2004 nastudoval *Dva na smetišti* pro své divadlo Radek Brzobohatý ve spolupráci s vokálem herečky Sandry Pogodové. Hry na klavír se ujal syn Ondřej Brzobohatý. Uvažovalo se také o realizaci televizní inscenace s výborným hercem Františkem Řehákem (režim preferoval M. Horníčka), ale nikdy k tomu nedošlo.¹⁷⁹ Televizní inscenace se dočkaly pouze dva nejslavnější muzikály: *Výtečníci* a *Kdyby všichni kluci světa*.

---

¹⁷⁷ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹⁷⁸ Tamtéž

¹⁷⁹ Tamtéž

5.4.2 Nejvýznamnější muzikály

Následující kapitola se zaměří na rozbor tří významných muzikálů – *Výtečníci* (největšinou nejvýznamnější muzikál), *Princ a Chud'as* (nejvýpravnější muzikál) a *Festival* (nejlépe prokomponovaný muzikál). Každý z těchto muzikálů obsahoval v průměru třicet minut hudebních čísel a pro každý z nich bylo použito kolem patnácti písní. Kapitola se dále zaměří na osobnosti, které se na tvorbě podílely, herecké obsazení a nástrojové obsazení. Cílem také bude přiblížit námět dané hry a její obsahové vyjádření (jednotlivé pasáže), výtvarnou stránku, scénu (dále viz obrázkové přílohy), textovou stránku (ukázky písní) atp. Vzhledem k nedostupnosti nahrávek jednotlivých představení (představení se buď nenatáčela, nebo se nahrávky nedochovaly), zde nebude možné zaznamenat subjektivní názor a osobní kritický pohled. Jako dokumentace mohou postačit fotografické ukázky (představení dokumentoval Ivan Šimáček) a notové ukázky (psané rukou R. Pogody) obsažené v přílohách této práce.

5.4.2.1 Rozbor hry Výtečníci

Muzikál (neboli dříve řečeno ryze zpěvy) o osmi obrazech pro studenty o studentech, v němž postavy hrají sami sebe pod vlastními jmény.

Obsazení:

Richard:	Richard Pogoda
Pavel:	Pavel Dostál
Ivan:	Ivan Řehák
Zdeněk:	Zdeněk Havel
Miloš:	Miloš Zatloukal
Mírek:	Mírek Kadlčík
Eva:	Eva Skoupilová
Blanka:	Blanka Zemanová
Marcela:	Marcela Špičková
Jitka:	Jitka Růžičková
Míša:	Míša Stejskalová

Zdena: Zdena Kolmašová
Jitka: Jitka Gartnerová
Jufka: Jufka Spurná
Magda: Magda Haluzová
Karla: Karla Bílková
Vlasta: Vlasta Tománková

Pro roli ředitelky školy byla vybrána Jaroslava Denčerová, pro roli profesorky Hlavaté Ludmila Pecinová, profesora Macháčka ztvárnil Jaroslav Rataj, profesora Holečka Jan Pecina a školníka Tomečka se ujal Roman Tomeček.¹⁸⁰

Režie: Kamil Marek, Pavel Dostál
Choreografie: Jiří Čada
Scéna: Slavoj Kovařík
Texty písní: Pavel Dostál, Vratislav Spilka, Karel Žalud
Hudba a doprovod: Richard Pogoda
Premiéra v: Nové divadlo v Hodolanech
Představení: 26
Minutáž: 85/ z toho cca 30 min hudebních čísel
Úspěchy: 1968 – vítěz *Jiráskova Hronova*
Derniéra: 3. 5. 1969¹⁸¹

Scéna:

Výtečníci jsou typickou hrou ze studentského prostředí. Děj muzikálu autoři založili na jednoduchém komponentu – trhacím kalendáři, který zobrazuje maturitní ročník gymnázia. Kalendář začíná v září a končí maturitami v květnu. Každý obraz má své hudebně taneční číslo, premiéru pak tvořila šestnáct hudebních čísel.¹⁸² Hra je založena

---

¹⁸⁰ Informace čerpány z programového listu hry (Index 230), pořízeném v Dokumentačním centru UP v kartonu Amatérského studia DOS. Památní první vydání nafoceno 30. 10. 2013, v osobním archivu R. Pogody.

¹⁸¹ Tamtéž

¹⁸² Z komentáře Richarda Pogody o muzikálu *Výtečníci*. Získáno 7. 12. 2013 elektronickým dopisem. Dostupné v archivu autora.

na prvcích studentského humoru, humoru mládeže, a tak každého diváka navrací do studentských let. Studenti měli jednoduché stejnokroje (viz foto-ukázky) – dívky šaty a rozverné kravaty, chlapci džíny a kostkované košile. Ve hře se nahlíží i na problémy mládeže a poukazuje se na jejich mladistvé manýry. Přináší proto jisté poučení, že člověk se má držet dobrých mravů. „*Výtečníci jsou opravdu divadelním muzikálem, podobně jako jim byli „Starci na chmelu“.* Představení má všechny potřebné znaky muzikálu – dokonalé a logické propojení slovní, hudební a taneční složky.“¹⁸³ Na inscenaci se podílela řada „neherců“ povoláním učitel, doktor, písař ad.), přesto hra zaznamenala pozitivní ohlasy.

Hudební složka:

Při tvorbě muzikálu se dvojice Pogoda–Dostál neustále doplňovala. Dostál dodal hotové libreto s texty písní, Pogoda zkomponoval hudební čísla a předěly. Při zkouškách byly použity již hotové písně ze scény DEX klubu. Například píseň *Klika* (3min), na které textově spolupracoval Dostál se Žaludem, se ubírá pomalým bluesovým až romantickým tempem na klavír doprovázeným Richardem Pogodou. Pozdější verze v hudební úpravě X-tetu Víta Fialy, který se zasloužil roku 2004 o vydání třech CD s písničkami malých divadel, obsahovala i basu, saxofon či kytaru. Z dalších písní užitých ve *Výtečnicích* CD obsahuje duety Dostála a Pogody *Píseň o pomníku* či *Láska studentská*.¹⁸⁴ Všechny písně ve *Výtečnicích* se ze začátku komponovaly jen pro klavír, a tak vokály obstarával pouze doprovod klavíru. K výraznému zhuštění nástrojového obsazení došlo až u muzikálů *Princ a Chudás* a *Festival*.

Muzikál *Výtečníci*, nesoucí podobu hudební komedie, byl přeložen do německého jazyka. Nejčastěji soubor vyjížděl do Německa či Rakouska. Na jaře stihl odehrát třicet repríz a v srpnu již zaznamenal pozitivní ohlas na festivalu *Jiráskův Hronov*. Hra sklidila obrovský úspěch a byla aktualizována na základě politické situace.

---

¹⁸³ KUČERA, M.: *Výtečníci*. *Zpravodaj 38. Jiráskova Hronova*. 1968, 17. srpna. Recenze pořizena v Dokumentačním centru UP v kartonu Amatérského studia DOS.

¹⁸⁴ *Písničky malých divadel 60.let* CD2, nahráno r. 2004 studiem LUMECO, spol. History, s.r.o.

Autoři jí obohatili o politický podtext.¹⁸⁵ „V dubnu 1969 nastoupil do vedení komunistické strany Gustav Husák a už se to začalo stírat. Řada umělců a učitelů musela tzv. skřípat zuby, aby neskončili v kotelně,“¹⁸⁶ doplňuje Pogoda politické poměry doby. *Výtečníci* se dočkali stopadesáté reprízy a také televizní inscenace, kterou natočil pro Československou televizi v ostravském studiu olomoucký rodák, dramaturg a spoluzakladatel souboru SKUMAFKA Václav Čapek. Muzikál vydala ve spisu roku 1968 agentura Dilia.¹⁸⁷ O Amatérském studiu při Divadle O. Stibora se po úspěchu hry *Výtečníků* uvažovalo v duchu profesní kariéry. Soubor měl svého choreografa (baletního mistra), výtvarníka, výborné herce a vůbec všechny predispozice pro to hrát na vysoké úrovni. Činnost ovšem přerušila ruská okupace, která přetvořila i kulturní tvář k obrazu svému.

5.4.2.2 Rozbor hry Princ a chud'as

Muzikál o dvou dílech na motivy Marka Twaina s překladem Francisco Stiera a v úpravě G. Karpathyho.

Obsazení:

Princ Edward:	Zdena Vamberová
Tom:	Zdeněk Havel
Lady Elizabeth:	Eva Eremiášová
Lady Jane:	Jitka Lěharová
Lord Hartfort:	Vlastimil Dlabal
Lord St. John:	Čenda Švec
Humphrey:	Dmitrij Denčev
Canty:	Roman Tomeček
Páter Andrew:	Zdeněk Kolmaš
Bet:	Jaroslava Bílá

---

¹⁸⁵ Z komentáře Richarda Pogody o muzikálu *Výtečníci*. Získáno 7. 12. 2013 elektronickým dopisem. Dostupné v archivu autora.

¹⁸⁶ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹⁸⁷ Heslo Richard Pogoda: *Výtečníci*. In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=8116>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=8116)

Chlapci: Eva Pogodová, Majka Boháčková
Hendon: Josef Dušek
Černá Bess: Věra Hloušková
Yokel: Pavel Šrom
Soudce: Richard Pogoda
Halapartník: Jiří Staněk
Nosič vody: Jiří Lamač
Dvorní dáma: Marie Londová
Muži: Emil Močička a Jan Máj
Ženy: Renata Krupičková, Sylva Maciuchová, Věra Pechalová, Eva Holasová

Režie: Jiří Kroc
Choreografie: Jiří Čada
Scéna: Zdeněk Havel
Kostýmy: Miluše Hradská
Libreto: P. Dostál
Hudební nastudování: R. Pogoda
Hudební doprovod: R. Pogoda, Kateřina Hudcová, Jiří Černý, Čenda Švec, Jiří Hudec

Představení řídili: Jiří Hlaváč a Jan Vambera.
Premiéra v: Nové divadlo, Hodolany
Představení: 15
Hudební pasáže: cca 30 min
Úspěchy: 1974 – cena Ministerstva kultury, *Jiráskův Hronov*
první cena: *Festival Napajedla, Mezikrajská přehlídka Krnov, Festival přátelství Bruntál*¹⁸⁸
Derniéra: 18. 12. 1974¹⁸⁹

---

¹⁸⁸ Heslo *Amatérské studio DOS*. In *Datábase českého amatérského divadla* [online] Cit. 25. 4. 2014
Dostupné na www: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194> >

¹⁸⁹ Informace čerpány z programové brožury *Princ a Chudás* 54. sezóny olomouckého divadla, pořízené v Dokumentačním centru UP v kartonu Amatérského studia DOS.

Scéna:

Muzikál vznikl na motivy románu amerického spisovatele a satirika uměleckého jména Marka Twaina. Román napsaný roku 1882 nás zavádí do 16. století a pojednává o dvou ústředních postavách, chudém chlapci Tomu Cantymu a následníkovi britského trůnu princovi Edwardovi, kteří si jsou velmi podobní. Princ se zasteskne po životě obyčejného člověka a vymění si s Tomem šaty. Jen marně oba chlapci později vysvětlují, že nejsou tím, za koho se vydávají. Mezitím nezbyvá Tomovi nic jiného nežli vžítí se do role následníka trůnu, který po smrti krále změní všechna nespravedlivá nařízení. Edward se pro změnu seznamuje s Tomovým zlým otcem a jeho nesprávnými činy. V závěru románu, při samotné korunovaci budoucího následníka, si oba chlapci proměňují zpátky své role. Tomovi se dostává lepšího života i vzdělání.¹⁹⁰

Zajímavé je, že často byly v muzikálech do mužských rolí obsazovány ženy a naopak. Mladého prince ztvárnila Zdena Vamberová. Soubor preferoval mladé herce, čímž prokazoval flexibilní reakci na současnou generaci. Autoři v podstatě ponechali kostru příběhu, pouze hru obohatili humornými pasážemi a chytlavými písněmi. Sbor měl kolem dvaceti členů a plnil doplňkovou úlohu sloužících, chudiny, žebráků atp. Veškeré přechody a změny (převlékání kostýmů, kulisy) probíhaly přímo na scéně. Každý obraz uzavírala některá z vložených písní.

Hudební složka:

Písně byly psány hovorovou řečí. Neměly v úmyslu nabourávat režim, i když takto byly nesčetněkrát označovány. Písně londýnské chudiny s sebou nesly určitou přidanou informaci hlubšího významu. Jako příklad lze uvést velké hudební číslo s tancí a sborem (cca 10 min) píseň *Naše sny ty bejvaj někdy báječný*, která předznamenávala iniciativu *Charty 77*¹⁹¹. Úryvek z písně:

---

¹⁹⁰ Heslo *Princ a Chud'as*. In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 4. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://en.wikipedia.org/wiki/The_Prince_and_the_Pauper >](http://en.wikipedia.org/wiki/The_Prince_and_the_Pauper)

¹⁹¹ *Charta 77* byla neformální občanskou iniciativou, která kritizovala politickou a státní moc za nedodržování lidských a občanských práv, k jejichž dodržování se ČSSR zavázala při podpisu *Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (KBSE)* v Helsinkách. *Prohlášení Charty 77* iniciovali signatáři Jan Patočka, Jiří Němec, Václav Benda, Václav Havel, Ladislav Hejdlánek,

*„Naše sny ty nemůžou nám zakázat,
ledacos v nich člověk může dokázat.
A hned má chuť dál žít!*

*Já nenesím ve snu z pytlů šaty,
ale prvotřídní brokáty.
Šatníky mám doma vrchovatý,
klobouky, kožichy a kabáty.*

*Prosím klid a absolutní ticho,
vaše sny jsou značně neskromný.
Já sním o tom, že mám plný břicho,
ve spíži zásoby mám ohromný.¹⁹²*

Na muzikálu se podíleli i někteří hráči Moravské filharmonie (Josef Černý, Jiří Hudec). Hudební atmosféru umocňovala kapela, která byla vždy součástí scény a nikdy nebyla schovaná. Pogoda uvádí, že hudba nástrojově korespondovala s potřebami scény. Doprovod tvořil klavír, flétna, basa i bicí.¹⁹³

Muzikál *Princ a Chudás* lze označit za nejuvýpravnější a největší počín v oblasti muzikálové tvorby Pogody a Dostála. *„Nejlepší věci jsme tvořili v době nejtvrdší normalizace, protože jsme souhlasili, že nebudeme na plakátech a že je pro nás zásadní dělat divadlo,“* konstatuje a doplňuje: *„Státní bezpečnost mě brala za úplného blba, který umí noty, ale vůbec nechápe politiku.“¹⁹⁴* Do takové společenské role se Pogoda před bezpečností dostával takticky, aby ho nebrali vážně, dělali si z něj legraci a on si přitom mohl hrát po večerech ve vinárnách a skládat hudbu pro divadlo. Po premiéře měl soubor možnost vyjet do Rakouska a do Vídně ale pouze za podmínky, že Pavel

---

Zdeněk Mlynář, Pavel Kohout, Petr Uhl, Ludvík Vaculík a Jiří Hájek. [online] Cit. 27. 3. 2014. Dostupné na [www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Charta_77>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Charta_77)

¹⁹² Rozhovor s R. Pogodou ze dne 20. 11. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹⁹³ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹⁹⁴ Tamtéž

Dostál nepojede. Když se soudruzi rozhodli, že nedovolí vycestovat ani Richardu Pogodovi, postavil se za něj ředitel Vítek. Nakonec Pogoda vycestoval s náhradním služebním pasem. Inscenace zaznamenala pozitivní názor kritiky na domácí i zahraniční scéně.

5.4.2.3 Rozbor hry Festival

Smýšlená muzikálová rekonstrukce festivalu na motivy Tibora Déryho s překladem Anny Rossové.

Obsazení:

Josef:	Vlastimil Dlabal
Manuel:	Pavel Dostál
Matka:	Věra Hloužková
Muž:	Slavomír Hloužek
Policista:	Zdeněk Kolmaš
Beverly:	Marie Boháčková
Ester (z davu):	Jarka Bílá
Holka (z davu):	Eva Pogodová
Reportérka (z davu):	Eva Eremiášová
Micky a Pekelný anděl:	Josef Dušek
René (z davu):	Petr Švehlík
Zpěvačka:	Kateřina Hudcová
Zpěvák:	Jaroslav Švec

Další z davu hráli: Luděk Čtvrtlík, Jana Dlabalová, Ludmila Chytková, Eva Jančíková, Emil Močíčka, Renata Moštická, Jan Máj a Marie Sedláková

Představení řídili: Jiří Hlaváč.

Režie: Rudolf Máhrla

Choreografie: Eva Jahodová

Scéna: Slavoj Kovařík

Kostýmy:	Miluše Hradská
Libreto:	P. Dostál
Hudební nastudování:	R. Pogoda
Hudební doprovod:	R. Pogoda (klavír), Kateřina Hudcová (flétna), Milan Opravil (saxofon), Miroslav Vykydal (bicí), František Mikulec (basová kytara) ¹⁹⁵
Premiéra v:	Hudební divadlo, Hodolany
Představení:	4
Hudební pasáže:	cca 45 min
Úspěchy:	1976 – hlavní cena, <i>Jiráskův Hronov</i>
Derniéra:	28. 9. 1976 ¹⁹⁶

Scéna:

Novela s názvem *Pomyslná reportáž o americkém pop-festivalu* jakožto zpráva o americkém festivalu šedesátých let maďarského dramatika a esejisty Tibora Déryho (+1977), vyšla v originále roku 1971 a stala se hlavním námětem pro zásadní muzikál z dílny Pogody a Dostála, muzikál *Festival*. Kniha se díky svému pojetí stala světovou klasikou. Nastavuje zrcadlo masovým festivalům, které vznikaly v druhé polovině šedesátých let na území Ameriky. Jedním z nejznámějších rockových hudebních festivalů vůbec se stal *Woodstock*, jehož první ročník se uskutečnil ve stejnojmenném městečku v severozápadní části Spojených států amerických. Tibor Déry líčí festival jako dějiště davové psychózy s rasistickými sklony skrze osud dvou maďarských emigrantů, hledající smysl života. Tragická se jim stává cesta v podobě narkomanie a následné sebeustrukce.¹⁹⁷

Dostál s Pogodou pojali *Festival* jako spojení dvou předloh – předlohy *Vyššího principu* a předlohy *Pomyslné reportáže o americkém pop-festivalu*. Do středobodu

¹⁹⁵ Informace čerpány z památeční programové brožury *Festivalu 56. sezóny olomouckého divadla* uložené v osobním archivu R. Pogody. Brožura vypůjčena 30. 10. 2013.

¹⁹⁶ Informace čerpány z programového listu hry (Index 1043), pořízeném v Dokumentačním centru UP v kartonu Amatérského studia DOS.

¹⁹⁷ *Pomyslná reportáž o americkém pop-festivalu*. In *Baila – databáze knih* [online] Cit. 28. 4. 2014 Dostupné na [www:<http://baila.net/kniha/100213699/pomyslna-reportaz-o-americkem-pop-festivalu-tibor-dery >](http://baila.net/kniha/100213699/pomyslna-reportaz-o-americkem-pop-festivalu-tibor-dery)

příběhu staví přibližně pětatřicetiletého profesora, který se seznámí se svou sedmnáctiletou studentkou. Profesor dává dívce moudra do života, ona má však vlastní hlavu. Nechá se zlákat skupinou přátel a odjíždí na festival, kde experimentuje s drogami. Toto experimentování se jí ovšem stane osudným. Profesor se jí snaží ještě pomoci, ale už je příliš pozdě, dívka umírá na předávkování. Inscenace pracuje s filmovým střihem, na plátně jsou promítány ukázky amerického festivalu. Stylem se podobá záznamovému představení divadla Ypsilon.¹⁹⁸ Výtvarné stránky se ujal talentovaný jevištní výtvarník Slavoj Kovařík.

Hudební složka:

Již jde o muzikál čistě rockového ražení, který obsahoval dvacet písní. Dostál s Pogodou posunuli hranice v tvorbě. Muzikál je úderným tvrzením a dokladem protestu proti režimu. Úvodní píseň začínají dechy – saxofon, přidává se kapela, vstupuje sbor s rock'n'rollově zabarvenou písní: „...*Nechce nás jít pěšky a bosé, nechce nás jít a šlapat v rose. Nechte nás jít, hledáme štěstí. Nechte nás jít a třeba v dešti. Nechte nás jít, no tak nechte nás jít, kde kapely hrají beat!*“¹⁹⁹ Festival obsahuje i lyrické písně. Například slavnou píseň *Jidáš* uvedenou Semaforem, kterou soubor v rámci Amatérského studia nemohl odehrát. Působivá textová ukázka mluví za vše:

Kdo zavínil že na kříži, dav čumilů tě prohlíží.

Kdo jednou rukou zvedá tě a druhou rukou bodá tě.

Kdo tvářil se tak oddaně, než podřízl tě ve vaně.

Kdo říká, stav se, neměj strach a pak pod nohy ti hodí hrách.

Druhý refrén:

Jidáši, občas tě vyplaší děsivý sen, co se ti zdál.

*Země se zachvěla, tys viděl anděla. Tys viděl anděla, jak se ti smál.*²⁰⁰

---

¹⁹⁸ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

¹⁹⁹ Tamtéž

²⁰⁰ Tamtéž

Jedná se o hudebně nejprokomponovanější muzikál: posluchač zde zaznamená neustálý tok hudebních čísel, zvuků a backgroundových šumů. Pogoda tentokrát nezpíval, nýbrž dirigoval kapelu. Do muzikálu byla nasazena početná skupina mladých náctiletých herců. *Festival* obsahuje i dvě sloky krásné melodické písně *Hledá se srdce člověčí* začínající:

*Vyvěste všude, kde se dá,
hledá se srdce člověčí.
Bez něj svět není zahrada,
bez něj svět není v bezpečí.²⁰¹*

Pozornost na sebe upoutala i píseň *Vstupenka do ráje*, kde se hlavní melodie line v pozadí uprostřed dialogů jednotlivých postav.²⁰²

Dle názoru Richarda Pogody jde o „nejdotaženější“ muzikál pod jejich taktovkou. Opakovaně se stávalo, že se Pavel Dostál nemohl pod hru podepsat jako autor, proto ho režijně nahrazoval Jiří Kroc. *Festival* dosáhl na přehlídce *Jiráskův Hronov* srovnatelného úspěchu jako hra *Výtečníci*. S *Festivalem* se soubor dostal až do Monaka, dokonce bez stranických soudruhů. Za soubor se postavil i samotný Ústav lidové umělecké tvořivosti.

5.4.3 Úspěchy kabaretu a reprezentace v zahraničí

Za činnosti autorské dvojice Dostál–Pogoda se souboru Studia amatérského divadla při hlavní olomoucké scéně podařilo několikrát vyjet za hranice Československa. Originální autorské hry kabaretu získaly uznání v Anglii (Londýně), Rakousku (Vídni), Maďarsku (Kazincbarciku), dále v Západním Německu, Itálii i v Monaku. Soubor byl zván na různé přehlídkové festivaly amatérských divadel po

---

²⁰¹ Text propůjčen R. Pogodou 22. 10. 2013, dostupné v archivu autora.

²⁰² více k vybraným písním viz závěrečná podkapitola *Analýza skladeb*

celém území tehdejšího Československa a většinou si s sebou odvezl hlavní ocenění. O časté zahraniční stáže se zasloužil umělecký ředitel souboru Svetozar Víték, který působil v divadle v letech 1957 až 1976.²⁰³ V roce 1976, kdy se soubor vrátil s muzikálem *Festival* z Monaka, nastoupil do souboru Amatérského divadla nový ředitel Josef Srovnal, který působil jako protiklad Svetozara Vítka a fungoval jako ředitel hlavní scény Divadla Oldřicha Stibora (nynějšího Moravského divadla v Olomouci) do roku 1985²⁰⁴. Krátká podkapitola zohledňuje největší úspěchy muzikálových her do doby, než musela autorská dvojice divadlo opustit.

Za největší úspěchy souboru v rámci našeho územního celku lze považovat opakovaná vítězství divadelních muzikálů na prestižní přehlídce *Jiráskův Hronov*,²⁰⁵ konkrétně na 38. ročníku s hrou *Výtečníci* (hereckou cenu navíc získal za roli školníka Roman Tomeček), na 44. ročníku s *Princem a Chudásem* (cenu za nejlepší herecký výkon navíc získal Zdeněk Havel) a na 46. ročníku s generační hrou *Festival*²⁰⁶. Za ojedinělou skutečnost jsou považovány opakované výjezdy souboru do cizích států a to již v první půlce šedesátých let. V květnu roku 1966 vycestovalo Amatérské studio do Londýna na International Youth Drama Festival s vůbec prvním muzikálem *Kdyby všichni kluci světa* a získalo jejich první mezinárodní uznání, o dva roky později (ke konci května 1968) se s *Výtečníky* zúčastnilo Mezinárodního festivalu v německém Wanne-Eickelu a mimo to také na přehlídce v rakouském Sankt Lambrechtu.²⁰⁷ Socialisticky laděná hra *Kdyby všechny holky světa* sice nespátřila svět za železnou oponou, získala však během roku 1972 až nečekaně mnoho cen na československých soutěžích: první cenu na Festivalu v Napajedlech, cenu za inscenaci na Mezikrajské přehlídce Jablonec, první cenu na Festivalu mladého amatérského divadla FEMAD

---

²⁰³ STÝSKAL, Jiří. *Milníky osmdesáti let*. In *Almanach Moravského divadla Olomouc 1920-2000*, Olomouc: Moravské divadlo Olomouc, 2000. s. 21.

²⁰⁴ Tamtéž

²⁰⁵ *Jiráskův Hronov* byl založen v roce 1931 v Hronově, kde se konal jeho první ročník na oslavu osmdesátých narozenin Aloise Jiráska. Festival od té doby existuje nepřetržitě a je to nejdéle trvajícím amatérským festivalem na světě. Za devětsedmdesát let své existence se Jiráskův Hronov stal celostátní přehlídkou, na které se představují všechny divadelní žánry. Jsou tu k vidění inscenace klasické činohry, experimentálního a studentského divadla i malých jevištních forem. In *Oficiální stránky Jiráskův Hronov* [online] Cit. 29. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.jiraskuvhronov.cz/jh/clanky.php?id=6370>](http://www.jiraskuvhronov.cz/jh/clanky.php?id=6370)

²⁰⁶ Heslo *Hronov-Jiráskův Hronov, CP* (jednotlivé ročníky). In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 29. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=prehlidka&id=3>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=prehlidka&id=3)

²⁰⁷ Heslo *Amatérské studio DOS*. In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 25. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194 >](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194)

v Poděbradech, první cenu na Festivalu přátelství Bruntál a nakonec Zlatou medaili V. K. Klicpery udělenou souboru Ústavem pro kulturní výchovnou činnost²⁰⁸.

Soubor sice měl stabilní zázemí poskytnuté hlavní divadelní scénou, při které vznikl, na druhé straně je skutečnost, že si musel na svůj provoz vydělat sám. Jako pozitivním řešením se jevil fakt, že si mohl soubor na jednotlivých vystoupeních účtovat honorář, který činil kolem tří tisíc československých korun²⁰⁹. Pokud se navíc souboru podařilo zajistit movitého sponzora, mohl si dovolit vyjet za hranice na vlastní náklady. Pogoda s Dostálem za svou organizační a tvořivou práci pro Studio získávali i autorský honorář, který strana spatřovala jako neoprávněný. Přestala tedy tolerovat určitou volnost umělců a neustále zaváděla určitá omezení. Nebýt však právě těchto dvou autorů, nedostali by se častokrát za takových podmínek stráničtí soudruzi do uměleckých kruhů v zahraničí.

5.4.4 Ohlasy a význam hudební tvorby

Z hlediska ohlasů zkoumaného prvku – muzikálů autorské dvojice Dostál–Pogoda se pohybujeme v prvních dvou dekádách fungování scény, v rámci které tvořili – Amatérského studia při DOS. Recenze, které se dochovaly, dokládají, že o Studiu a jeho tvorbě se mluvilo v duchu: plodnosti, zapálenosti (soubor zkoušel i čtyřikrát do týdne), nadsázky, humoru, ojedinelosti, generačním (tvořili zejména pro mládež), přirozenosti (herci hráli většinou sami sebe), propojenosti jeviště s hledištěm (tak patrné na příkladu muzikálu *Festival*, kdy několik herců jsou herci z davu), divadelně-hudební syntézy (písně jsou nedílnou součástí divadelní scény), protipolitickém (čtení mezi řádky) atd. Uvedené inscenace jsou z převážné části kritikou reflektovány pouze z divadelního hlediska. Recenze, které by interpretovaly populární hudbu jednotlivých her, se v tisku prakticky nevyskytují. Ke znázornění nám mohou postačit alespoň vzpomínkové pořady a CD s písněmi či notové záznamy s texty písní.

Olomouc se v průběhu šedesátých a sedmdesátých let minulého století potýkala s problémem nedostatečného publikačního prostoru. Chyběl zde stabilní komunikační

---

²⁰⁸ Tamtéž

²⁰⁹ Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

kanál – vlastní rozhlas, časopis.²¹⁰ Recenze o muzikálech je možno dohledat v ostravském *Červeném květu*, v olomouckém listu *Stráž lidu*, levicově orientovaném deníku *Nová svoboda*, v různých festivalových zpravodajích či v pražské *Amatérské scéně*, ale většinou nedosahují relevantních informací. Výjimku tvoří poslední zmiňovaná *Amatérská scéna*, v které vycházely (a ještě dodnes vycházejí) vcelku hodnotné kulturně-analytické články. Zajímavý rozhovor s vedoucím režisérem Kamilem Markem je obsažen v třetím čísle z roku 1965.²¹¹ Režisér v něm rozjímá o smyslu amatérského divadla a upozorňuje na získávání mladých herců pomocí trpělivosti, motivace na tvořivost, dávání pocitu seberealizace. Mluví také o generačním propadu mezi příliš mladými herci a naopak zkušenějšími staršími herci a přístupu k nim, o nedostatku času a řeholi, o vyváženosti poměru přátelství a autority, o kolektivu. Když se zamyslíme nad úspěchem souboru, odrazu úspěchu, vždy zde musí působit faktor pozitivní atmosféry. Dnešní uspěchaná doba zacílená na výsledek a zisk opomíjí osobnost jednotlivce, který se stává pouhým produktem, nástrojem doby. I tak mohou působit na své soubory někteří dnešní umělečtí vedoucí.

V dalším již zmiňovaném olomouckém listu *Stráž lidu* můžeme naleznout hodnotné ohlasy na činnost Amatérského studia při DOS: zmínky o jednotlivých premiérách a úspěších muzikálové tvorby Pogody s Dostálem. Již na počátku šedesátých let minulého století se na Hané hovořilo o muzikálu jako o hudebně zábavném repertoáru, který měl snahu nahradit ve funkci operetu: [...] „*soudobých operet je žalostně málo, a tak se často hledá spása v tzv. muzikálu, který plní hlediště zejména na západ od naší země. Je bližší dnešku, námětově čerpá ze současnosti, uvádí na scénu životné postavy a hudebně se opírá o moderní taneční píseň a džez.*“²¹² Po více než deseti letech působení Amatérského studia při DOS, na počátku sedmdesátých let, se soubor znovu dostal do centra pozornosti kritiků. Dobový tisk docenil úsilí souboru i jeho výrazné postavení ve výchově mladé generace: „*Kdyby všechny holky světa je hra angažovaná, namířená proti válce ve Vietnamu. Zajímavě zpracovaný děj je vkusně ilustrovaný řadou protestsongů namířených proti válce. Svou vysokou*

---

²¹⁰ LAZORČÁKOVÁ, T. a kol. *Olomoucké kulturní klima v šedesátých letech*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998. s. 23

²¹¹ [autor neznámý] S Kamilem Markem o amatérském divadle a jeho práci s amatéry. *Amatérská scéna*, 1965, č.3, s.17. Výstřížek rozhovoru pořízen v Dokumentačním centru UP v kartonu Amatérského studia DOS.

²¹² JEDLIČKA, J.: *Nahradí muzikál operetu?* In *Stráž lidu*, 9. 4. 1963, č. roč.43, s. 3.

protiválečnou angažovaností získala hra uznání u obou porot, před kterými v letošním roce Studio vystupovalo. Angažovanost tohoto souboru byla vysoce oceněna i v televizní relaci.²¹³ Muzikály Amatérského studia z dílny Pogody a Dostála se zviditelnily na mnoha přehlídkách. Poslední významný muzikál autorské dvojice při DOS promlouval do duše mladých lidí prostřednictvím dramatické reportáže z amerického pop-festivalu: „Amatérské studio opět připravilo dynamické a temperamentní představení, jež vytváří působivý obraz ze života části americké mládeže, hledající únik ze současného světa a který je současně vášnivou výzvou k hledání pravé lidskosti. Promlouvá tak naléhavě do svědomí, smyšlení a citového světa každého mladého člověka.“²¹⁴

Na závěr uvedme trefný ohlas jednoho z diváků 38. ročníku Jiráskova Hronova na adresu muzikálového nejúspěšnějšího čísla „pro studenty o studentech“, které svou lehkostí, přátelskou atmosférou, přirozeností a jevištním tvarem zaplnilo plné sály:

„Nové slunce zazářilo nad ochotnickým divadlem – Výtečníci!“²¹⁵

5.4.5 Analýza skladeb

Muzikálové písně oslovují obyčejného člověka, který se vyskytl v určité době (normalizační poměry), opěvují léta minulé (jazz, swing, blues), „oprašují“ groteskní humor (aktualizace Voskovce a Wericha) a přibližují se semaforскому stylu hry. Některé se vyznačují rokenrolovým a tanečním drivem vtahujícího posluchače do západního světa, jiné využívají prvků dixielandu, *honky tonk* klavíru a jsou založeny na jednoduchých melodiích, akordových postupech a formách. Přesto mají určitou „přidanou hodnotu“, vlastního ducha, který je obecně důležitým faktorem v umělecké tvorbě.

Závěrečná podkapitola analyzuje vybrané písně na základě poslechu či notového záznamu. V tvorbě písní použitých v muzikálových číslech opakovaně narážíme na společné rysy. Za povšimnutí stojí nejen osobitá skladatelská práce, ale také osobitá

²¹³ VANÍČKOVÁ, M.: *Z činnosti Amatérského divadelního studia při DOS*. In *Stráž lidu*, 8. 8. 1972, č. roč.52, s. 3.

²¹⁴ [red.]: *Premiéra amatérského divadla*. In *Stráž lidu*, 16. 3. 1976, č. roč.56, s. 4.

²¹⁵ *Anketa listu. Zpravodaj 38. Jiráskova Hronova*. 1968, 17. srpna. Pořízeno v Dokumentačním centru UP v kartonu Amatérského studia DOS.

interpretace (autoři se herecky i hráčsky podíleli na realizaci her). Jak již bylo zmíněno, jednotlivé písně se byly komponovány v souladu s divadelními potřebami. Splňovaly také tematickou koncepci daných her (písně o lásce, mládí, s politickým podtextem, o klaunech atd.). Řada z nich, které zazněly v muzikálech, byla původně psána pro DEX klub. Analýza se zaměří na formu písní, jejich žánrovost, stylovost, rytmus či melodii.

Richardu Pogodovi nelze upřít vrozený talent, vžitě hudební vnímání i píli, se kterou z pozice samouka nastoupil do poloprofesionální kariéry. K tvorbě hudebního doprovodu přistupoval intuitivně, přičemž se řídil svými hráčskými zkušenostmi. Nepostrádal cit pro formální, stylovou i zvukovou nápaditost. Co se týče hudební výrazovosti při samotném přednesu, soustředí se na zřetelnost artikulace, hlasové zabarvení i dynamiku těla. Jeho interpretace téměř vždy zahrnovala herecké vystupování s kabaretními a humoreskními prvky. Tón hlasu se zdržuje spíše na úrovni deklamatorní melodiky. Živá vystoupení obohacuje o hudební předěly s mluveným slovem.

Kompozičně Pogoda využíval rozmanité rytmické i harmonické plochy, které obměňoval. Například v písni *Píseň o pomníku*, použité v muzikálu *Výtečníci*, opakovaně mění durovou tóninu za mollovou (baladický pochmurný motiv střídá durový a naopak). Pro tuto skladbu je dále příznačné užití kvartových akordů. Písně i přes své tematické zaměření nepostrádají důvtip, nadhled, spád i pointu. *Pane vrchní, jeden koňak!* z muzikálu *Dva na smetišti* je typickou písni kabaretního kupletu. Na ploše čtyř slok uvedených předehrou se rozvíjí svižné swingové tempo, které je i základním motivem celé skladby (oddíl A – svižně, B – přechod na Half-time zpomalení, C – uvolněné tempo rubato, D – svižně). Pomalé mezihry přecházejí v houpavý rytmus (střídání nálad). Skladba je psána v Es dur ve 4/4 taktu. Pracuje s důrazy, přízvukováním i pauzami. Formální schéma by se dalo zapsat takto a, b, c, a. Hlavním námětem písně je nešťastná láska muže, který pobývá v baru a hledá zapomnění ve skleničce alkoholu. V první sloce čtyřverší: „Pane vrchní, jeden koňak pro mě a můj smutek/ Včera totiž vlastní brácha s mojí ženou /dvě čtvrt'ové pomlky/ utek!“ /Pane vrchní, jeden koňak dopiju a platím. / Pak se do svý malý cimry vopuštěnej vrátím.//

Podstatným znakem většiny skladeb je dominance zvuku klavíru. Zejména v raných muzikálech byly vokály doprovázeny pouze klavírem: *Píseň Gustavovy party*, *Kdyby všichni kluci světa* ze stejnojmenného muzikálu, písně *Láska studentská*, *Klika* z muzikálu *Výtečníci* ad. Ovšem i později zkomponované muzikály obsahovaly písně s dominantním postavením klavíru: *Anglická justice*, *Zlodějská* z muzikálu *Princ a Chud'as*, písně *Vstupenka do ráje* z muzikálu *Festival* ad. S přicházejícími nároky na rozmanitější hudební složku muzikálů, obohatil Pogoda doprovod o elektrifikované nástroje např. v písni *Jidáš* elektrickou kytaru. Většina skladeb je stylizována do moderní formy šansonu s prvky swingu, jazzu, dixielandu i boogie-woogie. V repertoáru nalezneme též písně bluesové (*Chodím po světě* z muzikálu *Kdyby všechny holky světa*) nebo popové (*Hledá se srdce člověčí* z muzikálu *Festival*).

V tvorbě hudebních podkladů pro Amatérské studio se Richard Pogoda také zaměřil na velká muzikálová čísla. Zvláště muzikál *Festival* obsahuje harmonicky propracovanější písně, například *Vstupenka do ráje* (viz přílohy) nebo *Generace*. V písni *Vstupenka do ráje* se střídá sólo klavíru s pěveckým sborem i saxofonem. Skladba střídá tóniny Es dur a G dur. 4/4 takt a přechod na Half-time variuje v 3/4 do Double-time tempa. Po čtyřech taktech přede hry klavíru v Es dur nastupuje první sloka sólového zpěvu (repetitivní akordický postup). Poté dochází k transpozici do tóniny G dur a navazuje čtyřmi verši sbor: „To co svět nesvede, dovede El-es-dé/ V zemi co dává prej i tisíc možností/ Možná měl ideál, kterej mu život vzal/ Kdo vlastně ví, co je to lidský neštěstí“//. Přechod skladbu uvádí do Half-time tempa a navrací ji do tóniny Es dur (sólového zpěvu). Po devíti taktech skladba mění rytmus (z 4/4 taktu na 3/4) i tempo (zrychlení Double-time). Sbor zpívá: „Jsmo ta milovaná mládež zralá pro past'ák/ Co však nedojede na lež ale na abst'ák/ Víme že, jsme ty milovaný děti, ranec nesnázi/ Nečekáme na objetí, máme extázi“//. Sbor doznívá, nastupuje opět sólový zpěv s klavírem, píseň pokračuje dál ve svižném tempu. Ten zpomalí až poslední verš: „Že člověk umírá a s ním že zemře cit/ a s ním že zemře cit → přechod na tempo rubato, doznívá vokál/ a s ním že zemře cit“//. Vstupuje saxofon, který vyplňuje závěr písně a navrací ji na začátek. Skladba v muzikálu trvala téměř devět minut. Hlavní hudební téma totiž plnilo i doplňkovou funkci uprostřed dialogů postav.

Obdobně rozmanitá je píseň *Generace*, v které se taktéž vyskytuje part saxofonu v závěru skladby. Odlišná je však svým rokenrolovým drivem. Pomalý beat mění

neustálé zesilování (skrytý apel). *Generace* revoltuje také po textové stránce: „...„Ze světa bolestí mě vysvobodí jen beat/ Trápím se starostí, zda být nebo nebýt/....Droga se polyká a s ní hasnou city /Až žije muzika a supr nový hity...My jsme generace těch tvých nových dětí.”

STŘEDNĚ RYCHLE - 12

mf

ZE SVĚTA BOLESTÍ MĚ VYSVOBODÍ JEN BEAT TRÁPÍM SE STAROSTÍ ZDA

neustále zesilovat *ff*

BÝT ANEBŮ NEBÝT / TRÁPÍM SE SVĚTÍ PLYN / NERO SKAČŮ Z PATEA

PÍCHÁM SI HEROIN PLA-Ů V PSYCHIATRA DROGA SE POLYKÁ

1980

A S NÍ HASNOU CITY / AŽ ŽIJE MUZIKA A SUPR NOVÝ HITY

H

Ukázka z notového zápisu písně *Generace*. Zdroj: osobní archiv Richarda Pogody

Charakteristickým rysem Pogodovy tvorby je dominance klavírní složky (zejména v raných skladbách), která má v písních nejen doprovodnou funkci (hlavní melodickou linku ve skladbách), ale uplatňuje se také sólově. Klavírní part se podle potřeby přizpůsoboval scéně improvizacími mosty. Písně často pracují se střídáním durových a mollových tónin, rytmickými změnami (více rytmických ploch v jedné skladbě) a opakováním hudebních motivů. Zejména pozdější písně transponují z jedné tóniny do druhé a rozšiřují nástrojové obsazení. Pogoda se pohybuje mezi několika stylově žánrovými druhy populární hudby a čerpá z různých hudebních směrů. Pracoval s prvky bluesu, jazzu i rocku. Písně swingově a popově zabarvené (stylizované) komponoval v menší míře. Stylizované jsou spíše do podoby moderního šansonu, balady či kabaretní písně. Pogoda také pracoval s rozšířenou malou písňovou formou (sloka, refrén, sloka), hudební schémata však různě upravoval. Přestože převážně čerpal z tvorby J. Šlitra, písně nesou vlastní příznačnou a působivou melodickou hodnotu.

6 Závěr

Olomouc svým uměleckým provozem divadel malých scén a produkcí populární hudby představovala v šedesátých letech dvacátého století a následujících letech sedmdesátých význačnou generační tvůrčí vlnu. V divadlech malých forem se generovala řada významných uměleckých vedoucích, textařů a skladatelů, zpěváků a herců, kapel a hudebních seskupení. V době nastávajících normalizačních poměrů se tvořila nejúspěšnější hudební čísla, která stmelovala publikum. Olomouc se v dané době mohla pyšnit vlastním poloprofesionálním Amatérským studiem při hlavní divadelní scéně, které mělo i svou autorskou dvojici Dostál–Pogoda po vzoru Suchého se Šlitrem. Autorská dvojice vyprodukovala význačné muzikály, jako byly *Výtečníci* či *Festival*, o které se zajímala i Československá televize.

Dále na počátku šedesátých let minulého století vznikl v Olomouci významný multižánrový kabaret Skumafka, který svým programovým zaměřením do jisté míry konkuroval pražskému Semaforu. V druhé polovině let šedesátých bylo založeno Divadlo experimentu neboli DEX klub, který sloužil jako otevřený prostor pro hudební koncerty, večery poezie, divadlo atd. DEX klub propojoval svou dramaturgickou činností Olomouc s mnoha pražskými a dalšími soubory. Setkávali se zde umělci ze všech částí tehdejšího Československa. Z olomouckých umělců zde vystupovali např. Petr Junk, Emil Viklický, Olomoucký dixieland či kapela The Bluesmen.

Z hlediska kvantitativního bychom napočítali kolem dvaceti malých jevištních forem, které se seskupovaly zejména při Univerzitě Palackého nebo při Divadle Oldřicha Stibora (nynější Moravské divadlo). Některé vznikaly i při jiných institucích, často osvětových domech. Výjimečně tvořily soukromý sektor (DEX klub). Všechna z nich využívala neotřelých jevištních prvků, na danou dobu neobvyklých. Na jejich vzniku se podíleli významní kulturní metodici (Rudolf Pogoda, Jaroslav Göbl, Radek Hlavsa), režiséři (Vratislav Spilka, Kamil Marek, Jiří Kroc i Pavel Dostál), významní hudebníci (Milan Škuca, Vladimír Ditrich, Miroslav Zikmund i Richard Pogoda), herci (Hana Maciuchová, Jan Kanyza, František Řehák, Marie Spurná) a další. Olomouc se stala „odrazovým můstkem“ v kariéře řadě později slavných zpěváků a hudebníků např. Karlu Krylovi a Karlu Plíhalovi.

Předkládaná práce se pohybuje výčtem divadelních a v nich hudebních aktivit v letech šedesátých až osmdesátých. Cílem práce bylo zaměřit se na kulturně nejčinnější soubory, které hudebně obohatily Olomoucký kraj. Vzhledem k jejich kvantitě i kvalitě se otvírá nový prostor pro následné zpracování. Časové milníky slouží jako opěrné body a jejich výběr je vzhledem k názvu práce logický. Šedesátá léta jsou důležitým milníkem ve vzniku moderní populární hudby a nástupu stylově žánrového druhu *rocku*, i důležitým milníkem v divadelním chování, které vykazuje reformní sklony. Obě složky se navíc perfektně navzájem doplňovaly a přály tak jevištnímu tvaru – muzikálu. Druhý časový milník, revoluční rok 1989, znovu přetvořil jevištní a hudební styl.

Značná část práce se soustředí na osobnost Richarda Podogy, který je „typickým produktem“ šedesátých let. Jeho markantní sepětí s olomouckým kulturním děním dokládají vynikající muzikály. Práce obsahuje rozборы vybraných muzikálových čísel (*Výtečníci, Princ a Chudšas, Festival*), které získaly mezinárodní uznání, a také analýzy vybraných skladeb. Richard Pogoda se za dobu svého celoživotního působení v Olomouci přičinil organizačně a popularizačně o oživení kulturní olomoucké sféry. Dodnes pravidelně koncertuje v rámci tematických pořadů a *Pianothék*.

7 Resumé

Předložená diplomová práce se zabývá populární hudbou v provozu divadel malých scén v Olomouci v časovém rozmezí 1960 až 1989. Opírá se tedy svým zaměřením o teoretické poznatky z oblasti vzniku moderní populární hudby i z oblasti vzniku divadel malých forem. Cílem práce je promítnout historii v kontextu doby pomocí dobových materiálů a rozhovorů s pamětníky.

Zkoumaným předmětem jsou samotná divadla, z kterých vycházely význačné hudební osobnosti a jejich hudební počiny, přičemž práce primárně zohledňuje ty nejvýznamnější. Příkladovou studií je Amatérské studio při Divadle O. Stibora, kabaret Skumafka a Divadlo experimentu neboli DEX klub.

Větší část práce se zaměřuje na osobnost a dílo Richarda Pogody, který se zasloužil o kulturní pozdvižení Olomouckého kraje nejen svými úspěšnými muzikály. Kapitoly mapují okolnosti vzniku jeho tvorby, hudební vlivy i hudební spolupráce.

K zhodnocení jeho autorské práce slouží rozborů tří muzikálových inscenací: *Výtečníci* (1968), *Princ a Chud'as* (1974) a *Festival* (1976), které popisují obsazení, scénu i hudební složku. Muzikálová čísla sklidila úspěch na domácí i zahraniční scéně.

8 Summary

The presented diploma work deals with popular music within small theatres in Olomouc in the time resolution 1960 to 1989. By its scope it is based on the theoretical findings from the area of beginning of the modern popular music and also from the era of origination of small theatre forms. The aim of the work is to project history of the times in the context of the period materials and the interview with personal witnesses.

The subjects under the examination are the theatres themselves, from which significant personalities were coming out and their music creations, whereas the work primarily takes into account those the most remarkable. The case study represents The Amateur Studio of The Theatre of O. Stibor, cabaret „Skumafka“ and The Theatre of Experiment by another name The DEX Club.

The most part is aimed on the personality and the work of Richard Pogoda, who had merit in cultural uprising of the Olomouc region, not only by his successful musical plays. The chapters map out the circumstances of the origin of his production, musical influences and collaborations.

As the resources of the evaluation of his author work serve analysis of the free musical inscenations: *Výtečníci* (1968), *Princ a Chud'as* (1974) a *Festival* (1976), which describe cast, scene and musical part. Therefore the musical performances achieved the success on the domestic as well as the international stage.

9 Zusammenfassung

Die vorliegende Diplomarbeit beschäftigt sich mit der populären Musik im Theaterbetrieb der kleinen Szenen in der Stadt Olomouc im Zeitraum von 1960 bis 1989. Die Arbeit hat einen Fokus auf theoretische Kenntnisse aus dem Gebiet der Entstehung der modernen populären Musik und auch aus dem Gebiet der Entstehung der kleinen Theaterformen. Die Zielsetzung der Arbeit ist die Geschichte im Kontext der Ära mit der Hilfe der historischen Materialien und Interviews mit den Zeitzeugen beschreiben.

Die Forschungsobjekte sind die Theater selbst. Von deren die herausragenden musikalischen Persönlichkeiten und ihre musikalischen Taten gingen. Die Arbeit berücksichtigt vor allem die wichtigsten. Die Fallstudie ist ein Amateurstudio beim Theater O. Stibora, Cabaret "Skumafka" und Experimenttheater alias "DEX-Club".

Der größte Teil der Arbeit konzentriert sich auf die Persönlichkeit und das Werk von Richard Pogoda, der fürs kulturelle Aufheben in der Region Olomouc nicht nur für seine erfolgreichen Musicals verdient hat. Die Kapitel monitorieren die Umstände der Entstehung seiner Schaffung, musikalische Einflüsse und musikalische Zusammenarbeit.

Zur Beurteilung seiner Arbeit dienen drei Analysen der Musicalinszenierungen: Vytečnici (1968), Princ a Chud'as (1974) und Festival (1976), die die Besetzung, die Scene und die Musik beschreiben. Die Musiknummern wurden auf der häuslichen und auch internationalen Szene erfolgreich.

10 Anotace

Jméno a příjmení: Anna Nebeská

Název katedry a fakulty: Katedra muzikologie, Filozofická fakulta

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jan Blüml, Ph.D.

Rok obhajoby: 2014

Název práce: Populární hudba v olomouckém provozu divadel malých scén v letech 1960 až 1989 se zaměřením přínos Richarda Pogody

Název práce v angličtině: Popular Music of Small Theatres in Olomouc in the Period 1960 – 1989 with an Emphasis on Richard Pogoda's Contribution

Anotace práce: Diplomová práce se zabývá populární hudbou v provozu olomouckých divadel malých scén v letech 1960 až 1989. Opírá se o teoretické poznatky z oblasti vzniku moderní populární hudby i z oblasti vzniku divadel malých forem. Cílem práce je promítnout historii v kontextu doby pomocí dobových materiálů a rozhovorů. Zkoumaným předmětem jsou divadla, z kterých vycházeli význačné hudební osobnosti a jejich hudební počiny. Větší část práce se zaměřuje na osobnost a tvorbu Richarda Pogody.

Klíčová slova: populární hudba, rokenrol, písně, muzikál, divadla malých forem, Olomouc, Richard Pogoda, rozbor divadelního představení a skladeb

Anotace v angličtině: The presented diploma work deals with popular music within small theatres in Olomouc in the time resolution 1960 to 1989. By its scope it is based on the theoretical findings from the area of beginning of the modern popular music and also from the era of origination of small theatre forms. The aim of the work is to project history of the times in the context of the period materials and the interview. The subjects under the examination are the theatres themselves, from which significant personalities were coming out and their music creations. The most part is aimed on the personality and the work of Richard Pogoda.

Klíčová slova v angličtině: popular music, rock'n'roll, songs, musical, theatres of small forms, Olomouc, Richard Pogoda, analysis of theatre performance and compositions

Přílohy vázané v práci: obrazová příloha, notové ukázky

Rozsah stran: 77

Jazyk práce: čeština

11 Soupis pramenů a literatury

LITERATURA:

- LAZORČÁKOVÁ, T. *Čas malých divadel (O divadlech malých forem v šedesátých letech)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1996
- LAZORČÁKOVÁ, T., ROUBAL, J. *K NETRADIČNÍMU DIVADLU na Moravě a ve Slezsku 60. – 80. let dvacátého století*. Praha: Pražská scéna, 2003
- DORUŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. Praha: Mladá Fronta, 1981
- HUVAR, Michal. *Suchý (písničkář a básník)*. Brno: Print-Typia a Carpe diem, 1999
- Kolektiv autorů. *PÓDIA Z KRABIČKY*. Praha: Národní informační a poradenské středisko, 2005
- KOLÁŘ, Jan. *Jak to bylo v Semaforu*. Praha: SCÉNA, 1991

STUDIE:

- HUDEC, V., LAZORČÁKOVÁ, T., STÝSKAL, J., ŠTĚRBOVÁ, A. (ed.) *Olomoucké kulturní klima v šedesátých letech*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998.
- POGODA, Richard. *Divadelní a společenský kvas šedesátých let*. In *Oznámení o Ikarově letu*. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 1998
- STÝSKAL, Jiří. *Milníky osmdesáti let*. In *Almanach Moravského divadla Olomouc 1920-2000*. Olomouc: Moravské divadlo Olomouc, 2000
- LAZORČÁKOVÁ, Tatjana. *Amatérské studio*. In *Almanach Moravského divadla Olomouc 1920-2000*. Olomouc: Moravské divadlo Olomouc, 2000
- LAZORČÁKOVÁ, T. *Divadelní disent*. In *Kontexty III*. (Sborník Katedry teorie a dějin dramatických umění). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002

TISK:

- OPEKAR, Aleš. *Bigbítové šlápoty – Bluesmen, Beat & blues z Olomouce (část druhá)* In *Rock&Pop*, červenec 1998, s. 64
- KUČERA, Miroslav. *Výtečníci*. In *Zpravodaj 38. Jiráskova Hronova*. 1968, 15. srpna. Recenze pořizena 30. 10. 2013 v Dokumentačním centru UP v kartonu Amatérského studia DOS.
- DOSTÁL, P.: *Patnáct sezón olomouckého studia aneb Proč děláme muzikál?*, In *Amatérská scéna*, 13, 1976, č. 4, s. 3-5
- KOKTA, Z.: *Ještě se dějí zázraky /olomoucký soubor DEX/*, In *Amatérská scéna*, 4, 1967, č. 2, s.12-13.
- J.U.: *Mládež-poezie, limonáda-big beat*. In *Stráž lidu*, 26. 7. 1966, roč. 46, s. 3.
- JEDLIČKA, J.: *Nahradí muzikál operetu?* In *Stráž lidu*, 9. 4. 1963, č. roč.43, s. 3.

- VANÍČKOVÁ, M.: *Z činnosti Amatérského divadelního studia při DOS*. In *Stráž lidu*, 8. 8. 1972, č. roč.52, s. 3.
- [red.]: *Premiéra amatérského divadla*. In *Stráž lidu*, 16. 3. 1976, č. roč.56, s. 4.

Sborníky:

Kolektiv autorů: *Taneční hudba a jazz (1964 – 1969)*, Praha: Supraphon.

Kvalifikační práce:

Blüml, Jan: *Dějiny moderní populární hudby v Olomouci se zaměřením na období 1945 – 1989*, Olomouc 2014, disertační práce UP.

Cásek, Adolf: *Vývoj ochotnického divadla v Olomouci a okolí*, Olomouc, diplomová práce UP.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- LAZORČÁKOVÁ, T.: *Hudební složka olomoucké Skumafky*. In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 10. 4. 2014 Dostupné na [www](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5453): <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5453>>
- *Skumafka-Divadélko na předměstí*. In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 10. 4. 2014 Dostupné na [www](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=245): <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=245>>
- LAZORČÁKOVÁ, Tatjana. *Skumafka-Od kabaretní montáže k politické satíře*. In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 10. 4. 2014 Dostupné na [www](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5452): <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5452>>
- *Divadlo Dostavník – oficiální stránky* [online] Cit. 20. 4. 2014 Dostupné na [www](http://www.divadlodostavnik.cz/historie) <<http://www.divadlodostavnik.cz/historie>>
- KOLÁŘ, Bohumír. *Zemřel emeritní ředitel olomouckého divadla JUDr. Svetozar Víték*. Vydáno 8. dubna 2008. In *zpravodajstvi.olomouc.cz* [online] Cit. 30. 4. 2014 Dostupné na [www](http://zpravodajstvi.olomouc.cz/clanky/Zemrel-emeritni-reditel-olomouckeho-divadla-JUDr-Svetozar-Vitek-8763): <<http://zpravodajstvi.olomouc.cz/clanky/Zemrel-emeritni-reditel-olomouckeho-divadla-JUDr-Svetozar-Vitek-8763>>
- Heslo *Amatérské studio Divadla Oldřicha Stibora*. In *Databáze českého amatérského divadla*. [online] Cit. 25. 4. 2014 Dostupné na [www](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194): <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194>>
- *Studio Forum*. In *Databáze českého amatérského divadla*. [online] Cit. 15. 4. 2014 Dostupné na [www](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=159): <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=159>>
- Heslo *Moravské divadlo*. In *Databáze divadel* [online] Cit. 20. 4. 2014 Dostupné na [www](http://www.theatre-architecture.eu/cs/db.html?theatreId=36): <<http://www.theatre-architecture.eu/cs/db.html?theatreId=36>>

- Heslo *Antonín Drašar*. In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 1. 5. 2014 Dostupné na www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_Dra%C5%A1ar>
- *Oficiální stránky kapely Olympic*. [online] Cit. 25. 3. 2014 Dostupné na www: <<http://www.bestia.cz/olympic/cs/43-1963-70.html>>
- *Oficiální stránky kapely Olomoucký Dixieland Jazz Band* [online] Cit. 24. 3. 2014 Dostupné na www: <<http://www.olomouckydixieland.cz/>>
- *Petr Junk – ukázky skladeb*. In *Bandzone.cz* [online] Cit. 22. 3. 2014 Dostupné na www: <<http://bandzone.cz/petrjunk?at=info>>
- *Oficiální stránky České jazzové společnosti*. In čl. red.: *Emil Viklický získal státní vyznamenání*. 10-31-2011. [online] Dostupné na www: <<http://www.czechjazz.org/en/news/s/1444-news-emil-viklicky-ziskal-statni-vyznamenani>>
- LAZORČÁKOVÁ, T. *Účinkující a hudebníci*. In: *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 5. 5. 2014 Dostupné na www: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=5454>>
- Pozvánka do DEX klubu. In *Ceskatelevize.cz* [online] Cit. 5. 5. 2014 Dostupné na www: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1117288659-pozvanka-do-dex-klubu/36745100366/>>
- Heslo *Semafor*. In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 1. 5. 2014 Dostupné na www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Semafor_%28divadlo%29>
- Jiří Šlitr. In *Osobnosti.cz* [online] Cit. 1. 5. 2014 Dostupné na www: <<http://zivotopis.osobnosti.cz/jiri-slitr.php>>
- Heslo *RADIONkabaret*. In *Databáze českého amatérského divadla*. [online] Cit. 25. 3. 2014 Dostupné na www: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=241>>
- Heslo *Rudolf Pogoda*. In *Datábaze českého amatérského divadla* [online] Cit. 30. 4. 2014 Dostupné na www: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=2052>>
- Ukázky písní k poslechu na *oficiálních stránkách Donaldson Publishing Co.* [online] Dostupné na www: <<http://www.walterdonaldson.net/>>
- Fats Domino. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online] Cit. 30. 4. 2014 Dostupné na www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Fats_Domino>
- Heslo *Amatérské studio DOS*. In *Datábaze českého amatérského divadla* [online] Cit. 28. 4. 2014 Dostupné na www: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=194>>
- *Oficiální stránky Emila Viklického* [online] Cit. 28. 4. 2014 Dostupné na www: <<http://www.viklicky.com/biografie.php>>
- Heslo *Richard Pogoda*. In *Datábaze českého amatérského divadla* [online] Cit. 27. 4. 2014 Dostupné na www: <<http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=5417>>
- KRÁLOVÁ, Stanislava. *Vy nemáte kakao? Tak vodku! Říkával Horníček po hospodách*. In *iDnes.cz* [online] 2012-02-22. Dostupné na www: <http://pardubice.idnes.cz/vy-nemate-kakao-tak-vodku-rikaval-hornicek-po-hospodach-pii-/pardubice-zpravy.aspx?c=A120217_1734581_pardubice-zpravy_mav>
- Heslo *Pavel Dostál*. In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 2. 5. 2014 Dostupné na www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pavel_Dost%C3%A1l>

- Heslo *Pavel Dostál*. In *Osobnosti.cz* [online] Cit. 2. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://zivotopis.osobnosti.cz/pavel-dostal.php >](http://zivotopis.osobnosti.cz/pavel-dostal.php)
- *Občanské fórum (OF)* In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 25. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dansk%C3%A9_f%C3%B3rum>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Ob%C4%8Dansk%C3%A9_f%C3%B3rum)
- Heslo *Divadlo hudby*. In *Český hudební slovník osob a institucí* [online] Cit. 2. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=3780>](http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&action=record_detail&id=3780)
- Heslo *Jonáš-klub*. In *Slovník české literatury po roce 1945* [online] Cit. 3. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=249>](http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=249)
- Heslo *Dixieland*. In *Encyclopædia Britannica Online* [online] Cit. 3. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/166820/Dixieland>](http://www.britannica.com/EBchecked/topic/166820/Dixieland)
- KOUŘIL, Vladimír. *Ze života jazzové avantgardy v srdci Evropy /Free Jazz Trio*. In *His Voice* [online] 2009, č. 2. Cit. 4. 5. 2014. Dostupné na [www: <http://www.hisvoice.cz/clanek_93_ze-zivota-jazzove-avantgardy-v-srdci-evropy-free-jazz-trio.html>](http://www.hisvoice.cz/clanek_93_ze-zivota-jazzove-avantgardy-v-srdci-evropy-free-jazz-trio.html)
- Heslo *Emil a detektivové*. In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 3. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Emil_a_detektivov%C3%A9>](http://cs.wikipedia.org/wiki/Emil_a_detektivov%C3%A9)
- Heslo *Vyšší princip*. In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 5. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C4%9Bm%C3%A1_barik%C3%A1da>](http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C4%9Bm%C3%A1_barik%C3%A1da)
- Heslo *Princ a Chudás*. In *Wikipedia: the free encyclopedia*. [online] Cit. 4. 5. 2014 Dostupné na [www: <http://en.wikipedia.org/wiki/The_Prince_and_the_Pauper >](http://en.wikipedia.org/wiki/The_Prince_and_the_Pauper)
- *Pomyslná reportáž o americkém pop-festivalu*. In *Baila – databáze knih* [online] Cit. 28. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://baila.net/kniha/100213699/pomyslna-reportaz-o-americkem-pop-festivalu-tibor-dery >](http://baila.net/kniha/100213699/pomyslna-reportaz-o-americkem-pop-festivalu-tibor-dery)
- *Oficiální stránky Jiráskův Hronov* [online] Cit. 29. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.jiraskuvhronov.cz/jh/clanky.php?id=6370>](http://www.jiraskuvhronov.cz/jh/clanky.php?id=6370)
- Heslo *Hronov-Jiráskův Hronov, CP (jednotlivé ročníky)*. In *Databáze českého amatérského divadla* [online] Cit. 29. 4. 2014 Dostupné na [www: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=prehlidka&id=3>](http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=prehlidka&id=3)

Encyklopedie a slovníky:

Wikipedie, otevřená encyklopedie [online]

Encyclopædia Britannica Online [online]

Český hudební slovník osob a institucí [online]

Databáze českého amatérského divadla [online]

Slovník české literatury po roce 1945 [online]

Matzner, A. – Poledňák, I. – Wasserberger, I. a kolektiv, *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby, československá scéna*, Praha: Supraphon, 1990.

Audiovizuální prameny:

Seriál České televize *Bigbit* z let 1995–2000. Režie: Zdeněk Suchý, Václav Křístek, Zdeněk Tyc, Václav Kučera. Výzkum pramenů: Petr Hrabalík. Odborní poradci: Vojtěch Lindaur, Aleš Opekar.

Pořad Československé televize *Pozvánka do DEX klubu* z roku 1967. Režie: A. Lowák.

Nahrávky:

Písničky malých divadel 60.let CD2, nahráno r. 2004 studiem LUMECO, spol. History, s.r.o. V sobním archivu.

Rozhlasové pořady *Takoví jsme byli 1 – 5*, které vznikly roku 2005 v Českém rozhlasu Olomouc. Rozhovor připravil a nahrávku poskytl dramaturg Jan Sulovský.

Rozhovor s R. Pogodou ze dne 22. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

Rozhovor s R. Pogodou ze dne 30. 10. 2013, nahrávka v archivu autora.

Rozhovor s R. Pogodou ze dne 20. 11. 2013, nahrávka v archivu autora.

PROGRAMOVÉ BROŽURY:

Kdyby všichni kluci světa (premiéra 23. 3. 1966)

Výtečníci (premiéra 14. 2. 1968)

David a Dominika (premiéra 30. 1. 1970)

Kdyby všechny holky světa (premiéra 8. 3. 1972)

Princ a Chud'as (premiéra 20. 2. 1974)

Festival (premiéra 9. 3. 1976)

MATERIÁLY Z ARCHIVŮ:

Osobní archiv Richarda Pogody (neutříděný materiál – notové zápisy, fotky, brožury, plakáty, rukopisy aj., též elektronické dopisy)

Osobní archiv Jaroslava Vraštily:

VRAŠTIL, Jaroslav. *Olomoucká beatová scéna šedesátých let*. Materiál získán dopisem 28. 4. 2014, v archivu autora.

VRAŠTIL, Jaroslav. O Richardu Pogodovi. Rozhovor skrze elektronický dopis vznikl 18. 4. 2014, odpověď z 28. 4. v archivu autora.

VRAŠTIL, Jaroslav: *Nonartificiální hudba: olomoucká beatová scéna šedesátých let*. Získáno dopisem 28. 4. 2014, v archivu autora.

Státní okresní archiv Olomouc (neutříděné materiály Amatérského studia SDOS: statutární a organizační směrnice, dramaturgické plány, ročenky, almanachy, korespondence)

Archiv Dokumentačního centra Univerzity Palackého (materiály Amatérského studia DOS: recenze, programové brožury)

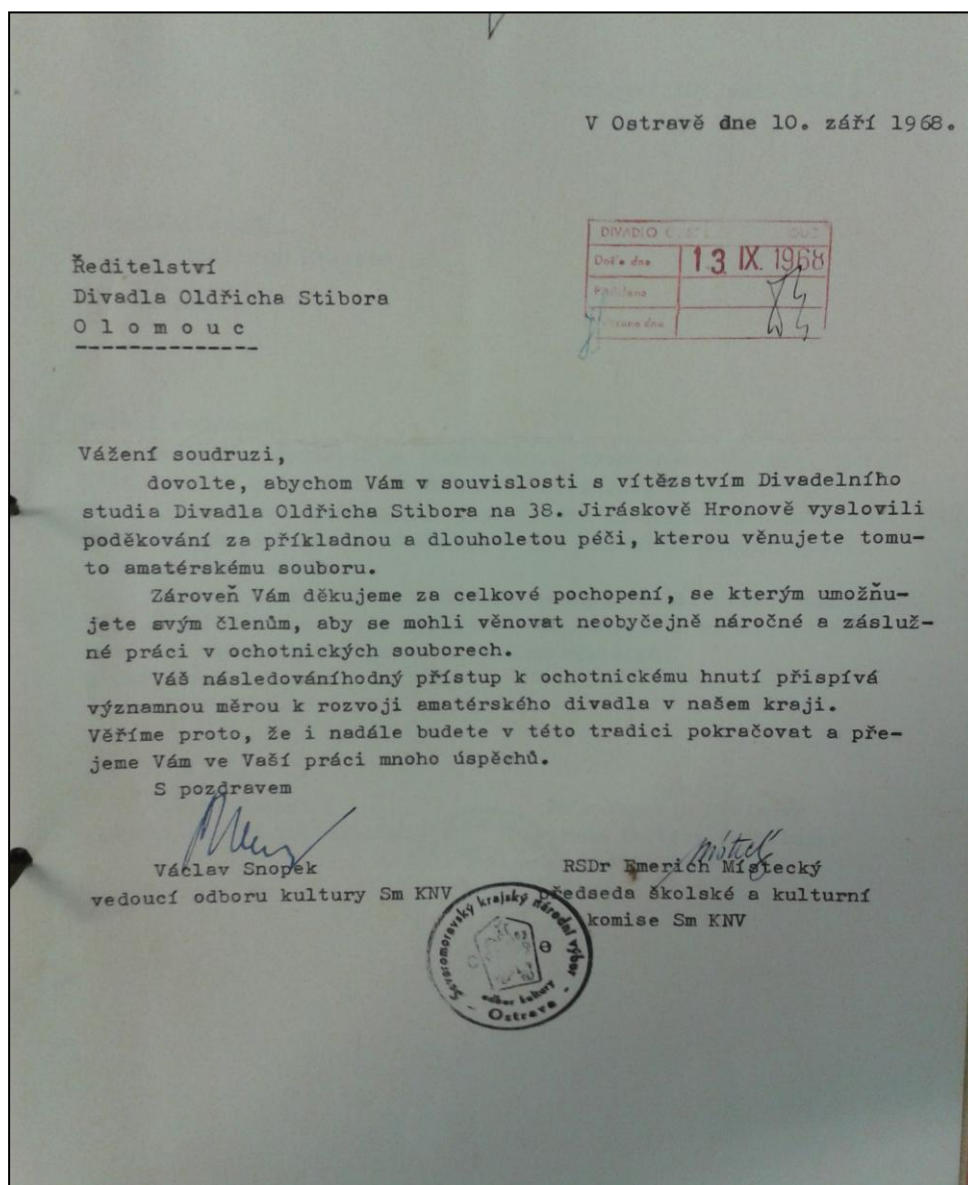
Archiv Filozofické fakulty Univerzity Palackého (diplomové práce)

12 Přílohy

Obrázek 1: Amatérské studio zvítězilo na 38. Jiráskově Hronově s muzikálem *Výtečníci*

Zdroj: Státní okresní archiv, karton Amatérského studia SDOS, inv.č. 1

Pořízeno: 30. 11. 2013

Obrázek 2: Premiéra *Výtečníků* v divadle v Hodolanech (vpravo dole – Pavel Dostál)

Zdroj: osobní archiv R. Podogy

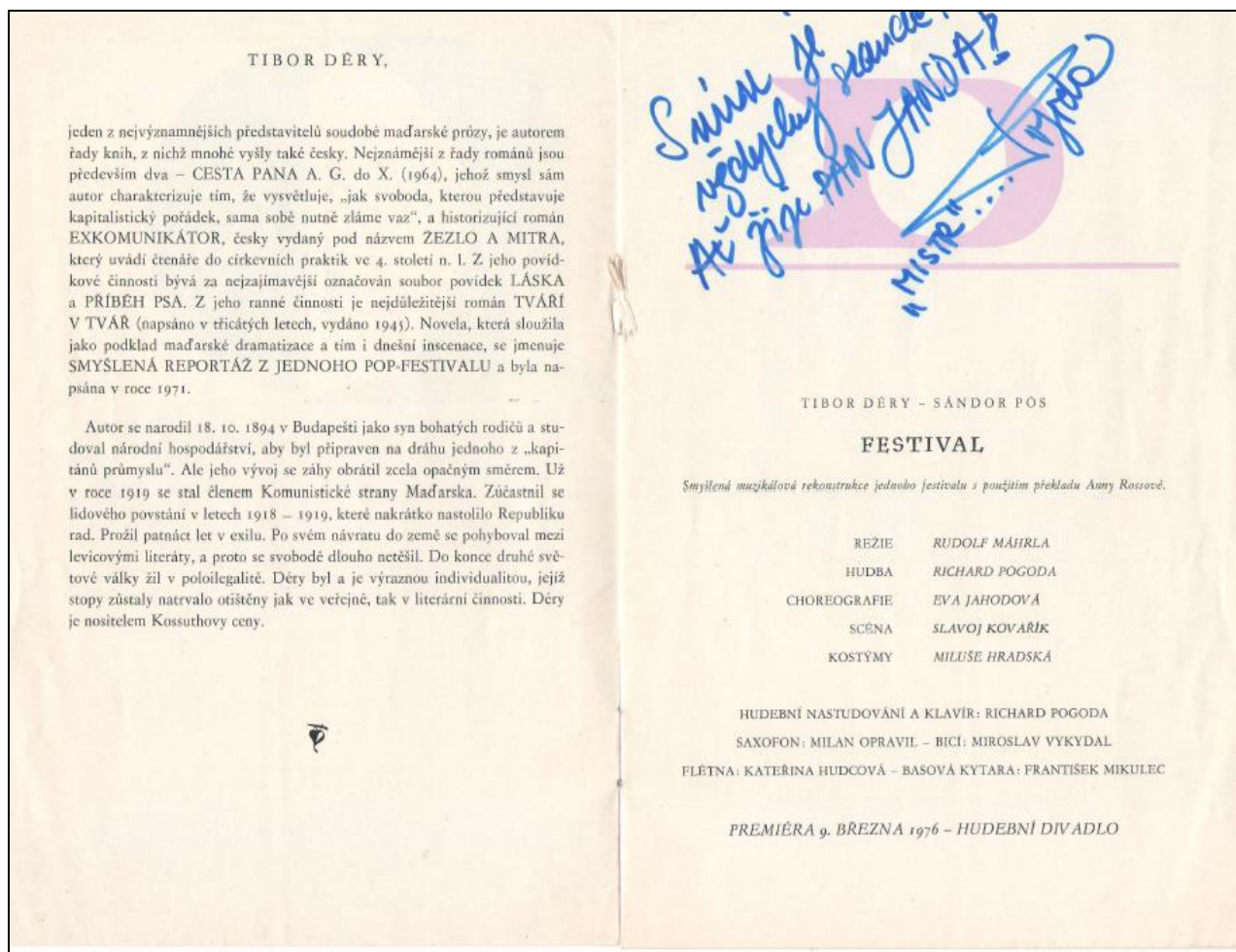
Pořízeno: 30. 10. 2013

Obrázek 3: Programová brožura muzikálu *Festival*

Zdroj: osobní archiv R. Pogody

Pořízeno: 30. 10. 2013

Obrázek 4: Tamtéž / na obrázku dole vidíme útržek plakátu, který dokumentuje výjezd Amatérského studia do Monaka

OSOBY A OBSAZENÍ	
JOSEF	VLASTIMIL DLABAL
MANUEL	PAVEL DOSTÁL
MATKA	VĚRA HLOUŽKOVÁ
MUŽ	SLAVOMIR HLOUŽEK
POLICISTA	ZDENĚK KOLMAS
BEVERLEY	MARIE BOHÁČKOVÁ
Jedna z davu, hrající ESTER	JARKA BILÁ
Jedna z davu, hrající JAKOUBI HOLKU	EVA POGODOVÁ
Jedna z davu, hrající REPORTÉRKU	EVA EREMIASOVÁ
Jeden z davu, hrající MICKYHO a PEKELNÉHO ANĚLA	JOSEF DUŠEK
Jeden z davu, hrající RENÉHO	PĚTR ŠVEHLIK
ZPĚVAČKA	KATEŘINA HUĐCOVÁ
ZPĚVÁK	JAROSLAV ŠVEC
Daří z davu	LUDĚK ČTVRTLIK JANA DLABALOVÁ LUDMILA CHYTKOVÁ EVA JANCÍKOVÁ EMIL MOČICKA RENATA MOSTICKÁ JAN MAJ MARIE SEDLAKOVÁ

PŘEDSTAVENÍ ŘÍDÍ JIŘÍ HLAVÁČ
VEDOUcí JEVIŠTNÍ STAVBY FRANTIŠEK MIKULA
VEDOUcí OSVĚTLENÍ FRANTIŠEK BARTOŠEK

ZÁBĚR ZE ZKOUSKY AMATÉRSKEHO STUDIA

TEATRO COMUNALE "LAURO ROSSI" - MACERATA
 Martedì 6 Ottobre 1978 - Ore 21.30

Il GRUPPO "TE.MA" presenta l'
AMATERSKÉ STUDIO - STATNÍ DIVADLO OLDŘICHA ŠTĚPORA DI OLOMOUČ

FESTIVAL

Musical di Tibor Dery - Sándor - Pavel Dostál - Richard Pogoda - Musiche originali di Richard Pogoda

TEATRO COMUNALE "LAURO ROSSI" - MACERATA

Obrázek 5: Natáčení *Výtečníků* ve studiu v Ostravě, dvojice Pogoda – Dostál pohromadě

Zdroj: osobní archiv R. Pogody

Pořízeno: 20. 11. 2013

Obrázek 6: R. Pogoda jako Dj programových diskoték, 1991 vs. R. Pogoda dnes

Zdroj: osobní archiv R. Pogody

Pořízeno: 22. 10. 2013

Obrázek 7: Hudební ukázka úvodní písně z muzikálu *Kdyby všichni kluci světa*

Zdroj: osobní archiv R. Pogody

Pořízeno: 20. 11. 2013

- 1 -

VOCAL

KDYBY ŘEKLI VŠICHNI KLUCI SVĚTA
 ANEBO KBY-BY SI KLUCI ŘEKLI

ŽIJE ŽIJE TAK TEĎA UŽ DOST ŽIJEJÍCÍM BY
 NAŠE HESLO JDE SE NA LNAŘE MNOŽÍ LNAŘI

RAŽEM ZHASLA MĚTA NEŠTÍPÍ BY NIKDE ANI KOST
 BYŠE JISTE VEKŮ

VBAŤI BYŠE RAŤY DO TVAŘE PRO-TO-ŽE

DOUBLE TIME

JEDEN KLUK ĚI NEVÍ RADY DEJME HLAVY DOHROMADY

UÍC NÁS TOTIŽ UÍCE DOKAŽE

SNAD TA MLADA GENERACE NEŽÍJE JEN PRO BENZACE

TO SE JEDNOU JISTĚ UKAŽE

UAC SE HADAT A MÍT PUMY KVALI JINÝ NEŽ U-MÍ

NEŽÍ JENOM HAŽET GRANA-TY

KDYŽ DOMLUVA STARŠÍM NEJE TISÍC KLUKR SE HNEJ

Obrázek 8: Hudební ukázka písně *Vstupenka do ráje* z muzikálu *Festival*

Zdroj: osobní archiv R. Pogody

Pořízeno: 20. 11. 2013

Handwritten musical score for the song "Vstupenka do ráje" from the musical "Festival". The score is written on a grand staff with two systems of staves. It includes guitar chords, lyrics in Czech, and section markers "SOLO VOT." and "CHOR".

The lyrics are:

VSTUPENKOU DO RÁJE

PŘE MŮJ GŘÍCH ŠEŠ
A ŽEŤ ZRUDE JENOM VZ TO BODNĚ

CHOR

TO LO SVĚT NESVEDE
DOVEDE EL-ES-DE

IZEMI, ODÁVA
PŘEJ I TI ŠE MOŽNOS-TI

MOŽNÁ MĚL IDEAL
KTEDEJ MU ŽIVOT VZAL

KDO VLASTNĚ VÍ CO JE TO UD-
SKÝ NESTES - TI

G6 F G6 / C /

HALF TIME

SOLO VOCAL

A TAK NEVÍM....

F#m7 Bb

ANERO JSEM KAIN ZDA JSEM
ANDEL NERO....

F#m7 Bb

MOJ DŮCH JE KO
DRUH!

F#m7 Bb

DOUBLE TIME

3 4 d. n. d. n. d. n. >> 4 4

3 4 F#m7 2 TT 2 TT F#m7 4 4 4

DAI →

JSME TA MILOVANA' | MLADEZ' | ZRALA' | TAK
 MILOVANA' | LEZ | PRO PAS | TAK
 Cmi M - | Fmi /// | Cmi /// | Fmi ///

CO USAK NE- | NA | ALE | VIMEZE
 DOJEDE | LEZ | NA AB- | STAK
 Cmi // | Fmi /// | B7 /// | B7 TT

JSME TY MILOVANY | DITI | RANEC |
 MILOVANY | | NESNA' |
 Gmi // | Cmi /// | Gmi /// | Cmi ///

NEDEKA- | | MA' ME
 ME NA OBJE- | TI | EXTRA (zi)
 Fmi // | Eb /// | Fmi // u u

Solo Piano
 Eb / Ab | Eb / Ab |
 T E T T T | T E T T T |

Solo Vocal
 V DROZE MA' UTECHU... |
 Eb / Ab | Eb / Ab |

PAŘ KILOGRAMŮ ULSKY

A PŮLCE ZE SPANĚ

ŽE ČLOVĚK UMŘEL A S NÍM ŽE ŽEMĚ ČIT

RUBATO
A S NÍM ŽE ŽEMĚ ČIT

A TEMPO **SAX** FILL IN

POČÁTK SAX